

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 1 2019

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 1 mars 2019

Årgång 85

ISSN 0015-4431

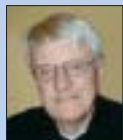
Förbundets Høge Beskyddare:

AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF

Rikshedersordförande:

Jens Nykvist

MARINCHEF

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - bmelinolle@gmail.com

Tel 070-530 01 77

Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - epost: paul.assar@gmail.com

Tel 0708-322 813

Fasanvägen 4, 373 83 RÖDEBY

TRYCKERI: Printfabriken, Karlskrona

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: annelouise.froding@gmail.com

Kontakta Bo Schagerberg

Epost: bo.sch@bredband.net

070-521 44 39

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 076-7786870

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Tillförordnad ordf: Örlogskapten Göran Löfgren

Tel: 070-495 80 14

V.ordf: Krister Hansén

Tel: 070-381 03 12

Sekr och informationsansvarig:

Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 070-521 44 39

bo.sch@bredband.net

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 076-778 68 70 Tel hem: 070-774 31 83

lennart.bresell@telia.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 070-20 30 743

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledaren	3
Lokal civil-militär samverkan	4-5
Nästa ubåtsgeneration	7

Örlogshamnens ansikten utåt	8-9
Det glömda ubåtsdramat	12-13

Tillbakablickar	14-16
Em marin för Sverige	20-21
Snacka om sommarstuga	22-24

Vad en gammal bild kan berätta	26-27
--------------------------------	-------

Riksårsmötet	29-32
Bokhörnan	34-37
Ett varv i förändring	38-39
Marinstridsdagarna	48
Lokalföreningarna	49-55

Omslagsbild:

Under två veckor i månadsskiftet januari-februari ansvarade 3.sjöstridsflottiljen för högvakten vid Stockholms slott. Vakhavande örlogskapten var Sebastian Antonér.

Snöoväder avskräcker inte en sjöman, även om miljön är något ovanlig.

Foto: Försvarmakten

Nummer 2 2019 utkommer i juni. Manusstopp den 15 maj

Beslut om Marinens framtid måste fattas här och nu!

God fortsättning på det nya verksamhetsåret!

Nästa år är det dags för ett nytt femårigt försvarsbeslut, men redan innevarande år, i maj månad, lägger försvarsberedningen fram inriktningen och presenterar sitt förslag.

Enligt uppgifter, som kommit ut, tyder mycket på, att det inte blir några förslag om nya fartyg till marinen och detta är mycket oroväckande.

Behovet av upprustning av vårt försvar och därmed kraftigt ökade försvarsanslag är motiverat av, att det säkerhetspolitiska läget kraftigt försämrats, inte minst i Östersjöregionen. Ryssland bedriver en ökad verksamhet närmare våra gränser, samtidigt som NATO-närvaro i Östersjön ökar.

Sverige och Finland har likartade säkerhetspolitiska utgångspunkter och huvuddelen av ländernas import/export går sjövägen. Det är därför naturligt, att dessa båda länder de senaste åren fördjupat sitt bilaterala försvarssamarbete, där målet är att förbättra försvarsmakternas operativa förmåga och att delta i gemensamma övningar, som möjliggör ett gemensamt operativt agerande, där syftet bl.a. är att säkerställa, att sjövägarna kan hållas öppna.

För att återta och utveckla den Marina försvarsförmågan krävs det kraftigt ökade monetära resurser. Fram till kalla krigets slut låg den svenska försvarsbudgeten på cirka 3% av BNP. År 2015 var försvarsanslaget 1,1 % av BNP, vilket motsvarar cirka 42 miljarder. Målet borde vara att närma sig 2 % av BNP!

Vid Rikskonferensen Folk och Försvar i Sälen 14 januari i år framförde Marinchefen, konteramiral Jens Nykvist, följande under rubriken *"Marinens roll för försvarsförmågan idag och imorgon"*.

Jag citerar nedan valda delar av Marinchefens tal.

"Med professionell personal i stående förband med hög tillgänglighet levererar marinen idag en icke obetydlig del av Försvarsmaktens samlade tröskeleffekt, var den än krävs. Vi har idag regionens bästa förmågebredd, men förmågedjupet är mycket grunt. Om man går upp på skalan till kris, kan marinen, med dagens numerär, genomföra ett begränsat antal operationer med begränsad uthållighet. Flera materielsystem går på övertid och snart följer tyvärr många fler. Detta är marinens största utmaning och situationen kräver beslut för att inte numerären och vår förmåga ska nedgå ännu mer. I perioden 2025-2030 kommer ett förmågeglapp att uppstå, om inte dessa beslut fattas här och nu

Det handlar främst om ersättare till de äldre korvetterna, nya stridsbåtar och nya typer av stödfartyg, men

även om viktiga delsystem som sensorer, luftförsvarssystem och förmåga att skydda även andra enheter och områden, vapen och ledningssystem till befintliga plattformar. Men sådana beslut vidmakthåller endast en befintlig numerär, men med några ytterligare åtgärder ser jag möjlighet att öka vår operativa förmåga genom att satsa, där det bär.

Marinen behöver inledningsvis öka antalet ytstridsfartyg med 6-8 st och initialt skapa ytterligare en amfibiebataljon till 2025, inte minst för att medge ökad närvaro på Västkusten samt därefter gå mot ytterligare en bataljon till 2030.

Marinen behöver i det korta perspektivet modifiera även den tredje Gotlandsubåten i syfte att skapa en femte operativ ubåt. Genom anskaffning av en tredje ubåt typ A26 skulle marinens förmåga i undervattensdomänen öka ytterligare."

Flottans män har nu en viktig roll i att framföra Marinchefens budskap och påverka beslutsfattare på alla nivåer, så att vår Marin kan vidmakthållas och utvecklas.

Lokal civil-militär samverkan i fokus

Foto: Henrik Magnusson Lindgren/Försvarmakten

En brand utbryter i handelshamnen på ett örlogsfartyg som är på besök i Karlskrona en dag i november. Flera besättningsmän hoppar ner i vattnet. Parallellt inkommer uppgifter om en påträffad ryggsäck vid sidan av vägen på infartsleden, som ska ha koppling till fartyget. Vilka myndigheter blir larmade, vem gör vad och hur leds en situation av detta slag? Detta var några av de frågor som sökte sina svar under en civil/militär övning i Karlskrona.

För att identifiera och utveckla lokal civil-militär samverkan i Karlskrona genomförs seminarier/informationsöverspridning mellan de fem myndigheterna Försvarmakten, Räddningstjänsten, Polisen, Landstinget och Kustbevakningen. Detta sker genom bland annat föreläsningar om gränsproblematik samt workshops utifrån ett antal scenario. Ett sådant utbildningstillfälle genomfördes på Marinbasen en tid innan juledigheterna med ett 40-tal deltagare från alla berörda myndigheter samt representanter från Länsstyrelsen i Blekinge.

Mikael Holmström från Marinbasen är en av de personer, som varit drivande i att utveckla lokal civil-militär samverkan i Karlskrona.

Foto: Henrik Magnusson Lindgren/Försvarmakten

Under denna dag gjorde varje myndighet en kort presentation kring sin verksamhet och MRS gick igenom gränsproblematiken, innan det var dags för en övning där deltagarna delades upp i ett antal grupper med representanter från varje myndighet i varje grupp. Följande scenario spelades upp.

Tid: 28 november 2018 kl.0730.

Plats: Handelshamnen, ombord på ett mindre örlogsfartyg.

Händelse: Brand ombord, 25 personer i besättningen.

Branden är inte under kontroll. Fartygschefen vägrar släppa ombord räddningstjänst.

Personer gått i vattnet. Skadade personer har identifierats. "Något" mer farligt finns ombord".

Varje grupp skulle sedan utifrån sin profession redovisa sina tänkta åtgärder och tillsammans identifiera var samverkan och kontaktytor hade behövts. Frågor, som diskuterades, var t.ex. hur ledningsstrukturen ser ut i varje myndighet vid en situation som denna, en annan hur samband och ledningsplatser etableras och vilket lagrum, som är aktuellt för respektive myndighet.

Under övningen spelades ett tilläggsscenario in med en inrapporterad misstänkt ryggsäck, som bedömdes ha någon koppling till örlogsbesöket. Denna ryggsäck hade påträffats i anslutning till en mycket trafikerad väg in till Karlskrona. Denna händelse ställde behovet av samverkan ytterligare på sin spets. Diskussionerna dokumenterades och dagen avslutades med gruppredovisningar och slutsatser. Representanter från respektive myndighet träffades sedan vid ytterligare ett tillfälle efter övningen för erfarenhetsdokumentation och utvärdering samt lade utvecklingsriktningen framåt.

Målet med den lokala samverkan i Karlskrona är, att samhällets resurser ska användas på bästa sätt för att höja samhällets och Försvarmaktens förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig. Genom ömsesidigt stöd och samverkan mellan militära och civila verksamheter uppnås största möjliga försvarseffekt.

En av tvärgrupperna i full gång med att strukturera upp det scenario, man ställdes inför.

Foto: Henrik Magnusson Lindgren/Försvarmakten

Med samverkan i detta avseende avses den dialog och det samarbete, som sker mellan självständiga och sidordnande samhällsaktörer för att uppnå gemensamma mål. Samverkan mellan myndigheterna i Karlskrona genomförs för att förbereda och/eller förebygga, att en kris inträffar. Den ska kunna genomföras under en pågående kris för att hantera den akuta situationen. Samverkan genomförs också efter en kris för att återställa och tillvarata erfarenheter för att mer effektivt kunna hantera kommande kriser.

Alla deltagare var mycket nöjda med dagen, som både gav mycket ny kunskap om varandras organisationer, men även gav möjlighet att identifiera såväl svagheter som styrkor i den egna organisationen. Ola från Polisen var en av de nöjda deltagarna som efter utbildningen sa: – Denna dag med utbildning är verkligen ett bra initiativ och utgör ett första steg mot att förstå varandras organisationer och konkretisera det behov av samverkan, vi behöver för att utveckla våra förmågor. Dagen har möjliggjort goda kontaktytor och personkännedom och förbättrat lägesbilden och hur våra respektive ledningsförhållande ser ut och fungerar.

Hur startade den civil-militära samverkan i Karlskrona?

För ett antal år sedan uppkom en önskan från flera myndigheter i Karlskrona att träffas för att lära känna

Ola, som redovisar sin grupps diskussioner och slutsatser, var en av de nöjda deltagarna från dagen.

Foto: Henrik Magnusson Lindgren/Försvarmakten

varandras verksamheter. Inte minst Räddningstjänsten i Karlskrona var intresserade av att veta mer om de fartyg, som Försvarmakten har och hur samverkan mellan Försvarmakten och Räddningstjänsten skulle kunna se ut vid ett eventuellt tillbud, som berör de båda myndigheterna.

Detta blev år 2016 startskottet för årliga träffar mellan representanter från Marinbasen och Räddningstjänsten, vilka snabbt utvidgades till att omfatta även representanter från Landstinget, Polisen och Kustbevakningen. Dessa initiala träffar handlade inledningsvis mycket om att varje organisation beskrev sin verksamhet och lydnadsförhållanden för att ge varandra en mer tydlig bild av, hur de olika myndigheterna är organiserade och fungerar. Detta arbete har på ett naturligt sätt inneburit,

att man lokalt i Karlskrona har påbörjat det omtag av totalförsvarsplaneringen, som nu sker i Sverige.

Hur ser då bakgrunden kring arbetet med samverkan kopplat till totalförsvaret ut? Totalförsvaret består av militärt och civilt försvar och under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet, som ska bedrivas. Regeringen beslutade 10 december 2015, att Försvarmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB och övriga berörda civila myndigheter ska återuppta en sammanhängande planering för totalförsvaret. Utgångspunkten för denna planering är regeringens proposition (2014/15:109) Försvarspolitisk inriktning Sveriges försvar.

För att se hur denna inriktning av totalförsvaret ska bedrivas i ett regionalt perspektiv, har Militärregion Syd inför 2018-2020 utarbetat en högre regional grundsyn över totalförsvarsplaneringen. Denna grundsyn ska vara ett stöd för ett likriktat regionalt arbete inom det militärgeografiska området. Grundsynen anger färdriktningen med målsättningar, men ger aktörerna frihet i val av medel och metod. Den ger också aktörerna möjlighet att utveckla egna målsättningar på regional nivå.

Vad som beskrivs i grundsynen, tar sin utgångspunkt i de lagar, förordningar och föreskrifter, som styr myndigheternas roll och ansvar inom civilt försvar. Dokumentet ger en inriktning och beskrivning av det myndighetsgemensamma arbetet för att åstadkomma ett modernt totalförsvar och anger samtidigt aktörernas vilja och ambition för det fortsatta arbetet.

Den samverkan, som har startats i Karlskrona flera år tidigare, har medfört, att man lokalt har fått en flygande start på detta arbete.

Henrik Magnusson Lindgren

Ambulanssjuksköterskan Hanna är en av de, som tycker samverkan mellan myndigheterna är mycket viktig. ”I denna typ av samverkan får vi utbyta erfarenheter och får kännedom om varandras förmågor och hur vi kan samarbeta och lösa olika uppgifter tillsammans på bästa sätt”, säger Hanna.

Foto: Henrik Magnusson Lindgren/Försvarmakten

Tre starka länkar i vår marina kedja

Ute på Berga kan man faktiskt ana en doft av vår, nu när isarna har gått upp och fartygen kan förflytta sig utan hjälp från bogserbåtar. Denna artikel kommer att beröra, dels personalförsörjning men också en liten betraktelse över, hur materielläget har utvecklats med betoning på undervattensområdet.

Framför oss väntar ett spännande år med både insatser och övningar, men till skillnad från förr definieras inte vårt verksamhetsår av de värnpliktigas in- och utryckning, utan det är helt andra faktorer, som påverkar, när och var vi genomför verksamhet. Flottiljen har sedan 2009 bara heltidsanställda besättningar och denna övergång har gjort förbandet bättre på alla plan, då mycket mindre tid behöver läggas på grundläggande träning, vilket gör, att utbildning och samövning av förbandet når längre än tidigare. Våra sjömän arbetar normalt mellan två och sex år, innan de går vidare till officersutbildning, även om jag har exempel på sjömän, som har varit anställda sedan starten 2009. Kunskaps- och färdighetsnivån på våra sjömän är mycket hög och det kan förklaras med, att de tjänstgör länge i samma befattning men också, att de handleds av erfarna specialistofficerare. Den sistnämnda kategorin är också resultat av den personalreform, som genomfördes 2009, där de taktiska officerarna utbildades via akademiska studier och specialistofficerarna genomgick en intern officersutbildning. Jag kan idag, 10 år senare, se resultatet i form av ytterst skickliga yrkesmän i form av fanjunkare och förvaltare samt välutbildade löjtnanter och kaptener. Vid flottiljen består förbandsledningen av mig som flottiljchef, men till min hjälp har jag min flottiljförvaltare, vars främsta fokus är sjömän och specialistofficerare. Reformen har nu pågått i tio år, men än har vi en del kvar att hantera, då båda formerna av officersutbildning behöver finjusteras. Trots det är jag helt övertygad om, att Försvarsmakten har valt rätt väg och att vi är på god väg att skapa en ytterst professionell försvarsmakt.

Det händer mycket inom materielområdet, även om vi fortfarande saknar beslut om inköp av de mer kvalificerade systemen i form av nya ytstridsfartyg och luftvärnsrobotar. Jag skulle särskilt vilja nämna ett vapen inom undervattensdomänen - ELMA-kastare. Vi i

Sverige är tämligen ensamma i världen att jaga ubåt på vattendjup understigande 50 meter och därför saknas det i princip en marknad för vapen kopplat till inomskärsverksamheten. På 80-talet var situationen likartad och då utvecklades ett granatkastarsystem, kallat ELMA, som hade möjlighet att skjuta iväg 36 granater samtidigt framför fartyget mot en ubåt. Granaten i sig byggde på riktad sprängverkan, som via en laddning kunde skapa ett hål i ubåtens tryckskrov med resultatet, att ytläge måste uppsökas. Dessa vapen demonterades på fartygen under 00-talet, men nu återförs de på bredd tillsammans med nya granater och redan förra året genomfördes den första lyckade provskjutningen från ett minröjningsfartyg. Detta vapensystem kommer att ge mig utökade möjligheter att verka mot en motståndare i skärgårdsmiljön och jag ser fram emot att påbörja dessa vapenövningar på bred front i närtid.

Det andra systemet, som jag vill nämna, är ett kvalificerat ubåtsjaktmål, kallat KUT i folkmun. Detta mål baseras på en tung torped, men istället för en verkansdel sitter det elektronik, mikrofoner och antenner inne i torpeden och efter sig släpar den en svans, som gör, att vi kan simulera stora eller små mål. Denna farkost förprogrammeras avseende kurs, fart och djup och kan användas både utom- och inomskärs. Vi har använt detta mål under de två senaste åren med goda resultat, men i fjol höjde vi ribban ännu ett steg, när vi använde farkosten som mål vid en torpedskjutning med den lätta torpeden. Utfallet av denna övning var gott och nu planeras en lång serie av torpedövningar mot denna farkost, vilket gör, att jag kan utnyttja de pass jag har med en riktig ubåt mer effektivt.

Krigföring i alla dess former är en lagsport och som alla sådana aktiviteter är kedjan inte starkare än den svagaste länken. Med hjälp av professionell personal, bra vapen i undervattensdomänen samt effektiv målmateriel har vi fått tre starka länkar i vår marina kedja. Nu gäller det att fortsätta att stärka andra delar av marinen och främst tänker jag då på en ökad numerär, när det gäller ytstridsfartyg. Delar av detta kommer att klarna i maj, när Försvarsberedningens rapport kommer och jag ber att få återkomma med en analys efter det.

Fredrik Palmquist

Namnen bestämda på de nya ubåtarna

Nästa Generation Ubåt

Så här ser hon ut, i en
illustration från Kockums.

A 26

De två nya ubåtarna av typ A26, som ska levereras till marinen 2024-2025, har fått sina namn bestämda. Det första fartyget kommer att heta *HMS Blekinge* och det andra *HMS Skåne*. Ett antal remissinstanser har yttrat sig i frågan och sist ut att ge synpunkter var HM Konungen, som godkände förslaget. Ubåtarna är nybygge 470 respektive 471 sedan Örlogsvarvets start 1680.

Traditionen med att döpa ubåtarna efter svenska landskap infördes, när amiral Per Rudberg var CM. Tidigare hade de sista jagarna fått landskapsnamn. Korvetterna har fått namn efter svenska städer och minröjningsfartygen efter öar och fyrar.

Den första ubåten som byggdes på Örlogsvarvet i Karlskrona var *Laxen*, nybygge 286, sjösatt 1914. Sammanlagt har hittills på varvet byggts 17 ubåtar samt 10 för- och akterskepp på byggen åt Kockums i Malmö.

Namnet Blekinge är inte nytt som fartygsnamn. Det allra första bygget vid Örlogsvarvet i Karlskrona var just skeppet *Blekinge*, sjösatt år 1682. Detta fartyg byggdes på Vämövarvet, där ytterligare två skepp byggdes, innan man flyttade in till södra Trossö med start 1683. Skeppsbyggmästare 1680-1686 var Robert Turner.

Skeppet Blekinge sänktes 1713 strax norr om Söderstierna, ungefär där vågbrytaren vid insegling till örlogshamnen idag ligger.

Sammanlagt har ett sextiotial skepp medvetet sänkts runt omkring örlogshamnen och Stumholmen. Vraken är lokaliserade men inte helt undersökta. Vissa är efter utfyllnader inte heller möjliga att undersöka. Sänkningarna ska ses som en del i uppbyggnad av infrastrukturen i och omkring örlogshamnen.

Olle Melin

Ubåten Laxen sjösätts 1914

Det finns ingen bild på Örlogsskeppet Blekinge, men hon var samtida med det holländska kanonskeppet De Zeven Provinciën och utseendemässigt var skeppen nog ganska lika

Örlogshamnens ansikten utåt måste kunna klara tuffa tag

Som anställd i Karlskrona garnison inleds dagarna med, att man kontrolleras och välkomnas av en leende skyddsvakt vid inpasseringen till Örlogshamnen, något som oftast ger en väldigt bra start på arbetsdagen. Detta är en del av yrket som skyddsvakt i Örlogshamnen. En annan är att ständigt vara beredd att göra uttryckningar på skarpa larm, exempelvis. Vid ett sådant tillfälle är det kanske inget leende, man möts av. Då är det en väl förberedd, tränad soldat, som på en millisekund ska fatta rätt beslut inför den situation, han eller hon ställs inför.

Vem som helst kommer inte in innanför grindarna till Örlogshamnen i Karlskrona, hamnen som är hemmahamn för många av marinens ständigt insatsberedda sjöstridskrafter. Basskyddskompaniet har uppgiften att skydda hamnen mot intrång och kontrollerar den personal, som släpps in. De är beredda att med kort varsel rycka ut, om man misstänker, att någon försöker ta sig in.

Självklart är det svårt i förväg att veta, vad man kan ställas inför vid en sådan situation. Man måste snabbt kunna göra en bedömning för att agera på rätt sätt. Och det handlar om väldigt korta tidsrymder. För att hålla sig alerta och ständigt förbättra sig, tränar soldaterna på detta. Tillsammans med befäl och ibland själva delar de upp sig i mindre lag och utsätter varandra för scenarier, som de kan tänka skulle kunna inträffa.

För att göra det hela mer realistiskt har de numera tillgång till anpassade vapen med färgpatroner, liknande "paint ball". Om man blir träffad, så känns det och beroende var på kroppen skottet tar så gör det mer eller mindre ont. Patronen lämnar också en färgmarkering, som visar var skottet tog. En av fördelarna med denna övningsutrustning är, att den inte har särskilt stort säkerhetsavstånd, vilket gör, att det går att träna inne på Örlogshamnens område. Detta ger mer tid för träning.

Det är oftast ett leende som möter de som ska passera in till Örlogshamnen. Casper, Carl, Kim och Malin är några av dem som dagligen bemannar vakten i Karlskrona örlogshamn

Malin Olofzon är en av soldaterna i plutonen, som jobbar med skyddet av hamnen, ett jobb hon har haft ett antal år nu. Hon och hennes kollegor har under hösten fått prova på den nya utrustningen.

- Jag tyckte, det var givande att testa scenarier med färgmarkeringsammunition. Jag fick ett kvitto på, att det vi övat sitter och en riktigt bra känsla över, hur gruppen arbetar tillsammans. Perfekt att kunna tänka ut egna händelseförlopp, där vi kan anpassa oss, efter vad som faktiskt kan ske och då även tänka till på, hur vi beter oss i den skarpa tjänsten till vardags, säger Malin Olofzon. Under träningen är det stor energi i gruppen och alla är taggade. Det blir nämligen inte bra, om inte alla bjuder på sig själva och verkligen spelar med. Mikael Pärnering är chef för plutonen och följer soldaternas agerande med skarp blick. Så fort scenariot är utagerat, går man igenom, vad som hände och hur samtliga agerade för att alla hela tiden ska kunna förbättra sig.

- Detta är ett jättebra hjälpmedel för oss. Färgmarkeringsutrustningen ger en tydlig bild av träffresultatet med just färgen. Men det är framför allt känselmarkeringen, som utvecklar soldaternas instinkter att positionera och röra sig på ett mer taktiskt korrekt sätt. Ibland blir utfallet av övningen ganska självutvärderande. Att möjliggöra för soldaterna att öva med en högre grad av realism är tacksamt både för mig som chef och övningsledare. Anställda soldater blir med tiden väldigt duktiga i de jobb, som de är ålagda att lösa. Mina skyddsvakter tjänstgör dagligen i den skarpa verksamheten och vi ska som enhet alltid finnas tillgänglig. Jag som chef kan med mina gruppchefer och detta hjälpmedel möjliggöra, att vi pressar vår kapacitet och förmåga ytterligare. Därmed blir vår enhet mer effektiv och vi blir tillsammans mer trovärdiga i alla de uppgifter vi ska kunna lösa, säger Mikael Pärnering.

Carolina Lorentzson Nilsson

Att kontrollera inpasserandes behörighet till örlogshamnen är en av uppgifterna som plutonen löser

En annan är att rondera skyddsobjekt i skärgården via gruppboat, g-båt

Det är ett glatt gäng som trots att de har orsakat varandra visst mått av smärta, har utökat varandras kompetens

Soldaterna har idéer över vilken typ av scenarier, de vill träna på och turas om att spela olika roller

I deras uppgift ingår inte bara att bemanna vakten. De gör också utryckningar om det krävs och då gäller det att vara förberedd på allt. För att kunna träna realistiskt har de tillgång till Försvarmaktens färgmarkeringssystem vilket medger verklighetstroga övningar där träffen markeras med färgutfällning. För att skydda ögon och ansikte används mask under övningstillfällena

Soldaterna kan använda ammunitionen både med pistol och med automatkarbin, AK 5

Färgmarkeringsammunitionen fungerar på upp till trettio meter. Och den ger inte bara färg på kläderna där den träffar, den känns så klart också

Plutonchef Mikael Pärnering visar på var Malin Olofzon, som i det här fallet spelade inkräktare, har blivit träffad och vad man skulle kunna tänka på i det här specifika fallet

Historien om Fredsduvan

Fartyg kan ibland ha någon extra skeppsmedlem

Tankern *Nyköpingshus* är på väg från England till Pointe-à Pierre i Trinidad.

En stor duva av för mig okänd art hade sökt vila ombord i vårt fartyg mitt ute i Atlanten.

Den höll till på bryggan och bryggvingarna och blev snart bryggpersonalens kelgris med mat och dryck.

Men befälhavaren sa ifrån. Det var hans duva, under hans beskydd. Här skulle inga styrmän försöka mota bort hans "fredsduva" från vare sig kart- eller styrhytt.

En dag kom duvan in i karthyttan. Där hade jag på det stora sjökortsbordet sammanställt dagens astronomiska observationer med ortlinjer i ett arbetskort.

Kapten själv hade kommit och lagt ut sin middagshöjd. Det var alltid den, som gällde, även om den nu som oftast, avvek någon eller några distansminuter från mitt läge.

Så kom plötsligt duvan flygande, landade på sjökortsbordet och startade en spatsergång rätt utmed fartygets kurslinje i kortet, vaggande på duvors vis.

Jag tyckte, att det var lite väl närgånget. Duvor skall inte lägga sig i vår navigation, även om de lär ha vissa insikter i ämnet.

Låt henne vara blev kaptenens order, som man ju måste lyda.

Men plötsligt, ut åkte duvan med skrik och flax efter ett våldsamt svep av den Högstes långa arm.

Hon hade markerat befälhavarens middagsposition med "a call of nature", en stor lort rätt över hans position!

Hade det varit över min, hade hon kanske klarat sig!!

Duvan blev antagligen både förskräckt och förtörnad. Hon lämnade fartyget, mönstrade av och tog antagligen storcirkeln vidare ut över Atlanten.

Måns Ludvig Suneson

Vindsnurror till Härnösand via Nordostpassagen

Det skrevs historia i Härnösand under hösten. För första gången i historien har ett handelsfartyg, som passerat genom nordostpassagen, anläppt hamnen.

För den bedriften svarar den Madeiraflaggade 19 000-tonaren *Atlantic Winter*. Fartyget transporterade 60 vindkrafttorn från Kina till den nya vindkraftparken utanför Häggenås i Jämtland.

Att utnyttja Nordostpassagen innebär en förkortad restid från Kina på närmare två veckor. Resan tog denna gång 26 dygn, vilket är tio dygn snabbare jämfört med den sydliga rutten via Suezkanalen.

Resan startade den 25 juli i Taichang i närheten av Shanghai och fortsatte därefter norrut. I staden Pevek, den nordligaste staden i Ryssland och även i Asien, väntade assistans från atomisbrytaren *Vaygach*.

Atlantic Winter utnyttjade den rutt genom nordostpassagen, som öppnades av polarforsaren Adolf Erik Nordenskiöld med segelfartyget *Vega* under åren 1878-1880. Skillnaden var, att resan denna gång gick åt andra hållet.

- Vi är mycket glada över att ett fartyg som tagit sig genom Nordostpassagen har anläppt Härnösands hamn, säger Johan Steen. VD i Delta Terminal. Vi förhandlar om fler sådana transporter framöver. Att utnyttja denna rutt innebär betydande ekonomiska fördelar bland annat beroende på den kortare restiden.

Foto Uno Gradin

Uno Gradin

19 000-tonaren *Atlantic Winter* är det första fartyget som tagit sig till Härnösand via Nordostpassagen

Från Ivan den förskräcklige till Putin "den förskräcklige"

Krig och andra konflikter mellan Ryssland och Sverige 1550-2017

Krig och andra konflikter har i nära 500 år under långa tider kännetecknat relationerna mellan Sverige och Ryssland / Sovjetunionen. Det sista kriget var Finska kriget 1808-1809, men under 1900-talet har frivilliga svenska officerare och soldater stridit mot ryssar i finska inbördeskriget/frihetskriget 1917-1918, vid Estlands frigörelse 1918-1921, under finska/ryska vinterkriget 1939-1940 och fortsättningskriget 1941-1944.

Efterkrigstiden har präglats av ett flertal allvarliga konflikter såsom Båhuslämningen 1946, nedskjutningen av Catalina och DC 3an 1952, Wennerströmmaffären 1963, Bergslagsaffären 1974, ubåtskränkningarna under lång tid, annekteringen av Krim och ett stort antal andra affärer eller konflikter. I denna bok finns alla dessa konflikter skildrade och rikt illustrerade.

Den svenska utrikespolitiken under parollen alliansfrihet i fred och neutralitet i krig har, som läsaren kommer att finna, sats på hårda prov och ifrågasatts eller underkänts från flera håll. 208 sidor. Pris: 450 kr.

En närmare presentation av boken finns på magnusullman.com
Du kan beställa boken på telefon: 0708 1919 29 eller
e-mail: bok@magnusullman.com

Boken levereras med en inbudsingång till angivna adress. Priset inkluderar porto och emballage. För leverans till adress i utlandet tillkommer extra porto med 50 kr.

BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN

VI HJÄLPER DIG MED: tvätt, mögelbehandling och impregnering av kapell, markiser, förtält, båtdynor, båtmattor samt reparationer, byte av blixtlås, rutor m.m

För mer information gå in på: www.nackakapelltvatt.se

Kontakta oss på telefon: 070-205 84 09

Ni hittar oss på Stenhuggarvägen 2 R,
Saltsjö-Boo Kummelbergets Industriområde

SKÅNSK GRÄDDGLASS

- sommar året runt sedan 1937

Engelholms Glass AB - ett svenskt familjeföretag Tel. 0431-108 51 www.engelholmssglass.se

Örlogshotellet i Stockholm

Välkommen i vår maritima miljö!

Glöm inte att DU har rabatt som medlem i Flottans Män

**Centralt, lugnt läge.
Nära båt, T-bana, buss, spårvagn.**

MED STATENS RAMAVTAL.

För rumsbokning:
www.orlogshotellet.com
info@orlogshotellet.com
Tel. 08-611 01 13
Teatergatan 3
111 48 Stockholm

Stiftelsen

Drottning Victorias Örlogshem

etabl 1908

Position: N 59° 19',8 E 18° 03',0

**Bli medlem i "FLOTTANS MÄN",
kamratföreningen som värnar
om örlogstradition, kamratskap
och sjöförsvar.**

HOS "FLOTTANS MÄN"

FINNS ALLTID EN VÄN

På näst sista sidan i tidskriften hittar du
de lokala föreningarnas kontaktmän

Det glömda ubåtsdramat för 100 år sedan

Fullt så dramatiskt som på bilden var det inte vid Aspö Mad år 1918, men det var en ubåt av exakt samma typ som anlände till Karlskrona dagen efter krigsslutet. Bilden visar en tysk ubåt, som strandat vid Hastings i södra England

Den 22 november 1918 lämnade en grupp tyska ubåtar Aspö Mad på Aspö utanför Karlskrona.. De hade då legat där i tio dagar. Därmed avslutades, åtminstone för Karlskronas del, ett drama, som i dag är i det närmaste bortglömt.

De fem ubåtarna hade upptäckts utanför Karlskrona vid ettiden på eftermiddagen tisdagen den 12 november, det vill säga samma dag, som blekingarna kunde läsa i tidningarna att vapenstilleståndet på västfronten hade inträtt. Första världskriget var alltså slut, så vad ville dessa ubåtar här?

Här i vattnet utanför färjeläget vid Aspö Mad låg de fem tyska ubåtarna förankrade i november 1918. I området fanns för hundra år sedan en barack, där besättningarna internerades. Foto Ted Karlberg

Först gick det inte ens att avgöra, från vilket land de kom. Endast en av dem förde någon form av flagga och det var en tysk lotsflagga. Varför det var så, kom snart att stå klart.

De styrde mot Karlskronas inlopp mellan Aspö och Kungsholms fort, vilket fick befälhavande amiralen att skicka torpedbåten Bris ut för att möta dem.

De tyska ubåtarna var av olika storlek, men den största var en ny 82 meter lång så kallad ubåtskryssa-

De tyska ubåtarna hade som uppgift att förhindra transport av såväl krigsmateriel som förnödenheter till fiendesidan. Målningen av Willy Stöwer föreställer den tyska ubåten U-21, som har uppbringat fartyget Linda Blanche utanför Liverpool 1915

re, U 124. Befälhavare ombord var den 33-årige kaptenlöjtnanten Rolf Carls, som var den, som förde den lilla eskaderns talan.

Ubåtsbesättningarna hade upplevt några mycket dramatiska veckor strax före krigsslutet och deras hemmahamn i Kiel var i centrum för händelserna.

Det var nämligen uppror bland matroserna i den nordtyska örlogsstaden. En utlösande faktor hade varit, att det den 24 oktober gått ut en order om, att de tyska flottstyrkorna skulle samlas i Nordsjön för ett avgörande slag mot den brittiska flottan, detta samtidigt som det gick allt starkare rykten om vapenstillestånd.

Denna order ledde alltså till uppror, och efter några dagar till att kejsaren abdikerade. Hela Tyskland hamnade i ett revolutionärt tillstånd.

En anonym person i ubåtsbesättningen berättar livfullt för Blekinge läns tidning, om hur myteristerna, som tog över fler och fler av örlogsfartygen, hissade den röda flaggan. På *Markgraf*, ett av de kejsarliga linjeskeppen, mördades några däcksofficerare. De upproriska sjömännen togs därefter till fånga, men fritogs senare ur häktet av andra revolutionärer.

Mitt i detta kaos valde befälhavaren på U 124 att ta sin besättning och de övriga ubåtarna med ut på patrullering. Enligt berättelsen i BLT litade besättningsmännen på sin kapten och undvek därför att göra myteri.

Ubåtarna i den lilla gruppen kryssade mellan Kiel och Swinemünde under några dygn. Under tiden fick man telegrafiska meddelanden, som verkade osäkra.

Så beslöt befälhavaren, att man skulle sätta kurs mot Pillau i det tyska området Ostpreussen. Pillau är den stad, som vi i dag kallar Baltijsk och som ligger i det ryska området Kaliningrad.

Under färden dit kom så den slutliga bekräftelsen på revolutionens seger i Tyskland: alla örlogsfartyg fick order om att hala den tyska nationsflaggan. Vad den skulle ersättas med, sades det inget om.

Efter ett kort besök i Pillau beslöt kaptenlöjtnant Carls att sätta kurs mot det neutrala Sverige och Karlskrona.

Hit ankom man alltså mitt på dagen den 12 november.

Att döma av tidningstexterna från tiden blev mottagandet vänligt men korrekt. Ubåtsbesättningarna skulle lämna sina fartyg och det ordnades tillfälliga bostäder i minörbarackerna vid Aspö Mad. Själva ubåtarna skulle avrustas.

Det visade sig, att det var 181 man ombord på de fem ubåtarna, därav 25 officerare. En del av officerarna var dock inte del av besättningarna, utan hade tagit tillfället i akt att lämna det kaotiska Tyskland, där revolutionärerna, som nämnts, inte alltid lät officerare slippa undan med livet.

Besättningarna skulle alltså interneras på Aspö och en bevakningsstyrka från kustartilleriet sattes upp. Varje morgon skulle de internerade räknas in.

Men de dramatiska vändningarna var inte slut. Ungefär den 20 november kom ett meddelande från den svenska regeringen, som gav order om, att avvapningen skulle upphöra och vapnen återställas. Därefter skulle besättningarna ta sina fartyg tillbaka för att överlämnas till segrarmakterna.

Den 22 november avgick de fem ubåtarna mot Tyskland. Snart skulle de flesta av dem vara skrotade i England. 329 ubåtar hade ingått i den kejserliga flottan. Den toppmoderna *U 124* anges ha huggits upp 1922.

1918 är ett årtal som innehåller samma siffror som 1981. Det är en händelse som ser ut som en tanke, eftersom incidenten med den sovjetiska ubåten i Gåsefjärden skedde detta senare år, 1981. Upplösningen kom i båda fallen i november efter cirka tio dagar!

Befälhavaren på *U 124*

Den 33-årige kaptenlöjtnanten Rolf Carls, som förde befälet över ubåtsgruppen 1918 hade ett dramatiskt liv. Efter en mansålder i krigsmaktens tjänst omkom han endast några dagar före andra världskrigets slut 1945.

Rolf Carls var alltså född 1885 och tjänstgjorde vid första världskrigets början på den tyska kryssaren *Breslau*. Efter att ha kommenderats till slagskeppet *König*, blev han mot krigets slut ubåtskapten, först på *U-9* och därefter på *U-124*.

Det var i den egenskapen, han besökte Karlskrona 1918.

Efter kriget skrotades den tyska flottan. Rolf Carls tycks ha spelat en viktig roll, när flottan efter Hitlers maktövertagande skulle byggas upp igen på 1930-talet.

Hans karriär fortsatte med uppdrag under spanska in-

Här skulle de tyska ubåtsbesättningarna interneras. Minörbarackerna vid Aspö Mad på en bild från 1925. I dag finns här bostäder. Bild från KA 2 fotoarkiv

bördeskriget och därefter blev han utnämnd till Amiral över flottstyrkorna i Östersjön.

Hans militära karriär tycks dock ha fått ett slut 1943 i och med att Hitler valde amiralen Dönitz i stället för Carls som högsta chef för den tyska marinen. Då valde han att ta avsked som generalamiral.

Rolf Carls dog under ett allierat bombanfall mot Bad Oldesloe, en ort strax väster om Lübeck i norra Tyskland. Det var den 24 april 1945, två veckor innan andra världskriget slutade.

(källa: engelska Wikipedia)

Ingemar Lönnbom

Ingemar Lönnbom är kulturredaktör på Blekinge Läns Tidning

Rolf Carls, som förde befäl över ubåtarna som under tio dagar 1918 låg vid Aspö utanför Karlskrona. Bilden är tagen under andra världskriget, sannolikt 1943 eller dessförinnan

Tillbakablickar från mitt 40-åriga liv i flottan och FN-tjänst

Jag ryckte in till flottan den 10 april 1956 som värnpliktig/befälsuttagen till röjdykarutbildning på Bataljon Sparre, där den grundläggande utbildningen genomfördes, varefter vi flyttades till Skredsvik för den praktiska dykutbildningen. Vi drillades hårt från klockan 0700 till 1700 med flera inslag av kvällspass från måndag till lördag. Chef för Röjdykarskolan var kapten Rolf Hamilton. Veckan avslutades med ett långsimningspass på lördagseftermiddagen och först efter fullgjord simning cirka klockan 1500 fick vi helgpermission. Ju fortare man simmade desto tidigare blev man ledig.

Kapten Rolf Hamilton

Jag bodde i Västervik och hade cirka 45 mil hem. Med den tidens allmänna kommunikationer hade jag ingen möjlighet att hinna ta mig fram och tillbaka under ett veckoslut. Men eftersom jag ägde en Blue Fighter motorcykel på 125 kubik, kunde jag hinna komma hem, men dock bara vara hemma cirka 17 timmar, vilket innebar, att det blev få tillfällen för hembesök.

Efter jag mottagit den efterlängtdade röjdykarsymbolen, silvergrodan Anselm Zackarias Dykén, som jag alltid och än idag bär runt halsen, mönstrade jag som röjdykare ombord på minsveparen *M 13* (den enda av våra 25 M-båtar som var byggd i ek). FC var löjtnant Åkesson och uppbördsstyrman hette Jansson med smeknamnet "Masen", eftersom han kom från Dalarna. Vid ombasering från Stockholm till Göteborg förtöjde vi Karlskrona och där fick jag mitt första dykuppdrag av styrman Jansson. Jag beordrades att undersöka havsbotten vid mobiliseringskajen och bärga intressanta fynd från botten. Stolt kunde jag komma upp med en inte oansenlig mängd

Minsveparen Landsort

av värdefulla rostfria backlagsprylar, som hade följt med diskvattnet ut från fartyg, som legat vid kajen och där var ju ofta våra kryssare förtöjda. Jag fann dock inga minor. Men "Masen" blev belä-

ten, minns jag. Vid avslutad utbildning blev jag tillfrågad om, jag ville fortsätta i flottan som fast anställd. Mot bakgrund av mina upplevelser och det trevliga omhändertagande under mina 444 dagar som värnpliktig, inte minst av kapten Rolf Hamilton som förebild under röjdykarutbildningen, "var svaret lätt", jag skrev på direkt.

Jag fick gradbeteckningen furirsaspirant och placerades på minsveparen *Landsort* sommaren 1957, samma år som geofysiska året inföll. Minfartyget *Älvsnabben* skulle detta år transportera forskare och utrustning till Spetsbergen och Nordkap. Därför bildades 2.eskadern av *Älvsnabben*

Minfartyget Älvsnabben

tillsammans med minsveparna *Landsort*, *Ramskär* och *Ulvön*. För besättningarna var detta en spännande och intressant resa till Trondheim, Tromsö, Nordkap och Bergen. På hemresan till Stockholm råkade *Landsort* gå på grund. Det skedde inomskärs på ostkusten och mitt i natten. Jag hade just förfångats som roderförman och kommit ner i däcksmässen för att binga in, när det skakade till och ljuset slocknade. Jag minns, att jag ropade högt till de, som väcktes, att vi befann oss inne i skärgården och att det inte var långt att simma, om så behövdes. Så snart det ljusnade, fick jag uppdraget att dyka och kontrollera undersidan på fartyget. Förutom diverse skrapskador, så saknades hela hydrofondomen. Där fanns bara ett stort svart, tomt hål och även pitotröret saknades. Maskinchefen blev mycket nöjd över min skaderapport. FC, kommendörkapten Gunnar Grandin förärade mig två signerade böcker om sjökriget under andra världskriget som tack för skickligt utfört dykararbete i samband med haveri den 16 augusti 1957. Fartyget kunde sedan för egen maskin gå till Hammarbyvarvet i Stockholm.

Under hösten 1957 och våren 1958 genomgick jag furirskolan vid BÖS och sommaren 1958 läste jag yrkeskursen på Flottans Minskola i Göteborg och därefter

Bogserbåten Sveparen

Minfartyget Visborg

utnämndes jag till furir. Under yrkeskursen ansökte jag om FN-tjänst och blev antagen till 5.e FN-bataljonen med

placering i Gaza som gruppchef i vaktplutonen för stabskompaniet. Under hösten och våren 1958-59 handlade det inte om fartyg utan snarare om "ökens skepp". Vid hemkomsten fick jag en kommendering

Stabsfartyget Marieholm

som däcksfurir på den koleldade bogserbåten Sveparen. Vår huvuduppgift var främst målbogsering vid ytattackens artilleriskjutningar.

Senhösten 1959 mönstrade jag ombord på gamla isbrytaren Ymer som däcksfurir. Vi bröt is från Öregrundsgrepen och upp till Holmsund utanför Umeå. Ymer levererades 1932 och var då en av de första isbrytarna som hade ett modernt dieselelektriskt framdrivningsmaskineri, men man stod utomhus på bryggan och även när man skötte bogerspelet vid bogsering av fartyg. Vi hade en kall vinter med flera förfrysningsskador. Sommaren 1960 tjänstgjorde jag som instruktör på Rjodykarskolan i Skredsvik och det blev mitt sista år som dykare.

Från hösten 1960 till våren 1964 bedrev jag studier ledande till studentexamen vid Försvarets Läroverk (FL) i Uppsala. Under mellanliggande somrar tjänstgjorde jag på jagaren Hälsingland, som den sommaren tillsammans

Jagaren Hälsingland

med delar av kustflottan, däribland stabsfartyget Marieholm, genomförde ett örlogsbesök i Hamburg, där följande hände. Vid ankomsten till hamnen råkade Marieholm ränna rakt in i gångbryggan mellan för-

Skonerten Gladan

töjningspontonen och kajen, vilket kunde läsas om i tidningen dagen därpå under rubriken "Svenska Bryggförestöraren HMS Marieholm". Som uniformsklädd iland fick man ett leende då och då. Sommaren därpå blev jag placerad som mastskeppare på skonerten Gladan. Jag hade aldrig tidigare satt min fot på segelfartygen, men som tur var, fick jag börja med skonerten, som legat i malpåse under vintern. Under ledning av den välkände högbåtsmannen "Thiman Boy" blev jag grundligt upplärd hur stående och löpande tackling och rigg fungerade. Det blev en händelserik resa bl.a. till Kiel under Kieler Woche" som jag aldrig kommer att glömma..

Åren 1964-66 påbörjade jag kadettutbildningen vid Sjökrigsskolan i Näsby i Park. Under de mellanliggande somrarna genomfördes praktisk sjötjänst bl.a ombord på skonerten Gladan igen, men denna gång blev det hängkoj på trossbotten, eftersom vi som kadetter tillhörde den övriga besättningen ombord. Sommaren därpå hamnade jag på minsveparen Tjurkö, som gick som kadettfartyg i skoldivisionen. Sommaren 1966 mönstrade jag som flaggkadett på nytt på minsveparen Tjurkö i befattning som förste officer. Tjurkö ingick i 112.msvpdiv. Det blev en underbar och lärorik tid. Vi kuskade runt i våra skärgårdar i stort sett landet runt med bl.a kadettmöten såväl hemma som i Norge. Den 22 september 1966 utnämndes jag till fänrik och fick direkt förtroendet som fartygschef på minsveparen M 22.

Minfartyget Carlskrona

Minsveparen Aspö

År 1967 fick jag en kort stabstjänstgöring på MKO följd av Vapenofficersskolan på BÖS. Den 1 oktober 1968 blev jag utnämnd till löjtnant med placering som 1.o på kustminsveparna *Nämdö* och senare *Aspö* fram till och med 1969. Dessa fartyg, totalt 12, kallades för "Spånkorgarna", eftersom de var byggda helt i trä och limmade med Cascolim för att undvika magnetism i skrovet. Åren 1970-71 blev det stabstjänst på Roslagens Örlogsbasavdelning i Uppsala. Sedan var det dags för befodringsutbildning till kapten vid Militärhögskolan i Stockholm. Åren 1972-74 blev en av höjdpunkterna i min karriär och då som fartygschef på kustminsveparen *Skaftö* ingående i 412.msvpdiv. Då inträffade en händelse, som jag sent skall glömma. I samband med ett örlogsbesök i Polen hösten 1974 och på hemväg till Sverige, hände en obehaglig incident på sydöstra Östersjön. Med NNV vind av stormstyrka över 32 m/s i stäven gick farten ner till 2 knop och när det var som värst, bröts maststängen av och föll ner på halvdäck och flaggaffeln med flaggan föll rakt ner i skorstenen. Vi hade överbrytande sjö, som upphörde först, när vi kom i sjölä i södra Kalmarsund. Då varslade vi eldsflammar ur skorstenen, vilka vi lätt kunde släcka. Vi blev ett helt dygn försenade till Kalmar. Mer om den resan finns att läsa i minsveparboken.

Åren 1975-76 var det åter dags för stabstjänst och denna gång vid Marinstabens Signaltjänstavdelning i Stockholm. Åren 1976-77 tjänstgjorde jag som sekond på det nybyggda minfartyget *Visborg*, som samtidigt var Kustflottans flaggskepp. Ombord härbärgerades förut-

M64 Hasslö

Isbrytaren och lagfartyget Thule

om minfartygsbesättningen även amiralen, som var chef för Kustflottan (CKF) med stab, vilket krävde stor flexibilitet av sekonden. Den 1 oktober 1977 befordrades jag till örlogskapten.

Under åren 1978-80 återigen stabstjänst på ÖrlBav-dRo men denna gång på halvtid och med den andra halvan vid Arméns Kompaniofficersskola (AKS) i Uppsala med ansvar för de marina eleverna vid Försvarets Gymnasieskola, alltså samma skola jag själv gått i, men då kallades den Försvarets Läroverk.

Åren 1981-84 blev det sjötjänst som fartygschef på isbrytaren *Thule*, som då var stabs- och lagfartyg för 6.mröjadv. Under denna tid satt jag mitt uppe i ubåtsjaktverksamheten bl.a. när *U137* kränkte vår sjögräns och därefter gick på grund på Gåsefjärden utanför Karlskrona.

Året 1986, sex dagar efter min 50-årsdag, fick jag, som en "försenad födelsedagspresent" från marinen, tillträda som sekond på minfartyget *Carlskrona* för en långresa, som utvecklades till en världsomsegling. Resan startade den 31 oktober 1986 från Karlskrona och återkom till Karlskrona efter 163 dygns resa och 33 500 sjömil den 10 april 1987. Mer om resan finns att läsa i boken "*HMS Carlskrona 20 år på världshaven under örlogsflagg*". Efter hemkomsten blev det stabstjänst först på Marinstaben därefter Försvarsstaben och slutligen vid Försvarets materielverk. Den 1 oktober 1996 gick jag i pension. De sista cirka 10 åren "seglade jag skrivbord".

Sammanfattningsvis omfattade min 40-åriga verksamhet i flottan cirka 10 års landtjänst/utbildning, cirka 20 år sjötjänst med kommendering ombord och cirka 10 år stabstjänst i land.

Jag lever sedan år 2000 gott i den vackra sjöstaden Västervik, där jag en gång växte upp med mottot "Lev och Segla Väl"

Tony Wärdig

Arkivbilder

Ryssarna brände ostkusten 1719

Artikeln är skriven av Lars Nylén, som tidigare varit generaldirektör och rikskriminalchef, är ledamot av Kungl Krigsvetenskapsakademien och ordförande i Roslagens Sjöfartsminnesförening.

Sedan 2015 är den svenska försvarspolitiska inriktningen att planeringen för ett totalförsvar ska återupptas. Nyligen fick vi i brevlådan broschyren "Om krisen eller kriget kommer". Där påminns vi om, att fred, frihet och demokrati är värden, som vi måste skydda och stärka varje dag.

Den tyske militärteoretikern Clausewitz konstaterar, att krig är ett politiskt instrument och en del av den politiska dialogen, med andra medel. Då kan det passa att påminna om, vad historien berättar och om ett ryskt sätt att bedriva fredsförhandlingar.

I sommar 2019 är det 300 år sedan, en mycket stor del av den svenska ostkusten stod i brand. För Karl XII hade krigslyckan vänt. Den svenska fältarmén blev slagen vid Poltava i Ukraina, den största svenska militära katastrofen i historien. Den svenske kungen sökte skydd med sitt följe av 1 500 soldater på osmanskt kontrollerat område i Bender (nuvarande Moldavien nordväst om Odessa). År 1710 erövrade ryssarna de svenska besittningarna i Baltikum. Samma år steg danskarna iland i Skåne, men slogs tillbaka av Magnus Stenbock vid Helsingborg. År 1713 anfölls Helsingfors och stacks i brand och belägrades sedan av ryssarna i nio år. Den svenska stormakten började falla sönder. I februari 1714 led den svenska armén nederlag mot ryssarna i Finland och retirerade med de finska förbanden till Sverige.

Efter att ha ridit 215 mil från Turkiet kom Karl XII i november 1714 till Stralsund. När strider rasade där, tog sig kungen över till Ystad. I februari 1716 hade han samlat ihop en här och slog till mot Norge. Efter ett tag avbröts företaget. Kungen laddade om i Skåne och i oktober 1718 gick han över norska gränsen ännu en gång. På kvällen den 30 november träffades han av en kula, som ändade hans liv.

Karolin uppåbådar Väddö allmoge augusti 1719. Teckning av Urban Rejle

Vi backar tiden några år. I augusti 1714 besegrade ryssarna med sina nya galärer en svensk örlogsflotta vid Hangö, som låg som spärr mot en rysk framryckning mot Åland. I stiltje rodde ryssarna helt enkelt runt den svenska eskadern. Även om ryssarna blev hårt åtgångna av de svenska örlogsmännen och fortsatta angrepp västerut för en tid stannade av, hade tsar Peter visat, vad han förmådde med sin nya skärgårdsflotta.

Hösten 1714 var i stort sett hela den östra rikshalvan under rysk ockupation. Ålänningarna flydde över till Roslagen. Ryssarna brände stora delar av Åland, som blev nära på totalt öde. Sjötrafiken och havspostföringen mellan Åland och den svenska kusten stannade av nästan helt.

Förre översten Thure Bielke var landshövding i Stockholms län och därmed ansvarig för det lokala kustförsvaret. Han insåg, att det ryska anfallet på Helsingfors innebar fara för fortsatta angrepp västerut. Redan år 1713 beslutade han, att allt bruksfolk i hela Uppland skulle enrolleras under sedermera generaladjutanten och överjägmästaren Eric Trafvenfelts befäl. Trafvenfelt hade varit med på Själland och vid Narva, där han ridit omkull och blivit så svårt skadad, att han sänts hem. Bruksarbetarna hade tidigare varit frikallade från krigstjänst, eftersom deras arbetskraft behövdes för krigsindustrin.

På så vis fick man ihop 1 000 man med gevär, som övades och delades in i åtta kompanier. Bruksinspektörerna blev kompanichefer. Först i februari 1714 var de försedda med egna gevär eller kungens flintkarbiner. Men, det var dålig tillgång på kulor och krut. Bruksfolket skulle även övas i värjféktning. Men, tillgången till värjor var dålig. Däremot hade de spikklubbor och kunde göra om liar till värjor. Trots det fortsatta hotet från öster upplöste kungen styrkan år 1715.

Mot bakgrund av händelseutvecklingen på den östra sidan av Östersjön detacherades år 1714 fyra örlogsskepp till Öregrund för att stödja handelssjöfarten mellan Stockholm och Norrland. Vid Söderarm låg svenska flottan med en eskader under befäl av viceamiral Evert Didrik Taube. Senare drog den sig in mot Vaxholm för att skydda huvudstaden. I Roslagen samlades en här för försvar av Uppland under generallöjtnanten Gustaf Adam Taubes befäl. Den bestod av 2 400 man till häst och 13 300 man till fots. Huvudkvarteret upprättades i Finsta väster om Norrtälje och truppen förlades i läger runt om i roslagsbyarna.

På natten den 3 augusti 1716 kom ett antal ryska galärer över Ålands hav mot Singö. De 25 fiskarna, merpar-

*Ryska galärer vid Vaddö augusti 1719.
Teckning av Urban Rejle*

ten Östhammarbor, som fanns på ön Måssten strax öster om Singö, togs till fånga. Sedan fortsatte ryssarna mot Gräsö, skövade men utan att bränna några hus.

Den 4 augusti tog de fogden Rasmus Markson och fem andra personer till fånga. Ryssarna fortsatte till Öregrund, men skrämdes av ett hemkommande fartyg, som sköt två skott. Svenska örlogsfartyg patrullerade sedan i skärgården och på Ålands hav.

Tsaren bestämde sig för att trycka på de svenska fredsförhandlingarna, som pågick på Åland. Det skulle ske genom en straffexpedition mot den rikssvenska kusten. Han samlade sin galärflotta vid Hangö udd och där anslöt den ryska örlogsflottan den 20 juni 1719. Under namnet viceamiral Peter Michailov fanns tsaren själv ombord i flaggskeppet *Ingermanland*. Vid Hangö blev det fest med vodka, dunder och brak blandat med högmässor och krigsråd inför sjötåget mot den svenska kusten.

Att leda sommarens operation mot Sverige blev en uppgift för generalamiralen och den ryska örlogsflottans högste befälhavare, greve Fjodor Apraksin. Första-handsmål var huvudstaden Stockholm och i andra hand skärgården. Den ryska armadan flyttade sig västerut till Rödhamn i Ålandsskärgården och några enheter även till Signilskär.

Denna sammandragning hade naturligtvis inte undgått den svenska militärledningen. Även om den svenska örlogsflottan var förhållandevis stark i början av 1719, var resurserna koncentrerade till Karlskrona, nära den danska fienden. För Mellansverige utgick man från att Stockholm var målet och huvudstaden skulle försvaras vid Vaxholm och Dalarö. Ingen tanke fanns på att ostkusten kunde komma att läggas i aska.

I början av juni 1719 kom order från den ny tillträdde landshövdingen i Stockholm att *"uti hvar Gästgifvaregård på de större vägarne, en häst natt och dag för Expresser skulle hållas i beredskap, och sedan det förspotts, at fienden visat sig i sjön, har Landshövdingen vidare skriftelig befallning til Häradsfogdarne af den 8 Julii, låtit afgå, at allmänt publicera det innevånarne uti Länet skulle hafva sine försvars-gevär tilreds, med yxor,*

spadar och annat redskap, samt 8 dagars kost, at jämte arméen hjälpa til, på den ort, som det erfordrades, Landet försvara..." Den kan ses som en föregångare till "Om kriget kommer".

Motsvarande beredskapsåtgärder vidtogs av general-löjtnanten och landshövdingen Magnus Cronberg i Uppsala. Bönder och bruksfolk skulle på helgerna övas med de gevär, som fanns. De skulle snabbt kunna uppbådas för att göra motstånd. Det krut och de kulor, som fanns i kyrkorna, skulle delas ut. Främst skulle Lövsta Bruk, landets då viktigaste, "considerablesta", järnbruk, och Upplands främsta järngruva i Dannemora försvaras. Även i Uppsala stad vidtogs försvarsåtgärder. Den 10 juni detacherade amiralen Taube nio fartyg ur sin eskader vid Vaxholm. Under befäl av kommandören Nyman skulle fartygen rekognosera i Ålands hav och hålla kontakt med de styrkor, som var utposterade på kusten.

Sedan amiral Taube fått information om, att ryssarna tvångsenrollerat alla lotsar på Åland, bedömde han, att ett anfall över Ålands hav var nära förestående. Nyman fick order att gå tillbaka mot Vaxholm. Endast några mindre örlogsfartyg skulle ligga kvar utanför Arholma och rekognosera. Vårdkasarna längs kusten var bemannade dygnet runt av bönderna. Skyddet av huvudstaden kom i första hand. Skärgården var en andrahandsfråga, skyddad av mindre trupper och de uppbådade bönderna samt bruksfolket.

Rapporten om att den ryska armadan gått till sjöss, fick drottning Ulrika Eleonora att hålla riksråd tisdagen den 7 juli. Riksledningen hoppades, att England, som återigen låg med en flotta under den engelske amiralen John Norris i Öresund, skulle gå över på svensk sida i kampen om sjömakten i Östersjön. Men det var många knutar, som först måste lösas upp mellan länderna och förhandlingarna var inte klara, förrän det var för sent.

Genom en massiv attack mot den svenska ostkusten skulle nu svensken sättas på plats. Den ryska armadan bestod av 270 fartyg, däribland 40 linjeskepp, 132 galärer och 100 skärbåtar. Ombord fanns 26 000 soldater, däribland beridna kosacker med sina hästar. Den rikssvenska ostkusten skulle skövas och brännas och en framstöt göras mot Stockholm. Med sig hade man upprättade kartor över ostkusten och roslagsbor, som 1715 och 1716 snappats på kusten och sedan dess hållits fångna. Nu tvingades de att vara vägvisare åt fienden.

Fartygen tog sig utan besvär och utan svenskt motstånd över ett dimmigt men lugnt och vindstilla Ålands hav. Armadan upptäcktes av vaktmännen på kasbergen. Larmet gick. Klockan fyra på eftermiddagen den 11 juli samlades fiendestyrkan mellan Koholma på Rådmansö och Tjockö.

Den 12 juli ägnade ryssarna åt att rekognosera på Rådmansö. Där träffade de på och tog till fånga en svensk spaningspatrull, som bestod av löjtnanten Adlers-tierna från Roslags-Compagniet, cornetten Erik Broserus vid de Karelska dragonernas postering på Rådmansö och länsmannen i Frötuna Anders Lindberg. Länsmannen

lyckades skjuta ner en kosack från hästen, men träffades sedan av två flaggpikar i ryggen och ett sabelhugg över knät. Ombord i en rysk galär förhörde de tillfångatagna svenskarna. När ryssarna inte fick några informationer, togs länsmanen, som enligt rysk fånghanteringsmodell var avklädd naken, till masten, bakbands och hissades upp i armarna. Inte ens den smärtsamma behandlingen fick honom att lämna några informationer till fienden. Länsman Lindberg tvingades sedan följa med under det fortsatta härjningståget, innan han släpptes fri i Finland.

Den 13 juli delades den ryska eskadern upp på två riktningar. Den större delen inledde angrepp längs kusten söderöver mot Stockholm och vidare mot Norrköping. Blidö, Norröra, Söderöra, Oxhalsö och skärgårdsbyarna vidare in mot Kanholmsfjärden (Haröfjärden) stod snart i full brand. Därifrån sökte sig Apraksin in på Baggensfjärden, men stoppades av svenskt motstånd vid Stäket. Då vändes angreppet mot Muskö, Ornö och Utö, som sattes i brand. På det följde Trosa, Södertälje, Nyköping och Norrköping. Även om den södra kampanjen mötte visst motstånd och ryssen involverades i strid, lyckades han sätta eld och skapa en enorm ödeläggelse.

Från Norrköping vände Apraksin norrut och rodde än en gång in mot Stäket. Från galärerna landsattes cirka 3 600 man. Den 13 augusti (24 augusti enligt vår tidräkning) rasade strider på Skogsö och vid Knapens håll. Men ryssen lyckades inte ta sig igenom det svenska försvaret, utan gav upp och vände om.

Den mindre delen av armadan, drygt 5 000 man samt 30-talet beridna kosacker ombord i 21 galärer och 12 mindre båtar, hade rott norrut. Bonden Mats Mattsson togs till fånga på Singö och tvingades rida med kosackerna och visa vägen till bruken i skärgården. Sen sattes han av naken på ett skär och kunde ta sig hem på två stockar, som han hittade.

Även om det fanns svensk trupp på plats och uppåddat folk och försvarsförberedelser hade gjorts av brukspatronerna på Forsmark och Lövsta, stod snart hela Upplandskusten upp mot Gävle i lågor. Befälhavaren för den svenska truppen var generalmajoren Bengt Fabian Zöge, ursprungligen från Pommern och med drygt trettio år i svensk krigstjänst. Till sitt förfogande hade han en mindre styrka av karelska och ingermanländska dragoner samt de uppåddade lokala styrkorna. Men, Zöge retirerade i samma ögonblick, som ryssen skymtades. De uppländska bruken fick brinna. De uppländska brukspatronerna rasade över fegheten.

Facit av de ryska härjningarna längs den svenska ostkusten var, att sju städer (Öregrund, Östhammar, Norrtälje, Södertälje, Trosa, Nyköping och Norrköping), flera sockenkyrkor och prästgårdar, sju uppländska järnbruk samt 50 herrgårdar/säterier, en mycket stor mängd större och mindre hemman samt torp och backstugor plundrades och lades i aska. Bara på Vaddö brändes 107 gårdar av de 188, som fanns på ön. Boskap slaktades eller rövades bort och skördar togs, trampades ner eller brändes. Man har beräknat att cirka 70 000 människor längs

Skogsömonumentet 1905

svenska ostkusten blev hemlösa och utan levebröd efter rysshärjningarna. Generalmajor Zöge dömdes av den följande undersökningskommissionen till tre års fängelse för passivitet och 3 000 daler i silvermynt i böter. Människorna längs kusten och kuststäderna var utblottade och nu närmade sig vintern.

I Sankt Petersburg firade naturligtvis ryssarna segern. Folk drog fram längs gatorna och på floden Neva. Precis som vid sjötagets inledning var det middagar, saluter och fyrverkeri. Senare firades freden i Moskva med pompa och ståt och en hyllningsparad, där förgyllda båtar drogs genom staden med kung Neptun, tsaren, officerare och andra medverkande från härjningarna i väster. Salutkanonerna mullrade.

Sverige fick så småningom en Skärgårdsflotta med Stockholm som bas. Den utmärkte sig under slaget mot ryssen vid Svensksund år 1790, Sveriges största marina seger.

Lars Nylén

hermes
REDOVISNING AB

Lars-Erik Nilsson

Auktoriserad Redovisningskonsult SRF

Vi erbjuder hjälp med;
Bokföring, moms, lönehantering
bokslut, årsredovisning och deklaration

Box 33, 263 21 Höganäs mail: hermes.redovisning@telia.com
Tel 042-33 20 15 fax 042-34 19 16 mobil 070-339 12 99

En Marin för Sverige

fortsättning från nr 4/2018

Sveriges långa kust och två skilda havsområden ställer särskilda krav på sjöförsvaret. Sverige är omgivet av Östersjön och Västerhavet. Sverige har en av de längsta kusterna i Europa – 2700 kilometer. Sverige är största strandägare i Östersjön.

Sverige har på andra sidan Östersjön Finland, Ryssland längst inne i Finska viken och enklaven Kaliningrad i den sydöstra delen av Östersjön. Vidare Natoländerna Estland, Lettland, Litauen, Polen och Tyskland. I Östersjön och i Västerhavet gränsar Sverige mot Natoländerna Danmark och Norge. Krigshistorien visar tydligt, att Öresund och Bälten är ett mycket viktigt område, som snabbt kan bli utsatt för incidenter, kränkningar och krigshandlingar. Mineringar i Öresund är särskilt allvarligt, då det försvårar kusttrafiken mellan Kattegatt och Södra Östersjön.

Öresund med dess status som ett historiskt internationellt sund ställer särskilda krav på, att strandägarna övervakar och upprätthåller rätten till oskadlig genomfart.

De svenska tre, naturliga och tydliga, operationsområdena Bottniska viken, vilken med Norra Östersjön, Södra Östersjön med Öresund och Västerhavet kräver, att marinen vid en kris tidigt finns på plats i dessa områden och kan utföra sina uppgifter. Det krävs även, att marinen storleksmässigt dimensioneras för detta. Risker är annars stor, att marinen till exempel genom mineringar i Öresund förhindras att förflytta sig mellan och påverka de marina operationerna i andra områden.

Sveriges territorium omfattar inre vatten och tolv nautiska mil (22 km) territorialhav. Gränsen för vår ekonomiska zon regleras genom lagen (1992:1140) om Sve-

riges ekonomiska zon, som bygger på avtal mellan Sverige och våra grannländer i Östersjön och i Västerhavet. Sveriges sjöterritorium och den ekonomiska zonen är ett mycket stort område i våra omgivande hav, där Sverige har att utträta folkrättens rättigheter och skyldigheter.

Östersjöregionen är en av Europas mest dynamiska regioner. Omkring 110 miljoner människor bor i regionen. Östersjön är ett av världens mest trafikerade. Idag beräknas cirka 2 000 fartyg förflytta sig på Östersjön vid varje givet tillfälle.

Analysen över framtidens fartygstrafik i Östersjöregionen visar på en ständigt ökad tillväxt. Den generella last- och containertrafiken, liksom volymen transporterad olja, beräknas att öka med 2/3 under kommande tioårsperioden.

Bild 2 visar fartygstrafikens rörelsemönster och riktvärden för antalet fartyg per år. Notera särskilt de mycket omfattande trafikflödena utefter västkusten, i Öresund och söder om Skåne samt öster om Gotland.

Östersjöns större öar, Gotland, Öland, Bornholm och de åländska öarna har samtliga stor militär och säkerhetspolitisk betydelse.

Öresundstraktaten från 1857 och havsrättskonventionen (United Nations Convention on the Law of the Sea, UNCLOS), innebär sammantaget, att Bälten och Öresund ska kunna passeras i enlighet med reglerna för så kallad oskadlig genomfart. Det kan erinras om, att Öresundstraktaten ställer särskilda krav på strandägarna.

Havsområdena runt Sverige innehåller omfattande rester av dumpad ammunition (konventionell och kemisk) efter kriget och konflikterna under arton- och nittonhundratalet. Uppskattningsvis 170 000 minor och andra typer av ammunition ligger på havsbotten (markerade med rött på bilden). Rönjning pågår i vissa prioriterade områden.

Mineringarna i Nordsjön, Kattegatt och Öresund under det andra världskriget påverkade svensk sjöfart och marinens rörelsefrihet på ett betydande sätt.

Den 15 april 1943 sjönk den svenska ubåten *Ulven* efter att ha minsprängts av en tysk mina på svenskt vatten utanför Göteborg. Hela besättningen om 33 man omkom.

Flera svenska handelsfartyg förlorades eller skadades under andra världskriget på grund av minor. Minrönjningsarbetet krävde flera människoliv. Arbetet pågår än idag, då minor årligen måste oskadliggöras.

Territorialgräns och ekonomisk zon

Efterkrigsminsvepningen kom att ta marinens resurser i anspråk under åren 1945, 1946 och 1947 med undantag för vintermånaderna. I medeltal deltog drygt ett 40-tal fartyg. Enbart under år 1946 uppgick fartygens sammanlagda svepsträcka till elva varv runt jorden. Därvid oskadliggjordes 1 000 minor. Detta röjningsarbete hindrade dock inte, att minsprängningar inträffade flera år efter krigsslutet. Så sent som 1976 förklarades de minfärliga områdena på svenskt territorialhav för minfria.

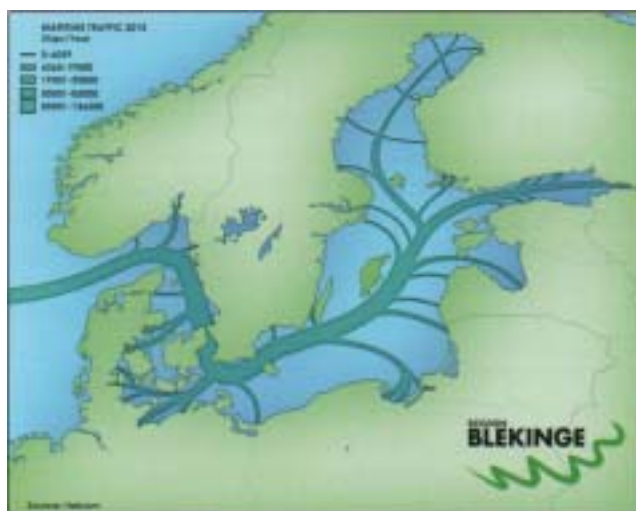

Bild 2. Fartygsrörelser per år

Kvarvarande minor och annan ammunition

HELSINGBORGS HAMN PORT OF HELSINGBORG

Snacka om sommarstuga!

Huvudbyggnaden från nordväst

Jag har tidigare i tidskriften haft artiklar om skeppsbyggnadsgeniet Fredrik Henrik af Chapman. Förutom sin storhet som skeppsbyggare och varvsamiral har han även konstruerat hus av olika slag och som tekniker även lagt sig i flottans taktik.

Ett exempel på Chapmans byggkonst finns i lantegendomen Skärva, i dag en del av världsarvet i Örlogsstaden Karlskrona.

År 1784 anhöll Chapman hos sin chef Henrik af Trolle att få bygga en ”bondestuga i en vacker lund”.. Platsen han menade var Skärva, ett kronoskattehem vid stranden av Danmarksfjärden i Nättraby socken i Blekinge. Henrik af Trolle dog samma år och ersattes av Carl August Ehrensvärd, som också han stödde den gamle vännens idéer att bygga ett lantställe. Den 8 juni 1785 undertecknade Chapman köpekontraktet och nu kunde de båda vännerna fortsätta att samarbeta inom arkitektur, som de redan provat på varvet (Silverhuset, Modellsalsbyggnaden, varvschefsostället m.m.). Båda var ju autodidakter inom arkitekturens område, men ville blanda allmogetradition med nyantikens ideal. Här skulle blandas palats och koja, kolonner och torvtak. Här skulle Chapman använda sina skeppsbyggnadskunskaper och förse Skärva med rationella detaljer från den marina världen.

Lantstället har formen av ett H genom att två inte helt likformiga längor är förbundna med en kort länga. Dessa ryggåsstugor, som under Chapmans tid var rödfärgade och hade torvtak, har en tempelportik i

antik dorisk stil, som leder in i ett stort centralrum med kupol och lanternin.

Lantstället bröt på flera sätt mot den gängse byggnadstraditionen inom herrgårdsarkitekturen. Här rymdes allt under samma tak till och med verkstad och förråd. Lantstället rönt stor uppmärksamhet av sin samtid och uppfattades som något säreget och värt att imitera. Det lummiga landskapet vid Danmarksfjärden förvandlades till en engelsk park, där tempelarkitektur av klassiskt snitt blandades med gotiska fantasier. Ett fristående gotiskt torn stod på egendomen och Ehrensvärd lät i hemlighet bygga ett sirligt tempel i pompejanska färger, som han förärade Chapman på hans 70-årsdag. I parken blandades stenblock, som skulle ge en fornnordisk karaktär med urnor i klassisk stil. Ett rustikt gravtempel avsett för Chapman, där han dock aldrig fick vila, ligger i närheten av stranden.

Skärva är ett resultat av samarbetet mellan två personligheter, som kompletterade varandra – den konstnärlige Ehrensvärd och den mer ingenjörsmässige Chapman. Lantstället förklarades som byggnadsminne år 1976. Från 1998 är Skärva en del av världsarvet Örlogsstaden Karlskrona.

Huset – material och konstruktion

Ytterväggarna är 5 tums furu, liggande på eksyll och sammanfogade med dymlingar av ek. Fasaden var från början målad med rödtjära, en blandning av rödfärgspigment och trätjära. Timmerväggarna drevades med mos-

Stora salen

sa i den inre delen och med skeppsdrev av hampa i den yttre, ett vanligt sätt för de timmermän, som var engagerade från örlogsvarvet.

Redan på 1730-talet hade den nya tekniken med träspröjsar och kittfalsar och stora dyrbara glas tagits i bruk, men på Skärva hade några av fönstren blyspröjsar och små blåsta glas. Att blanda på detta sätt var ovanligt, men förekom på andra platser i trakten, bl.a. på örlogsvarvet.

Nedan följer beskrivning av några detaljer i huvudbyggnaden och några övriga byggnader.

Tempelportiken

Skärvas magnifika grekiska tempelportik med sina fyra mäktiga pelare är gårdens yttre kännemärke. Kolonnerna är tillverkade av lameller, som fogats samman till kannelerade eller räfflade kolonner. Kannelering är ett arbetskrävande och kvalificerat timmermansarbete. Troligen är Skärvas kolonner tillverkade på örlogsvarvet 1784 med syfte att pryda en större byggnad på varvet och troligen var Ehrensvärd portikens upphovsman och beställare. Eventuellt beställdes de till Silverhuset. 1792 kom frågan upp, vad som skulle göras med de ej använda kolonnerna och det var troligen Ehrensvärd, som kom med idén, att Chapman skulle montera dem på Skärva. Först år 1796 omnämns portiken i besökares berättelser.

Stora salen

Via portiken och en förstuga träder man in i "en stor åtta-

kantig sal, af det gladaste, men värdigaste anseende. Det förenar det lätta och simpla, som tillhör Landhus, med det respectabla av en Stor Mans sommarboning". Ehrensvärd och Chapman har lagt ned stor möda på denna höjdpunkt. Golvet består av 11 meter långa plankor, mäterligt lagda av timmermän, som lånats från varvet. I de åtta hörnen sitter marmorade träkonsoler, huggna av Johan Törnström. Rummet har en längd och en bredd på 18 alnar (10,69 meter)

En inspirationskälla för salen har bl.a. varit Tyska kyrkan i Karlskrona, som den såg ut före 1790-års brand. Ehrensvärd har också erhållit impulser från Peterskyrkan och Pantheon. Mitt i salens tak finns ett ljusinsläpp och ute finns överst på taket en lanternin.

af Chapmans arbetsrum

Längst söderut på huvudbyggnaden ligger Chapmans arbetsrum. Trappan är smal och brant som lejdare på ett fartyg. Rummet ger intryck av en kajuta. Detta rum är det enda på övre våningsplanet. Här hade Chapman sitt arbetsbord och en kikare, där han kunde se farleden till Karlskrona och Örlogsvarvet.

Gotiska tornet

Intill huvudbyggnaden uppfördes ett gotiskt torn och med detta torn introducerade Ehrensvärd och Chapman ett nytt formspråk. Tornet uppfördes långt före nygotiken började tillämpas i Sverige. "ett prydligt Torn i Göt-hisk smak med klocka till ringning för arbetsfolket, står

af Chapmans tilltänkta gravkammare

Klocka

Ljusinsläppet i lanterninen

skrivet om tornet. Tornet, 4,5 alnar brett och 15 alnar högt har formen av en trestegsraket, kvadratisk planform och fyra likformiga sidor, som avsmalnar uppåt.

Chapmans tilltänkta gravplats

En promenadstig ned till Danmarksfjärden leder till en grav. I augusti 1793 skriver Ehrensvärd till Hertig Carl, att "Chapman själv var ute häromdagen och på Skärva letade ett ställe för sin graf". Då var Chapman 72 år och hade begärt tjänstledighet från sin befattning som chef för örlogsvarvet. Graven är ritad av J S Uhr och signerad 1795. Graven var färdig 1797 och det skulle dröja ytterligare ett decennium, innan den blev aktuell att tas i bruk. Mycket hann hända. I april 1806 sålde Chapman hela Skärva med lösa inventarier och husgeråd till handlaren C J Humble. Fem månader senare skänkte Chapman sin adoptivson Gustaf Adolf all lös egendom. Av gåvobrevet framgår, att sonen skulle svara för hans framtida försörjning.

Sommaren 1808 utbröt en rödsotsepidemi på garnisonen i Karlskrona och många liv skördades. Bristen på kistor blev så stor, att kroppar fick sänkas i havet. Den

18 augusti 1808 avled Chapman. Karlskrona Weckoblad meddelade kort, att amiralen dött i magsjuka, åttiosju år gammal. I Amiralitetsförsamlingens dödbok skrevs, att han gravsattes en vecka senare. Var är inte noterat. Idag vilar Chapman på Augerums kyrkogård norr om Karlskrona i en murad och välvd grav, som han själv ritat.

Vad hände sedan?

Efter Humble har Skärva skiftat ägare ett antal gånger. År 2014 köptes gården av en tysk affärsman, Henry Lold, och han har satt igång ett omfattande upprustningsarbete och den gamla bostadslängan har byggts om till ett hypermodernt vandrarhem i en historisk miljö. Det finns en stödförening, Skärva vänner, som driver viss caféverksamhet och genomför guidade turer. I stora salen genomförs årligen ett antal konserter av olika slag. Ett besök på Skärva förpassar deltagaren in i en historisk miljö av sällan skådat slag. Den gamla "bondstugan" är verkligen värd ett besök.

Material från Skärva guidebok signerad Mats Holmer. Redigerad och reducerad av redaktören.

PropellerTeknik

Ett tryggare propellerval

Vi flyttar till:
Flygfältsgatan 16D,
423 37 Torslanda
vid årsskiftet.

KONSTRUKTION OCH PRODUKTION AV BÅTVAGNAR

MD HYDRAULVAGN - MD 5T

Pris från 179.000 kr

Lastvikt 5 ton

Inbyggt hydraulaggregat och batteri

MD 3000

Lastvikt: 3 000 kg

18.800 kr.

MD 5000

Lastvikt: 5 000 kg

31.900 kr.

MD 7000

Lastvikt: 7 000 kg

37.900 kr.

MD 5500

Lastvikt: 5 500 kg

39.500 kr.

MD 10000

MD 15000

MD 20000

från 49.500 kr.

MD 17T

495. 000 kr.

Alla priser är exklusive moms.

TELEFON: 031-14 40 40

MAIL: tom@propellerteknik.se

 MD Trailer

Certifierad by

Welding workshop propellers

 PROPELLERTEKNIK
METALLDESIGN AB

Vad en gammal bild kan berätta

På Sjöhistoriska museet i Stockholm finns ett konstverk, som heter Matrosbal från 1912 och är målat av konstnären Eugène Jansson (1862-1915). Tavlans har hämtat sitt motiv från Exercishuset på Skeppsholmen, där dans ägde rum varje söndagseftermiddag. Såväl officerare, underofficerare som manskap deltog och flickorna kom från det "civila" Stockholm och tillställningarna var mycket populära. Redan 1909 målade konstnären en tavla med liknande motiv och denna tavla finns idag på Thielska galleriet i Stockholm.

Matrosbal av Eugène Jansson

Eugène Jansson led av en njursjukdom, som tvingade honom till att regelbundet gymnastisera och bada. Genom kontakter fick han tillträde till Flottans badhus på Skeppsholmen och fick på så sätt möjlighet att bevista ba-

lerna. När dessa upphörde, har jag ingen kännedom om.

Även Evert Taube har beskrivit söndagsbalerna i exercishuset, inte i bild men i ord och toner. Han gjorde sin värnplikt vid Flottan 1916-1917 och var en tid förlagd till Skjutskolan på Skeppsholmen. År 1928 spelade han in "Bal på Skeppsholmen" och så här sjunger Evert Taube bland annat:

Klänningar i grönt
och strumporna så skönt
i gult eller skärt – ja här är säkert lönt
att skruda sig till fest,
för Flottan dansar bäst!
Här vill man vara bäst

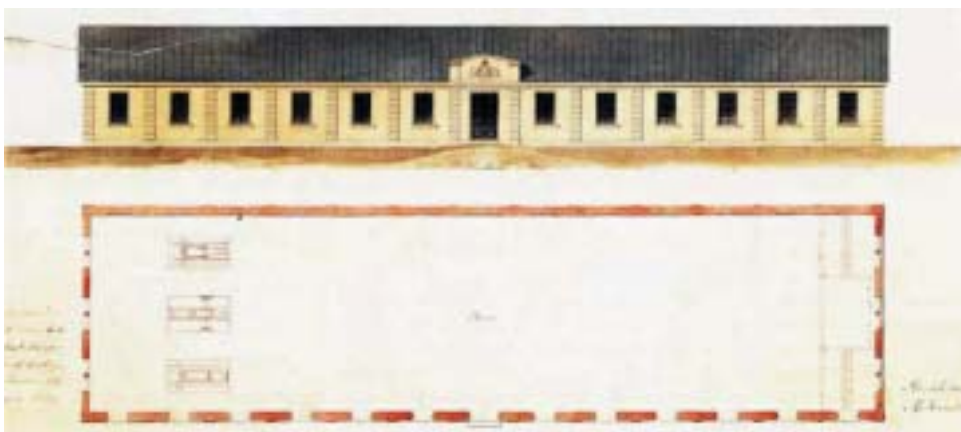
Hej, passa på för nu ska vi
brassa back!
Nu går vi runt på klack
ock hala hem vår slack!
Var lugn, du
är trygg och säker hos
en första klass signalmatros

Eugène Janssons konstverk har också använts som omslagsbild på en LP-skiva från 1982 just med namnet "Bal på Skeppsholmen" och med Flottans Musikkår i Handen, där Evert Taubes vals spelas och med sång av Elisabeth Söderström.

Exercishuset

Exercishuset på Skeppsholmen stod färdigt 1853 efter arkitekten Fredrik Bloms ritningar, samma arkitekt som ritade Skeppsholmskyrkan. Byggnaden kom att ligga på Skeppsholmens högsta punkt och användes från början till att exercera med kanonslupar, som vid denna tidpunkt ännu var verksamma. Vidare använde man byggnaden för gymnastikövningar, sjömaning m.m.

På 1950-talet hade byggnaden gjort sitt som exercis-

*Ritning på Exercishuset.
Arkivbild*

Exercishuset på Skeppsholmen. Foto Olle Melin

hus och togs då i anspråk som magasin och utställningslokal för den del av Nationalmuseum, som senare skulle bli Moderna museet. Det gamla exercishuset blev så småningom Arkitektmuseet, som är en del av Moderna museet.

Verksamhet vid Exercishuset. Arkivbild

Matrosbal i Karlskrona

Det råder väl ingen tvekan om, var Karlskronakonstnären Göte Long hämtat inspiration till sitt konstverk, där motivet är dans i något av exercishusen i Karlskrona. Göte Long (1914-1993) var från början skeppsgosse, men lämnade livet i Flottan för att i stället ägna sig åt konst. Han nådde väl inte till Eugène Janssons nivå, men verket ger ett mycket livfullt och glatt intryck.

Jag är glad, att jag i min ägo har denna tavla av Karlskronasonen Göte Long.

Olle Melin

Göte Longs tavla. Foto Ulla Melin

Jättefartyg lossar vindkraftverk

Det har varit ovanligt gott om fartygstrafik i Härnösands hamn under hösten. Härnösandsborna har kunnat glädja sig åt liv och rörelse på redan och i hamnen.

Det är leveranser av delar från en fabrik i Kina till vindkraftparken Munkflohögen i Jämtland, som lossas i Djuphamnen för vidare transport västerut.

Den omfattande trafiken påminner om fornstora dagar, då hamnen fortfarande ägdes av kommunen och utnyttjades flitigt. Numera är Delta Terminal ägare av hamnen och det har inneburit ett rejält plus i statistiken.

- Roligt att det börjar hända saker i hamnen, kommenterar en härnösandsbo, som står utanför stake-tet, som omgärdar hamnområdet. Numera är det inte som förr tillåtet att flanera i hamnen. Det har EU-regler satt stopp för.

Fartygen är bjässar på runt 30 000 ton och hamnområdet har tidvis varit fullproppat med vingar, torn och andra delar till vindkraftverken.

Det första kinesiska fartyget i hamnen den här gången var *Tian You*. Hon följdes av ytterligare två likadana fartyg. Dessa har byggts för dessa specialtransporter och ägs av kinesiska staten.

Uno Gradin

Foto Uno Gradin

Vingar till vindkraftparken på Munkflohögen lossas från 30 000-tonaren "Tian You" i Härnösands Djuphamn

KORSORD NR 1

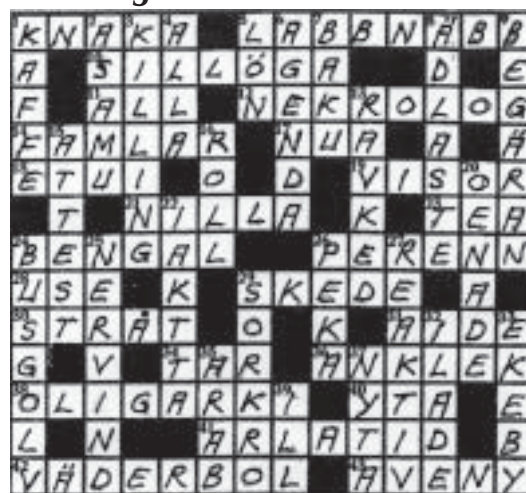
De som hade turen att vinna denna gång var
Kjell Sandgren, Alvesta och
Jan Hjortsberg, Växjö

GRATTIS!

Som vanligt kommer priser från Jonny Ekdahls produktion
Nu är det dags för korsord 1-2019. Lösningar ska vara
insänd senast 1 maj 2019 under adress:
Redaktören Flottans Män
Författarevägen 9 371 63 LYCKEBY

LYCKA TILL!

Lösning Korsord 4 2018

Jonny Ekdahls Knåp och Knep

Vågräta ord

- 1 Benvinkel
- 5 Var kanske Dackefejden
- 10 Invecklat ornament
- 11 Durkslag
- 12 Fiskar
- 14 Älskvärd kvinna
- 17 Anvisning
- 18 Tokstolle
- 19 Ett av stridens element
- 21 Guld i Latium
- 23 Marinfarkost
- 24 Hågkomma
- 26 Förädling; om än ej blått
- 28 Viktenhet
- 29 Hälsningsmode nu
- 30 Angår ingen annan
- 31 Musikinstrument
- 34 Välkänd union
- 36 Gammalt jäsningsmedel
- 38 Hängningspinus
- 40 Planetsuverän
- 41 Ursinne
- 42 Adekvat återråkas
- 43 Förvara

Lodräta ord

- 1 Påminnelse
- 2 Störtar ned
- 3 Påminnelse
- 4 Utsedd

5 Interrogativt pronomen

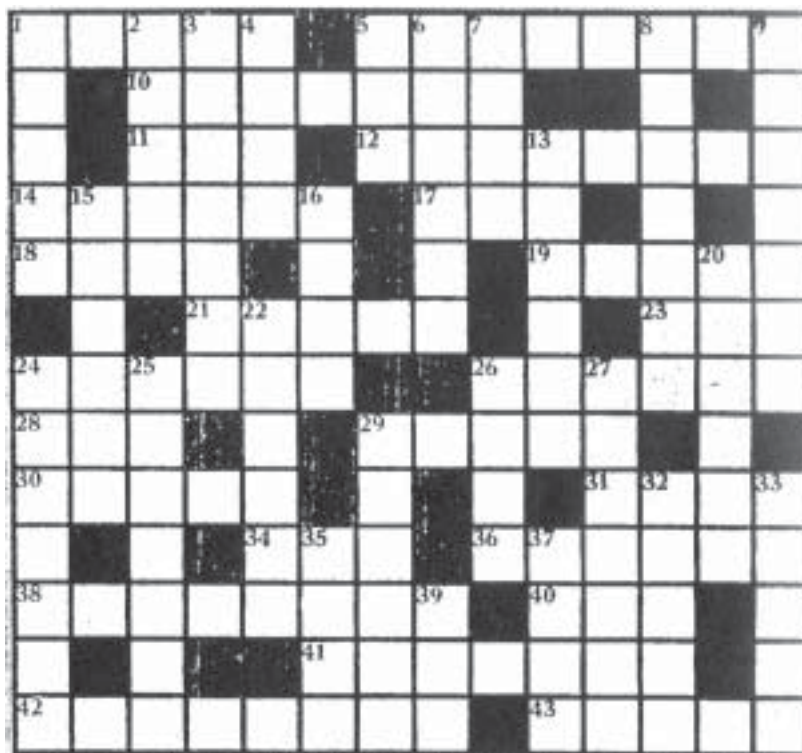
- 6 Åsrik plats
- 7 Yrkesförening
- 8 Förmöget herrskap
- 9 Kvällsmusik
- 13 Så gick Peer Gynt
- 15 Rikedom
- 16 Glans

20 Sciurusnagare

- 22 En särpling
- 24 Reträtt
- 25 Bukspotthormon
- 26 Ense
- 27 En av Taubes sångmör
- 29 Kan det under klackarna

32 Arbetsam

- 33 Låtsas vara
- 35 Britanniamjuk
- 37 Eländig
- 39 Lärosats

Välkommen till Riksårsmötet 2019

FM lokalförening i Norrköping och Västerås har fått förtroendet att arrangera riksårsmötet 2019 och hälsar alla hjärtligt välkomna den 26 - 28 maj ombord på Silja Lines m/s Silja Symphony till Helsingfors.

Vi hoppas på en fin tur genom Stockholms skärgård och ett givande årsmöte med möjlighet att återse gamla vänner, samt ett intressant besök i Helsingfors. Som du kommer att se längre fram finns det ett antal hyttalternativ att välja på och givetvis också handikapphytt för den som behöver.

För dig som kommer resande till Stockholm kan Tallink Silja erbjuda busstransport direkt till Värtaterminalen från Mora, Härnösand, Karlstad och Göteborg. Dessa bussar tar upp passagerare vid alla större orter efter vägen. (För närmare information, se riksårsmötets hemsida) De som vill boka transferbuss ringer tfn nr: 08-666 33 33 och anger **bokningsnummer: GM 58114976**.

Kommer du med tåg till Stockholm C går bussar till hamnen från Cityterminalen Gate 2, Klarabergsviadukten 72. Linjen trafikerars av Båtbussarna. Bussen avgår 13.25, 14.40 och 15.35. Bussförbindelsen till Värtaterminalen tar cirka 20 minuter. Föredrar du istället tunnelbanan ska du åka röd linje mot Ropsten och stiga av vid Gärdets station. Därifrån är det ca 750 meter till terminalen och vägen är tydligt skyltad. Egen bil kan du parkera intill terminalen där det finns en stor parkering.

O.B.S. Resa till och från Värtahamnen bekostar deltagare själv. (Ingår ej i hyttpriset)

Vid ankomst till Värtahamnen tar vi hand om dig och ditt sällskap och ser till att du/ni får boardingkort och övriga resehandlingar. Fartyget avgår kl. 16.45, men du/ni får tillgång till hytten från kl. 15.15.

Viktigt!

Du måste kunna visa upp giltigt nationellt id-kort, körkort eller pass innan du embarkerar.

Svenska pengar kan användas ombord. I Finland används euro. Det finns möjlighet att växla valuta i terminalen eller ombord. I Värtaterminalen finns bankomat där man kan ta ut både euro och kronor, ombord kan man enbart växla pengar, men inte ta ut. Ombord fungerar även de flesta förekommande betalkorten.

Flottans Män i Norrköping och Västerås hälsar dig välkommen ombord och hoppas att du ska få en fin upplevelse i goda vänners lag!

Robert Hillgren
ordförande

Tommy Blomqvist
ordförande

Program för Riksårsmötet 2019

Söndagen den 26 maj

- 13.30 - 16.30 Inmöstring i Silja terminalen, Värtahamnen.
- 13.45 – 15.00 Förbundsstyrelsemöte, VIP-rummet ”Silja Conference” däck 6.
- 15.15 Hytter klara
- 15.15 – 17.45 Lokalföreningskonferans. 2 deltagare per förening. ”Silja Conference” däck 6.
- 16.45 Fartyget kastar loss.
- 18.00 Välkomstdrink, information, musikunderhållning ”New York Lounge” däck 13.
- 19.30 Förbrödningsmiddag i ”Grand Buffet” däck 6, främre delen. Buffet, vin eller öl och en snaps ingår. Fri bordsplacering.

Måndagen den 27 maj

OBS ! Finsk tid = svensk tid + 1 timme

- 07.00 – 10.00 Frukost i ”Grand Buffet” däck 6
- 09.00 - Riksårsmöte.”Silja Conference” däck 6.
- 09.00 - Damprogram enl. senare.
- 09.55 - Fartyget förtöjer i Helsingfors.
- 11.00 – 13.30 Alternativ 1 Stadsrundtur, Bergskyrkan mm. Lunch på egen hand.
- 11.00 – 14.30 Besök Sveaborg, inträde, guidning. Egen lunch.
- 11.00 – 16.00 Egna aktiviteter, exempelvis Saluhallen, Marknadtorget, Stockmans.
- 17.00 - Fartyget kastar loss.
- 18.00 – 19.00 Underhållning med musik, drink I
- 20.30 - Bankett I ”Grand Buffet” däck 6 främre del, Bordsplacering vid honnörsbordet.
- 22.30- Fria aktiviteter eller mingling och kaffe I ”New York Lounge” däck 6.

Tisdag den 28 maj.

- 07.00 – 09.55 Frukost I ”Grand Buffet” däck 6.
- 09.55 - Fartyget förtöjer I Stockholm. Avmönstring.

Anmälan till Riksårsmötet 2019

Namn: Födelsedata (ÅÅMMDD).....

Postadress: Lokalförening:

Postnummer: Telefon:

Ort: Mailadress:

Medresenär: Födelsedata:(ÅÅMMDD)

För singelresenär: jag vill dela hytt med:

I priserna ingår: resa två nätter, välkomstdrink, förbrödringsmiddag med öl eller vin och en snaps, Två frukostar, och en bankett med vin eller öl. Vi bor i något av nedanstående alternativ och du kan delta i våra aktiviteter.

	Pris per Person	Antal	Kostnad
<u>Boende:</u>			
Enkel Deluxehytt	5.160	☐	
Dubbel Deluxehytt	2.575	☐	
Enkelhytt utsida A-hytt	2.440	☐	
Dubbelhytt utsida A-hytt	1.980	☐	
Enkelhytt insida B-hytt	2.200	☐	
Dubbelhytt insida B-hytt	1.860	☐	
Promenadehytt Enkel	2.370	☐	
Promenadehytt Dubbel	1.980	☐	
Handikapphytt	1.980	☐	
<u>Aktiviteter:</u>			
<u>Busstur till Tempelplatsens kyrka (Bergskyrkan)</u>	<u>280</u>	☐	
<u>Busstur + färja och guide till Sveaborg</u>	<u>320</u>	☐	

Fyll i uppgifterna och skicka in till: FLOTTAN MÄN , Lansengatan 38 60209 Norrköping. Du kan också anmäla dig via vår hemsida som finns på www.flottansman.se/norrkoping. Senaste anmälningdag är 15 april. Anmälan är bindande efter denna dag. **Pengarna betalas in senast denna dag till plusgiro 433100-5. Glöm inte att ange avsändare, och förening.** Om du har några frågor, önskemål beträffande maten ombord eller något annat, kan du vända dig till **Robert Hillgren telnr: 070-8365992.**

Flottans Män kallas härmed till Riksårsmöte ombord på Silja Symphony på väg till Helsingfors måndagen den 27 maj 2019 kl. 09.00.

Förslag till dagordning:

1. Parentation. Årsmötet öppnas.	11. Beslut angående ansvarsfrihet.
2. Fastställande av den fortsatta dagordningen.	12. Eventuellt beslut angående medels disposition.
3. Fråga om årsmötets stadgeenliga utlysande.	13. Beslut angående slutlig budget för år 2019
4. Val av årsmötespresidium (ordförande och sekreterare).	14. och preliminär budget för år 2020, samt årsavgift till riksförbundet för år 2021.
5. Val av två justeringsmän att jämte mötesordförande justera protokollet.	14. Kort orientering om verksamheten år 2019.
6. Val av två rösträknare (kan vara samma som i punkt 5 ovan).	15. Val av förbundsstyrelse, revisorer och valberedning enl. § 12 i stadgarna.
7. Fastställande av röstlängd.	16. Eventuellt förslag från lokalförening eller enskild medlem enl. § 15 i stadgarna.
8. Styrelsens verksamhetsberättelse.	17. Avtackningar. Avslutning.
9. Ekonomisk årsredovisning.	
10. Revisorernas berättelse.	

Förbundsstyrelsen

Valberedningens förslag till styrelseledamöter och revisorer för 2019.

Ordförande

Örjan Sterner	lof Stockholm	M	Nyval	1år	2019-2020
---------------	---------------	---	-------	-----	-----------

Ledamöter

Krister Hansén,	lof Stockholm	M	Omval	2år	2019-2021
Cawe Johansson,	lof Sundsvall	N	Omval	2år	2019-2021

Ersättare

Kjell Johansen,	lof Nynäshamn	M	Omval	1år	2019-2020
Lars I Elofsson,	lof Kristianstad	S	Omval	1år	2019-2020
Bengt Randevåg,	lof Härnösand	N	Omval	1år	2019-2020
Ulf Ångemo,	lof Halmstad	V	Nyval	1år	2019-2020

Pers. ersättare för

Hansén
Löfgren
Johansson
Uhlegård

Revisorer

Bo Johansson,	lof Stockholm	M	Omval	2 år	2019-2021
---------------	---------------	---	-------	------	-----------

Revisorsersättare

Birgitta Nordenbris,	lof Stockholm	M	Omval	2 år	2019-2021
----------------------	---------------	---	-------	------	-----------

Kvarstående/"överlappande" representation

Ledamöter

Göran Löfgren	lof Karlskrona	S	Vald 2018	Kvarstår till 2020
Lars-Erik Uhlegård	lof Göteborg	V	Vald 2018	Kvarstår till 2020

Revisorer

Jöran Westling,	lof Norrtälje	M	Vald 2018	Kvarstår till 2020
-----------------	---------------	---	-----------	--------------------

Revisorsersättare

Maud Biärsjö,	lof Stockholm	M	Vald 2018	Kvarstår till 2020
---------------	---------------	---	-----------	--------------------

På uppdrag av riksårsmötet

Göran Andersson
Sammankallande

Under 2018 har Valberedningen bestått av följande medlemmar Åke Semb, Lars Biärsjö, Göte Lindberg och Göran Andersson.

Göte Lindberg har avböjt omval, han föreslås ersättas som ledamot i valberedningen av Sewe Lindberg.
Lars Biärsjö har avböjt omval, han föreslås ersättas som ledamot i valberedningen av Stieg Andersson.

Om Riksårsmötet så önskar kan Åke Semb, och Göran Andersson ställa upp för omval, och Sewe Lindberg samt Stieg Andersson för nyval.

Ur Kjell Närkhammars bildarkiv

Denna gång har jag fastnat för ett vykort, som visar, när kanonbåten *Svensksund* anlöper Göteborg den 27 september 1930. Om bord på *Svensksund* finns stoften av ballongfararna, som försvann i Svalbardsområdet 1897 och återfanns 1930 på Vitön nordost om den ögrupp, som Svalbard utgör.

Som framgår av bilden har stora folkmassor samlats för att hedra de avlidna vetenskapsmännen Andréé, Frenkel och Strindberg. Mellan folkmassorna syns hedersgäster, musikkår m.m.

Efter detta storstilade mottagande man fick i Göteborg, gick färden vidare till Stockholm, där minst lika stora folkmassor väntade.

Olle Melin

Polarhjältarna hyllas i Göteborg

Kanonbåten *Svensksund*

(Uppgifter hämtade från boken *Örlogsfartyg* av Gustaf von Hofsten och Jan Waernberg)

Svensksund kom i tjänst 1891 och byggdes för att ersätta de äldre 2.klass kanonbåtarna som stöd och övervakning av fisket i Kattegatt och Skagerack. För att kunna lösa dessa uppgifter på ett ändamålsenligt sätt, utrustades hon för isbrytning, bärgning, reparation och annan assistans.

Svensksund var flottans första fartyg, som utrustades med en ångturbingenerator för elproduktion. Den gav ström till 43 cm strålkastare, vilken var ovärderlig vid t.ex. nattliga hjälpopoperationer och mörkernavigering. De ursprungliga aktra pjäserna togs iland åren 1895-97 och från 1901 förde hon endast de två förliga snabbskjutande, halvautomatiska 57 mm-pjäserna.

År 1918 deltog *Svensksund* i flera hjälpexpeditioner till Finland och Åland. Under mellankrigstiden utnyttjades fartyget som sjömättingsfartyg och överfördes som sådant till Sjöfartsstyrelsen 1942.

Kanonbåten Svensksund

Svensksund inkallades snart åter som hjälpfartyg, varvid hon bestyckades med 40 mm luftvärnsautomatkanon m/36 och en 8 mm luftvärnsskulspruta m/36. Vid krigsslutet återgick hon till Sjöfartsstyrelsen och efter 66 års tjänst blev hon där utrangerad 1957. Skrovet såldes fem år senare för skrotning.

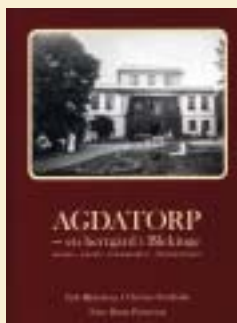
Historia

Varvsarbetarna i Karlskrona, vanligen kallade pillemausare, har rykte om sig, att arbetstakten inte alltid var så snabb. Detta stämmer inte alls idag.

Nåväl, någon gång i nutid gick representanter för facket upp till varvschefen med förslag om att införa sextim-marsdag. Argumenten var många och varvschefen lät facket tala. När alla argument var tömda, säger varvsche-fen.

- Jag tycker förslaget är jättebra. Men jag föreslår, att vi inför det successivt. Vi börjar med att försöka komma upp till fem.

Agdatorp – en amiralsgård i Karlskronas närhet.

Om herrgården Agdatorp berättas i en ny bok, författad av pensionerade kommandörkaptenen Christer Fredholm och läraren Erik Björnberg.

Gården, som är

belägen i Nätraby nära E22, cirka 11 kilometer från centrala Karlskrona, har en spännande historia, starkt förknippad med flottan och örlogsstaden, väl värd att lära känna, och faktiskt aldrig tidigare berättad.

Agdatorp är en av "amiralsgårdarna", de gårdar, ofta ägda av sjöofficerare och med pampiga huvudbyggnader, som växte upp runt staden från och med dess grundande i slutet av 1600-talet.

Agdatorp var först en by med tre gårdar. År 1771 köpte Johan von Rajalin två av dessa. von Rajalin var då både viceamiral och landshövding i Blekinge. Han hade Agdatorp som ett lantställe och hade samtidigt kvar sin bostad i centrala Karlskrona. Rajalin hade många förtjänster. Förutom att vara en god sjöman och skicklig yrkesofficer, var han även bra på att teckna och göra kartor.

Efter Rajalins död 1786 ägdes gårdarna av sjöofficeren Nils Elias Pettersén. Han hade en lång tjänst i flottan och adlades 1809 med namnet Rosensvärd.

År 1823 var Agdatorp ett lantställe, som förvärvades av Carl August Burchard Gylengranat. Denne hade en lysande karriär i örlogsflottan och hade även utländska uppdrag. Han kom senare att bli statsråd i Oscar I:s regering. Han följde väl den materiella och organisatoriska utvecklingen, som skedde utomlands. Redan på 1840-talet ville han, att alla nya krigsfartyg skulle vara propellerdrivna. Ingen annan ledande beslutsfattare i något land hade tidigare varit så radikal i denna fråga. Båtsmanssystemet ansåg han även föråldrat och ville skrota. År 1836 lät han bygga en vacker herrgårdsbyggnad på Agdatorp, en plats som han var mycket fäst vid.

Efter tre kortvariga ägare köptes gården år 1866 av amiralen Carl Magnus Ehnemark. Denne hade, liksom tidigare Gylengranat, utmärkt sig som en ytterligt skicklig sjöman. Ehnemark hade före förvärvet av Agdatorp varit sjökrigsminister och statsråd. Han "pensionerade sig" på Agdatorp och visade då, att han också var en utmärkt jordbrukare.

Efter dessa sjöofficerare kom gården att innehas av olika ägare, som även utvecklade jordbruksdriften ytterligare.

Mellan åren 1901 och 1910 drev kvinno-sakskvinnan Ida Schmidt Agdatorps kvinnliga trädgårdsskola, en för sin tid unik före-

teelse. Anledningen till skolans verksamhet var, att kvinnor då inte var tillåtna att genomgå högre trädgårdsutbildning. Ida Schmidt kallades i samtiden för "Sveriges främsta kvinnliga trädgårdsmästare". I boken publiceras för första gången mer än 100 år gamla fotografier från skolans verksamhet.

År 1915 brann den första herrgårdsbyggnaden ner till grunden och ersattes sedan av den nuvarande.

Boken behandlar även händelseutvecklingen under andra världskriget då finska krigsbarn, danska motståndsmän, och inte minst besättningsmän i den del av danska flottan, som låg internad i Karlskrona, hade sin givna fristad på Agdatorp. Gården var då en samlingspunkt i Blekinge för stödet till Finland och Danmark.

Det är ett omfattande researcharbete, som de två författarna lagt ner. Inte minst är materialet som fåtts genom samarbete med danska *Marinehistorisk Selskab* av stort intresse. I boken man får följa ägarfamiljerna och deras verksamhet i vardag och söcken, man får ta del av livets glädje och sorg och inte minst den marina kopplingen.

Boken är mycket välskriven och spännande. Dess värde förstärks ytterligare av utmärkta fotografier, signerade Bengt Petersson, samt av utförliga fotnoter och referenser.

Titel: Agdatorp – en herrgård i Blekinge. Statsmän-amiraler-kvinnopionjärer-flyktningmottagare.

Förlag: Blekinge Museum.

ISBN 978-91-982-5986-5

Olle Melin

Barlast - Massor med historia

Det här är en presentation av en annorlunda bok, mot det som är vanligt i denna tidskrift! Även tillkomsten av boken har skett av en tillfällighet. Författaren Mats Burström till-

bringade hösten 2012 ett par månader som gästforskare vid La Trobe University i Melbourne, Australien. En kollega berättar under en kaffepaus om ett fynd av ett föremål från äldre stenålder, en paleolitisk handkil, som gjorts vid en utgrävning i Melbourne. Redskapet hittades i ett fyllningslager med flinta och arkeologerna insåg genast, att det inte var ett inhemskt föremål, utan att det måste ha kommit med den övriga flintan som barlast från Europa.

Fyndet tände Mats Burströms intresse och resulterade i denna intressanta bok.

Barlast är den tyngd, som håller fartygen

stabila i sjön. Under lång tid användes sand, grus, sten och rivningsmassor för detta syfte. När den extra vikten inte längre behövdes dumpades den och på så sätt förflyttades enorma mängder material till nya platser och nya kontinenter. Där kom massorna ofta till användning på andra och ibland överraskande sätt.

Arkeologen Mats Burström visar med ord och i bild, hur forna tiders barlast bidragit till att forma den värld, vi lever i. Både djur och växter följde oavsiktligt med fartygen och spreds till nya områden. Idag är många av dessa arter så väletablerade, att de betraktas som inhemska.

Boken är den första samlade framställningen om barlast och de spår den lämnat genom århundraden av omfattande sjöfart. Denna förbisedda extralast visar sig rymma massor av tankeväckande historia.

Mats Burström är professor i arkeologi vid Stockholms universitet. I sin bok visar han, hur lämningar, som tidigare förbisetts, kan få oss att se på det förflutna med nya ögon. Boken är lättläst och försedd med färgfoton på i stort sett varje sida.

Utgiven av Nordic Academic Press, Lund år 2017.

ISBN 978-91-88168-39-9

Stellan Andersson

Birkas skepp

Sjöhistorisk årsbok kommer normalt ut vartannat år, men 2018 utkom ett år för tidigt årsboken för 2018-2019 med namnet *Birkas skepp*. Vikingatid på Östersjön.

Som vanligt är det en påkostad bok, där sju olika författare ger sin syn på vikingatiden.

Så här presenterar förlaget boken:

Vikingatiden i Skandinavien börjar samtidigt som Birka grundas. Nordbornas skepp har nu utvecklats och förbättrats. Framför allt är seglet en stor nyhet i vår del av världen, en nyhet som förenklar långväga handelsresor – och krigståg.

Boken sätter in Birkas skepp i en omvärld av handelskontakter, den värld som skeppen rörde sig i. Birka framstår som en betydande sjöfartsstad i ett närmast världsomspännande handelsnät.

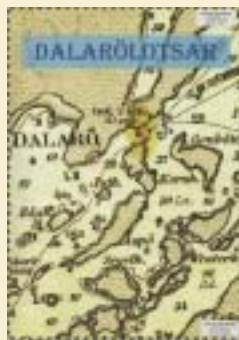
Ny forskning omvärderar det vi trott oss veta om vikingatiden. Det gäller inte minst handelsresorna i österled. Hur gick sjöresorna till? Hur långt kunde man egentligen ta sig med ett vikingaskepp på de ryska och ukrainska floderna? Boken utgår från Sjöhistoriska museets nyligen avslutade utgrävningar av Birkas hamn.

Boken inbjuder till en spännande och in-

tressant läsning där varje kapitel andas författarens skicklighet. Ett rikt och högklassigt bildmaterial gör boken ännu bättre. Sjöhistorisk årsbok. Medströms förlag. ISBN 978-91-7329-131-6

Olle Melin

Dalarölotsar

Dalarö Hembygdsförening. Under lång tid var Dalarö ett stort lotsamhälle och under åren 1700-1800 Sveriges största. Under 1900-talet har ett femtiotal lotsar varit stationerade på Dalarö

En mängd olika områden beskrivs i boken såsom hur lotsningen bedrevs, stormvarningssystem, utmärkelser och straff, levnadsförhållanden, boställen, lotsbarnaskolor m.m.

Ett intressant avsnitt är notiserna om de 153 sjöolyckor, som inträffat mellan åren 1676 och 1981. Inte bara händelsen som sådan har beskrivits, utan det har också gjorts en analys över händelseförloppet och orsakerna.

En av lotsarna på Dalarö, mästrelotsen Kurt Sjöblom, genomförde åren 1940 till 1979 inte mindre än 5305 lotsningar. Han förde dagbok med över 2800 kommentarer kring lotsningarna. Ett urval av hans anteckningar finns med i boken. Kurt Sjöblom var inte bara en duktig lots utan också en person med ett stort engagemang för Dalarö, såväl politiskt som verksam i ett antal ideella organisationer.

Det är ett gediget efterforskningsarbete, som Dalarö Hembygdsförening lagt ner för att åstadkomma denna bok, som torde vara av stort intresse inte bara för lotsar och för Dalaröbor utan även för en läsare med intresse för sjön och sjölivet.

Vill man fördjupa sig i ämnet finns en litteraturlista med ett 50-tal böcker och ett 25-tal övriga källor. Gösta Majjgren, Dalarö Hembygdsförening 2018. ISBN 978-91-639-9796-9

Olle Melin

Finlands sak var vår. Svenska frivilligkompaniet vid Svir 1942

Det har skrivits flera böcker om de finska krigen åren 1939 - 1944. Denna bok är annorlunda i och med, att den beskriver en avgränsad del av finska kriget, nämligen tiden 17 februari till den 24 juni 1942. Svenska frivilligkompaniet var då förlagt i en kolchos i byn Podporozje intill Svirfloden under befäl av kapten Rickard Nilsson. Det är en loggbok över, vad som hände under dessa cirka fyra månaderna 1942.

Hur kändes det att vara med i en verklig strid på liv och död - och vad var det som hände bakom frontrapporternas fåordighet? Här berättar kompanichefen Rickard Nilsson om det hårda livet i fält. Parollen "Finlands sak är vår" var ledstjärnan.

Boken handlar om en liten skara tappra, svenska män under andra världskriget. De gjorde trofast sin svåra plikt, in i det sista, till heder för sitt land och för Finlands frihet och framtid. Tolv olika kartor och många foton ingår i boken och ger ytterligare substans.

Boken tillägnas de 41 soldater, som i frivilligkompaniet stupade i striderna. Boken gavs ut i sin första utgåva 1945, men har varit omöjlig att få tag i på senare år. Denna nyutgåva har gjorts möjlig genom att Rickard Nilssons tre döttrar gett sitt tillstånd.

Författaren kapten Rickard Nilsson (1906-1963) kom från Helsinges regemente (I14) i Gävle.

Utgiven av Svenskt Militärhistoriskt Biblioteks Förlag 2018.

ISBN: 978-91-88053-88-6

Stellan Andersson

Det har skrivits flera böcker om de finska krigen åren 1939 - 1944. Denna bok är annorlunda i och med, att den beskriver en avgränsad del av finska kriget, nämligen tiden 17 fe-

Farväl DDR

Guido Knopp (född 1948) är Tysklands mest lästa historiker. I en rad böcker och tv-dokumentärer har han kastat nytt ljus över Tysklands dramatiska samtidshistoria. I sin bok *Farväl*

DDR skriver han:

DDR är historia. Vad återstår? Skammen över en oerhörd angivarstat. Sorgen över de döda vid muren. Men också minnen av "riktigt liv" under "felaktiga" förhållanden, av kärlek och sorg, bekymmer och glädjeämnen, framgångar och nederlag, stoltheten över en fredlig revolution, den första och enda i Tyskland, som verkligen lyckats. Förhoppningen är ändå, att det "som hör samman växer samman" till slut. Farväl, DDR!

I boken ryms spännande och välskrivna berättelser om de ledande personerna, men också skildringar av ett vardagsliv under svåra omständigheter, präglad av Stasis ökända övervakning och terror.

Vändpunkten i den tyska historien från en 40-årig terror är, enligt författaren, den 9 oktober 1989, då 70 000 människor demonstrerade för frihet i östtyska Leipzig. Därefter gick det snabbt och knappt ett år senare fanns inte längre DDR.

Boken är verkligen ett stycke nutidshistoria och mycket läsvärd.

Lind & Co.

ISBN 978-91-7779-151-5

Olle Melin

Kampen mot islamistisk terrorism - Det globala jihadistiska hotet

I denna intressanta bok skriver författaren, en av världens ledande experter på området, om orsakerna till den islamistiska extremismen. Hur hotet är mot västvärlden

och hur det måste bekämpas.

Det är berättelsen om islamistisk extremism. Hotet från IS, i Mellanöstern och i Europa, är idag mycket påtagligt. De jihadistiska krigarna har erövrat stora delar av Irak och Syrien överraskande snabbt. Terrorattackerna mot Europa, Amerika och andra länder kommer förmodligen att öka, både i intensitet och utbredning.

För Sveriges del handlar det främst om ett inre snarare än ett yttre hot - något som vi tidigare varit förskonade ifrån. Sverige har seglat upp som en stor exportör av jihadistister, näst störst i Europa per capita. Två terroristdåd på Drottninggatan 2010 och 2017 har bidragit till, att svenska myndigheter börjat reagera och bygga upp bevakning och säkerhetsarbetet.

Boken spänner över ett långt perspektiv, från jihadistismens utveckling från Muhammad år 570 till dagens situation och även framtida alternativ till att kunna försvara sig. Ett rikt bildmaterial i färg och ett tiotal kartor ger bra komplement till texterna.

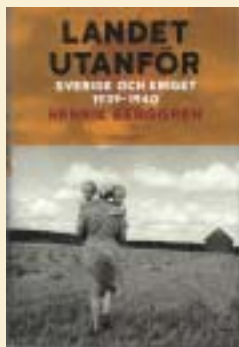
Författare är professorn Paul Moorcraft, som är en respekterad expert på kriskommunikation och säkerhetsrelaterade frågor och har ett imponerande CV.

Utgiven av Svenskt Militärhistoriskt Biblioteks Förlag 2018.

ISBN: 978-91-88053-87-9

Stellan Andersson

Landet utanför. Sverige och kriget 1939-1940

Hösten 1939 trodde många, att Sverige skulle klara sin neutralitet på samma sätt som under första världskriget. Men med finska vinterkriget och det tyska angreppet på Norge

och Danmark våren 1940 tycktes det, som om Skandinavien skulle bli skådeplats för den stora uthuggningen mellan stormakterna.

Ransoneringskort delades ut, den illa utrustade armén mobiliserades, kommunister internerades och riksdagen började förbereda grundlagsändringar för att begränsa tryckfriheten.

Men samtidigt som ljusen släcktes i många av Europas städer fortsatte vardagslivet i Sverige. Biograferna gick för fullt, dansorkestrarna spelade, män och kvinnor blev kära och fick barn, och sportaffärerna sålde kälkar och skidor som aldrig förr under de snörika vintrarna.

Denna bok är första delen av en trilogi och en bred skildring av det första krigsåret i Sverige. Vi möter ledande politiker och diplomater, men även författare, journalister, affärsmän och arbetare. Berättandet går fram till den mörka sommaren 1940, då de tyska arméerna stod segerrika på den europeiska kontinenten och endast Storbritannien kämpade vidare.

Skulle Sverige kunna hålla sig utanför världskriget? Borde Sverige göra det?

Boken inleds med Lingjaden i Stockholm, juli 1939 och sträcker sig fram till septem-

ber 1940 och däremellan finns 12 kapitel av varierade innehåll, vilka är mycket intressanta och speglar mycket av, hur man såg på kriget från olika håll. Ett mycket intressant tidsdokument!

Författare till boken är Henrik Berggren, som är historiker och journalist. Han var tidigare kulturchef och ledarskribent på Dagens Nyheter. Han har också skrivit en rad böcker om svensk 1900-talshistoria.

Utgiven av Norstedts Förlag 2018.

ISBN: 978-91-1-303952-7

Stellan Andersson

Mysteriet på Östersjön

Den 20 februari 1948, i stark vind och 20 graders kyla, stötte tre danska fiskare på ett tungt, nedisat, brandskadat fartyg, utan besättning, som drev i ismassorna på Östersjön

utanför danska kusten. Vraket gjorde ett spöklikt intryck. Fartyget var svenska *M/S Kinnekulle*. Snart därefter försvann spårlost den svenska ångaren *S/S Iwan*. Båda fartygen hade lastat kol i Polen.

Försvinnandena blev aldrig klarlagda. Under två decennier har Jan Sjöberg oförtrutet forskat på att reda ut dessa två fartygs och besättnings öden.

Författaren har haft otaliga kontakter med den militära underrättelsetjänsten, säkerhetstjänsten, polska myndigheter och arkiv, ambassader och inte minst intervjuer med sjöfolk såväl från Sverige som från andra länder. Han har djupdykt i press arkiv och facklitteratur och haft hjälp av många experter.

Resultatet har blivit en drygt 500 sidors bok med namnet *Mysteriet på Östersjön*.

Man blir imponerad av författaren iver att få klarlagt, hur det gick för besättningarna, där många från början var av den bestämde uppfattningen, att besättningarna hade tagits till fånga och satt inlåsta någonstans i Polen eller Sovjetunionen. Efter 20 års forskning drar författaren den slutsatsen, att besättningarna vilar på Östersjöns botten. Men riktigt säkert kan man väl ändå inte vara, eller kan man?

Resultatet av forskningen blev en mycket intressant bok och en stor beundran för en gedigen forskning.

Författaren Jan Sjöberg är historiker och f.d. rektor. Han är uppvuxen i Bohuslän och numera bosatt i Vargön utanför Vänersborg. Carlsson Bokförlag.

ISBN 978-91-7331-929-4

Olle Melin

Officersmässen

Boken har undertiteln *En kulturskatt att minnas* och utan tvekan är de gamla svenska officersmässorna unika kulturskatter. De var en viktig del av den militära kul-

turen. Mässen var ett andra hem, ett älskat tillhåll och dessutom viktig för identiteten. Här debatterade man varjehanda frågor och man åt och drack gott. Inte minst lärde man sig vett och etikett och hur man skulle uppföra sig mot varandra.

Man får läsa om mässens historia, om flyttningen från exercishedar in till kaserner och mycket annat. Ett fåtal personporträtt finns också med.

Boken behandlar i huvudsak officersmässorna i armén, dels armén i allmänhet med nedslag i några speciella förbandsmässor. Till detta kommer recept på ett stort antal rätter, typiska för de svenska officersmässorna.

Författaren Mats Ekdahl har haft många poster i svenskt medieliv och skrivit ett antal böcker i varierande ämnen. Som militär expert har medverkat Peter Alf, överstelöjtnant vid Skånska trängregementet, T4, i Hässleholm. Restauratören Torbjörn Lagmark svarar för bokens recept.

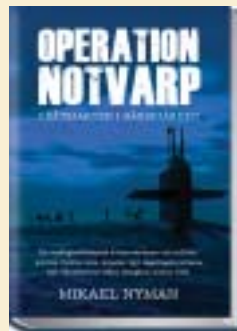
Det här är en mycket läsvärd bok. Den är välskriven, lättläst och rikt illustrerad med proffsiga foton. Boken speglar på ett utmärkt sätt de traditioner, som mässlivet innebar, traditioner, som knöt samman befälskåren och verksamt bidrog till yrkesidentiteten och strävan mot ett gemensamt mål.

PETESSO FÖRLAG:

ISBN 978-91-984279-2-9

Olle Melin

Operation Notvarp

Den här boken är för mig en blandning av fiktion och verklighet. Grunden för boken, som är en roman, är ubåtsjakten på Hårsfjärden hösten 1982i förväg fått. Boken bygger på ett omfattande researcharbete, vilket författaren kopplat samman med den del, som är fiction och som utvecklas till en spännande äventyrsroman, vilken liksom verkligheten i detta speciella fall nästan mynnar ut i ett intet. Men så gjorde ju också incidenten 1982.

Författaren har skaffat sig ett gediget kun-

ande, om vad som hände 1982, dels i regeringskvarteren, dels på Hårsfjärden och senare på Mysingen. Personbeskrivningarna är träffsäkra och även om namnen är förvanskade, så känns många igen från regering, riksdag eller militärledning.

Författaren, Mikael Nyman, är civilekonom och har varit analyschef i olika befattningar från 90-talet fram till idag. Han har stor erfarenhet av avtalsförhandlingar i internationella sammanhang. Han har tjänstgjort vid regeringskansliet med personalfrågor samt varit utlandsstationerad. Dessförinnan genomförde han värnpliktsutbildning och kadettskola under 1980-talet under kalla kriget och innan Berlinmurens fall.

Boken har, innan den utkom, i förväg fått läsas av två kända profiler i Flottans Män, kommandören Karl Andersson, känd som Ubåtskalle och numera avliden samt kriminalkommissarie Lars Engvall med ett förflutet som styrelsemedlem i riksförbundet och numera ordförande i Haningeföreningen. Båda har uttalat sig mycket positivt om boken och rekommenderat läsning med förhoppning om ny bok i liknande ämne.

Själv upplevde jag boken som lite ”svårstartad”, men när cirka en fjärdedel var avverkad, så steg spänningen och läsandet tog en ordentlig fart. Boken är utan tvekan mycket spännande och att i romanform få uppleva klassiska marina platser, gav åt mig lite extra.

Det jag reagerade på handlar lite om grammatiken, men jag har också förstått, att grammatiken i dag skiljer sig en hel del från 1950-talet, när jag gick på gymnasiet.

Boken kom ut på marknaden vid samma tid, som detta nummer av vår tidskrift, så den är pinfärsk.

Ubåtsincidenterna på 1980-talet röner fortfarande ett mycket stort intresse här i landet och den här boken kommer säkert att bidra till, att intresset fortsätter. NOTVARP Förlag. ISBN 978-91-984501-0-1

Olle Melin

Sälar i svensk krigstjänst

I maj 1940 låg Tore Glemmefors från Stockholm som värnpliktig i beredskapstjänst i Värmland invid den norska gränsen. Han var artillerist och tjänstgjorde som riktare på en 15 cm fältkanon. En dag kom det ett viktigt meddelande från staben i Stockholm. I meddelandet stod, att vpl Glemmefors omedelbart skulle infinna sig hos Marinchefen i Stockholm för för-

flyttning. Han åkte omedelbart till Stockholm, men undrade över krigsmaktens plötsliga intresse för hans enkla person. Det var så här. Glemmefors var i det civila djurskötare på Skansen med speciellt ansvar för sälarna. Han hade nu blivit förflyttad till sälstationen på Gålö.

Sverige hade stora besvär med sjöfarten. Till sjöss transporterades järnmalm med svenska handelsfartyg till tyska järnverk. Det stål, som där producerades, användes i stor utsträckning till krigsmateriel. Sovjetiska u-båtar torpederade åtskilliga svenska handelsfartyg och bevakningen av gränsen liksom ubåtsspaningen var besvärlig. I Flottan gjorde man sitt bästa för att utveckla ubåtsspaningen och man hade fått erbjudande från en beteendevetare och psykolog vid Stockholms Högskola, Valdemar Fellenius. Han hade funnit, att sälar var förhållandevis lätta att dressera. De var pålitliga djur, som antagligen kunde användas för just ubåtsspaning samt lokalisering av minor och torpeder.

Detta är upptakten i boken *Sälar i svensk krigstjänst*. Boken innehåller historien om ett annorlunda inslag i andra världskrigets Sverige. Den handlar om etableringen av en sälstation på Gålö i Stockholms Skärgård. I boken beskrivs, vilka metoder som användes för att lära sälarna, utrustning och resultat. Man får också läsa om sälarnas speciella kroppsbyggnad, som gör det möjligt att vara under vatten 20-25 minuter samt deras förmåga att dyka till stora djup. Experiment gjordes också med duvor, örnar och berguvar för att använda dessa i ubåtsspaning. Efter några års verksamhet beslutade Marinen att utveckla sitt engagemang, men verksamheten fortsatte något år och utvecklades först efter krigets slut.

Avslutningsvis handlar boken om Gålös historia och vad som hände med sälstationen efter utvecklingen. 1998 tog Skärgårdsstiftelsen över ägandet. De lät utreda, vad man kunde göra av den gamla sälstationen. Så småningom beslutade man, att den skulle göras i ordning till vandrarhem, där sälanläggningarna skulle hållas intakta. Numera är det möjligt att hyra in sig som sällskap, eller för en konferens och det finns information om den gamla sälstationen lättillgänglig på platsen.

Författare Johan Ahlbom. Balkong Förlag. ISBN 9789187553301

Christer Warfvinge

Örlogsstäder

Örlogsstäder – innovationer, varv och vrak är titeln på Marinmusei årsbok för 2018. Boken är samtidigt årsbok för Marinmusei Vänner. Boken är resultatet av en internationell

konferens, ”*International Perspectives on Naval Cities and Dockyards*”, som Marinmuseum anordnade 2017. Samtliga föredrag (16 stycken) publiceras i boken.

Sex av föredragen är skrivna av svenska författare och i övrigt är författare från Storbritannien, Danmark, Frankrike, Polen och Spanien. Avsnitten skrivna av utländska författare är översatta till svenska.

Boken inbjuder till verkligt intressant läsning. Den handlar inte endast om örlogsbaser och örlogsvarv utan också om sociala frågor. Utmärkta exempel på detta är Annasara Hammars kapitel om *Stadens sociala elit – de högadliga sjöofficersfamiljerna i Karlskrona* och *Sprit, sport och slagsmål – brittiska sjömän vid utländska varv 1870-1914*, skrivet av Steven Gray.

Det är kanske inte så många, som vet, att runt om Örlogsstaden Karlskrona ligger uppskattningsvis runt 60 avsiktligt sänkta vrak. De har sänkts som en del av stadens försvar och stadsplanering. Vraken har länge varit kända och utritade på gamla kartor, men omfattningen och hur det ser ut i verkligheten, har varit oklar. Om detta har Petra Stråkendal, verksam vid Länsstyrelsen i Blekinge, skrivit i ett intressant kapitel kallat *Världsarvets g(l)ömda vrak*.

Men alla avsnitten i boken är mycket intressanta och ger en internationell synpunkt på örlogsbaser och örlogsvarv, vilka haft en enorm betydelse för ett lands utveckling.

Marinmuseum Karlskrona. ISBN 978-91-982134-2-3

Olle Melin

Ett varv i förändring

Likt förbandsneddragningar och minskad verksamhet i Försvarsmakten så minskade omfattningen på verksamheten år från år på det gamla örlogsvarvet i Karlskrona från omkring år 2005.

Ingen naval nyproduktion och ett utländskt ägande utan ambition att utveckla och satsa framåt var faktum, som satte sin prägel.

Olika initiativ med civil produktion och några exportordrar gav möjlighet till överlevnad men knappast mer.

När till slut beslutet om att anskaffa en ny ubåtsklass kom till sitt avgörande och en, i alla fall för oss på dåvarande TKMS Kockums, dramatisk vår 2014 slutade med, att Saab köpte Kockums av Thyssen Krupp Marine Systems, så skedde en mycket stor kursändring.

Omgående slogs, med en långsiktighet och framtidsstro från ägaren, och en tydligare viljeinriktning från statsmakten, fast, att förmågan att bygga ubåt i Sverige skulle återtas. Och inte bara återtas utan också att det skulle skapas världens modernaste ubåtsvarv i Karlskrona!

Ett intensivt arbete med att vidareutveckla de investeringsplaner, som förberetts inför ett A26-kontrakt, vidtog på sommaren 2014. Beslut om investeringsprogram togs i april 2015 och från januari 2016 började arbeten i hallar och verkstäder på allvar att synas. Planen som lades upp för investeringarna spände över en femårsperiod (2015-2019) och går nu alltså strax in på sitt sista år. I samband med årsskiftet 2018-2019 färdigställs också de sista större investeringarna i denna plan på varvet.

Vad är det då som har gjorts?

Först och främst så har vi genomfört en generell uppgradering av lokalerna, vad gäller grundläggande arbetsmiljö. Verkstadshallar har sanerats från gammalt damm och stoft, väggar målats, nya väggar och portar installerats. Nya ventilationssystem har installerats med filtrering av frånluft, värmeåtervinning, förvärmad tilluft och en stor mängd flexibla utsug. Pausrum för personalen har byggts.

Många åtgärder har handlat om att skapa de bästa förutsättningarna för en modern och effektiv tillverkning av skrov och andra svetsade strukturer till ubåt. Förutom anordnande av olika arbetsstationer med jiggar och fixtu-

Vals

rer, så har en vals för formning av bordläggingsplåt anskaffats och installerats, en viktig förmåga för att kunna utveckla och optimera kostnadseffektiv byggnation av skrovsektioner med hög noggrannhet.

Ny större svetskran med rullbocksstationer för mekaniserad svetsning av skrovsektioner är ytterligare ett exempel.

Ny svetskran

Ny svetsrobot samt utrustning för mekaniserad påsvets av korrosionsbeständiga skikt finns nu också på plats.

Ytterligare en brännmaskin har installerats. Här utförs nu fogberedning av samtliga förekommande foggeometrier inför svetsning redan vid skärningen.

En verklig stolthet är den sliprobot, som vi haft i drift sedan 2016. Vid stålbyggnationen av ubåt är det väldigt mycket slipning. Bara för spant och bordläggingsplåt till

Hall1/hall2 före & efter

Svetsrobot

Brännmaskin

Sliprobot

en ubåt som A26, så är det cirka 45 km slipning av fogar, radier på kanter och primer, som skall bort! Detta arbete har tidigare gjorts manuellt. Robotisering av detta ger många fördelar; Manuell slipning är i större "doser" ofta skadligt för människan, det vi-

brerar, bullrar och ryker. Alltså ett moment man vill minimera ur arbetsmiljösynpunkt. En robotisering ger också en repeterbarhet både i resultat och ledtid, som är exakt likadant varje gång. Detta är bra för den totala effektiviteten.

För ubåtstillverkning så är det en stor mängd skärande bearbetning. Ett antal maskiner för det vi kallar strategisk bearbetning har anskaffats och installerats. Hela maskinverkstaden får dessutom en ansiktslyftning.

Ett annat område med stora förändringar är tillverkningen av rör. Att kapa, grada, skölja, bocka, häfta, svet-

sa och kontrollera rör är en hel vetenskap, där vi nu skapar en helt ny verkstadslayout och helt nya maskiner och verktyg för en effektiv och kvalitetssäkrad process. Lokalerna byggs ut och arrangeras om fullständigt.

Nya arbetssätt för ökad effektivitet och bättre arbetsmiljö och arbetsergonomi förändrar mekanikverkstaden (eller filarverkstan' som man brukade kalla den). En verkstadshall för utrustning av de stora plattformarna till A26 iordningställs och en ny vitverkstad håller på att ta form. Ja, vitverkstad är alltså en plåt och svetsverkstad för s.k. vitmetaller som aluminium och rostfritt.

I september 2018 invigde vi vår nya ytbehandlingsanläggning, en stor tvätthall och två stora kombihallar för blästring och målning och dessutom mindre boxar och utrustningar för blästring och målning av utrustningsdetaljer.

Och har ni vägarna förbi Västerudden, så kan man nu börja se den nya kontorsbyggnaden växa fram. Detta nya kontor kommer att ersätta kontorsbyggnaden på Amiralitetsgatan och planeras stå färdig för inflyttning i slutet av 2019.

Detta var ett axplock, av vad som händer och sker innanför murarna på varvet!

Fredrik Jungquist

Deputy Head of Production, Saab Kockums

Ytbehandlingsanläggning; tvätthall och kombihall 1

Varvschefsostället – Gröna Gången i Karlskrona

Varvschefsostället. Till vänster Ekipagemästarestället

”Den 26 september (1780) åt jag middag hos Trollen, då Chapman viste grundritning till hela dess åstundande byggnad, som av Trollen approberades och lämnades mig till värkställighet. Jag flatnade inom mig själv att se de pretentioner, som han gjorde att logera grandement, så olika mot förra tider här i Sverige och mot hvad jag i England, Spanien och Holland sett pretenderas. Och i detsamma filosoferade jag, huru skadeligt det är, att artister upphävas till karaktärer (rang), uti deras stånd ovanliga”. (Ur Carl Tersmedens memoarer)

Med denna något magsura harang har varvsamiralen Carl Tersmeden kommenterat förslaget till det nya boställe, som den nye arbetsdirektören vid Karlskrona örlogsvarv, översten Fredric Henric af Chapman, ville låta bygga för sig och sina närmaste medarbetare. Tersmeden tycks anspela på förhållandet att Chapman tillhörde de många, som satsat på rätt häst och som adlades 1772 inom mindre en månad efter Gustaf III:s statskupp, medan han själv tillhörde en äldre etablerad adelsätt.

I ett kungligt brev från 1781 heter det:

Varfsamiralen får det för honom inrättade boställe, med tillstånd att upplåta de rum, hvaraf han för egen räkning ej är i behof, till sådane tjänstemän, hvilkas närmare vistande intill varfvet kan för Konungen och rikets tjänst af honom prövas nödigt.

Enligt Chapman skulle varvschefsostället och intilliggande byggnader, vilka uppfördes 1781-82, husera skeppsbyggarna Bogman, Neuendorff och Pousett. Neuendorff hade gift sig med Chapmans hushållerska/mätress, Lisa Lindberg, och med henne hade Chapman en son och en dotter. Nu skulle de bo i de nya husen och som Tersmeden skriver:

”leva uti ett hushåll förnöjda tillsammans, så att översten (Chapman) ej tycks tänka på något giftermål”.

Senare återadopterade Chapman sonen, medan dottern blev kvar som en Neuendorff.

Platsen för nybygget var Västerudden och den bebyggelse, som funnits på tomten innan hade tillkommit, när varvet etablerades på 1680-talet och innan 1694 års stadsplan började tillämpas. När sträckningsmuren skulle

byggas i början av 1700-talet, flyttades många av de småhus, som låg vid Timmermansgatan till platser utanför muren. Sträckningsmuren fullföljdes dock aldrig, så tomten stod tom, när bygget planerades.

Utöver huvudbyggnaden föreslog Chapman byggnaden av ytterligare två byggnader, vilka också kom till stånd. Till byggnaderna hörde också ett antal uthus. På 1830-talet blev den norra flygelbyggnaden avsedd för tygmästaren och från 1821 blev den södra boställe för ekipagemästaren. I dag upplåts dessa byggnader som hyresbostäder åt befattningshavare vid marinbasen. 1883 omvandlades flygelbyggnaderna från flerfamiljs- till enfamiljsbostäder.

Varvschefsostället är uppfört som ett tvåvånings timmerhus med en delvis inredd vindsvåning. Huset är utfört med ett för tiden typiskt brutet tak, så kallat mansardtak, där det övre flackare takfallet är valmat. Byggnaden var från början sannolikt bara rödfärgad direkt på timret, men panelades senare. Mot öster försågs huset med en portik av gustavianskt snitt med kolonner i bottenplanet och pilastrar på andra våningen. På ömse sidor om portiken finns tre fönsteraxlar. I det nedre takfallet ger fyra lukarner ljus till olika vindutrymmen. Den andra långsidan har utförts med en frontespis med tre fönsteraxlar.

I bottenvåningen kommer man från entrén in i en förstuga, varifrån en trappa leder upp till paradvåningen på andra plan. På bottenplanet finns bland annat kök, matsal, sovrum, vinkällare och andra nyttigheter.

På andra våningen finns den stora joniska mitsalen (Blå salongen), den nordvästra korintiska hörnsalen (Kungarummet) och den nordöstra salen (Vardagsrummet). Sovrum och badrum kompletterar denna våning.

I vindsvåningens gavelrum åt söder fanns af Chapmans arbetsrum. Där skapade Chapman, när han inte satt på sitt arbetsrum på Skärva, flera av de fartygstyper, som under 1780-talet gjorde den svenska örlogsflottan till en respektingivande faktor i Östersjön. Från sina tre söderfönster hade han god utsikt över arbetena på varvet. I rummet finns vindindikatorn samt en vindflöjel i form av en sjöjungfru på yttertaket konstruerad av af Chapman.

Kakelugn i Blå salongen

Matsalen

Kungarummet. Interiörbild från 1915 Arkivbild

Kungarummet idag

Chapman bodde i huset från 1782 till sin död 1808, dock bodde han långa perioder på Skärva. Därefter finns en obruten rad boende varvschefer fram till 1961, då befattningen upphörde genom Karlskronavarvets tillkomst.

De mest omfattande ingreppen har skett i bostandardhöjande syfte och då i regel vid byte av hyresgäst. Installation av centralvärme skedde åren 1926-1928 och detta innebar omfattande ingrepp i väggar och bjälklag. Åtgärden innebar också, att antalet kakelugnar reducerades från 17 till 11. På motsvarande sätt påverkades byggnaden vid indragning av elektricitet i början av 1900-talet.

Varvschefsbostället förklarades som byggnadsminnesmärke 1935 och kan ses som en inledning på den hektiska byggnadsperioden på 1780-talet i Karlskrona.

Även flygelbyggnaderna är byggnadsminnesförklarade, dock endast exteriört.

I Tygmästarbostället växte Ottilia Adelborg, känd barnboksillustratör, upp. Hon var dotter till tygmästaren Bror Jakob Adelborg, som var tygmästare vid flottans station i Karlskrona 1858-1863. Ottilia Adelborg föddes den 6 december 1855 och dog den 19 mars 1936.

Gröna Gången

Gröna Gången var från början en allé, som gick från Konstapelsgatan (Kronostallet) diagonalt över nuvarande kasern Ankarstierna. När nuvarande sjukhuset och kasernen byggdes 1944 flyttades gången upp till varvschefsbostället till nuvarande betydligt mindre

Chapmansporten, varvsport 14

gång. Grönområdet utanför Varvscheffsboställets gård kallades av Västeruddenborna för Gröna Gången. Denna del av stadsdelen finns inte längre kvar, utan upptas av Kockums stora verkstadsbyggnad.

Timmermansgatan, Karlskronas äldsta gata, var från början den gata, som började vid nuvarande Högvakten och gick bakom Mönster- och modellsalsbyggnaden, tvärs igenom området, där varvscheffsbostället byggdes och vidare västerut till varvsmuren (den del av muren som i dag är riven). Idag återstår endast backen norr om Mönster- och modellsalsbyggnaden och den ligger inne på marinens område. När denna del av gatan stängdes för allmänheten på 1920-talet, lär det ha blivit ett ramaskri från karlskronaborna.

Bildhuggerverkstaden

Varvsport 14, Chapmanporten

21 portar ledde in till olika delar av varvsområdet. De var numrerade med start på nummer 1 vid Bastion Aurora västerut till nummer 21 på Björkholmen med ingång till fängelset Göta Lejon. Från varvscheffsbostället togs i samband med husets tillkomst upp en särskild port, varvsport 14 eller, som den i regel kallas, Chapmanporten. Omedelbart intill porten på varvssidan ligger Johan Törnströms bildhuggareverkstad. Denna byggnad är flyttad cirka 75 meter österut i samband med byggandet av Karlskronavarvets stora skrovhall. Varvsport 14 är på varvssidan prydd med akterstävprydnaden till linjeskeppet Wasa, som af Chapman byggde i Stora skeppsskjulet åren 1778-1779. Detta skjul döptes 1779 om till Wasaskjul.

(Den mest kända av alla portar är utan tvekan varvsport 17, eller 17:s port, som vi i regel säger i Karlskrona).

Olle Melin

Foto Olle Melin

Arbetsredskap i af Chapmans arbetsrum

Urban Söderman Carlsson visar bild på korvetten Visby

Kryssaren Göta Lejon, föregångare till dagens korvett

Båten syns inte! Föredrag i lokalföreningen Stockholm

På 60-talet stod flottan inför omdaningar. De stora kryssarna var uttrangerade. Pansarskeppet *Gustav V*, med sina 28 cm kanoner, låg på Berga och användes som maskinskola. Kryssaren *Tre Kronor* skrotades och *Göta Lejon* såldes till Chile. Men flottan var en fungerande enhet och bestod av åtta jagare, ett 20-tal ubåtar, ett 30-tal torpedbåtar, 50 minsvepare och minröjningsfartyg. Till detta kom en kader med träng- och specialfartyg.

Det är i den skepnaden, de flesta av medlemmarna i Flottans Män känner sig hemma. I dag ser flottan annorlunda ut. Antalet fartyg har minskat radikalt och fartygen har blivit långt mer sofistikerade. Vi har ubåtar, som imponerar på andra länder vid övningar och demonstrationer. Fem korvetter av Visbytyp är unika i sitt slag.

Helt nytt koncept

Den 15 november 2018 berättade vår medlem, kommandörkapten Urban Söderman Carlsson, hur speciell denna märkliga skapelse är. Han har tjänat flottan under nästan hela sitt vuxna liv, bl.a. som fartygschef på korvetten Visby.

Fartyget är drygt 70 meter långt och 11 meter brett, byggt vid Karlskronavarvet och sjösatt år 2000. Det väger 770 ton och kan göra 35 knop. Skrovet är byggt av kolfiberarmerat plastmaterial i sandwichstruktur. Om man byggt i stål, hade displacementen blivit 1 300 ton. Byggnadssättet innebär okänslighet för magnetism. Av samma skäl byggde man tidigare minsvepare i trä.

Fartyget har två dieselmotorer och fyra gasturbiner, som kopplas till samma två axlar, vilka driver två vattenjetaggregat. Vid fartökning kopplas gasturbinerna stegläst in på drivlinan och resurserna ökar då från dieslarnas 2 600 kW till 16 000 kW. Vattenången, som ofta ses i aktern, beror på, att avgaserna kyls för att undvika värmesökande system.

Själva skrovformen, som kan upplevas något märklig, har experimenterats fram till optimal smyg- eller stealth-teknik. D.v.s. alla ytor lutar, så att radarvågor inte studsar tillbaka. På så vis kan den inte ses på radarskärmar som ett konventionellt fartyg. På Visby är det mest bogsvallet, som registreras på radarn. För att eliminera ris-

ken för radareko är noggrannheten så stor, att de luckor i skrovsidorna, som döljer olika vapenfunktioner, inte får ha högre utstick än ett par mm! I fredstid hänger man på separata radarreflektorer för att synas i andra fartygs radaranläggningar.

Många har försökt sig på liknande byggen, men ingen har lyckats så bra som Sverige. Uppmärksamheten internationellt har varit stor och nu satsar andra länder på att försöka plagiera detta svenska fartyg.

Bestyckning

Fartygens bestyckning utgörs av en 57 mm kanon, sjömålsrobotar, torpeder och minräls för minutläggning. Pjäsen kan avfira cirka 200 skott per minut och har en räckvidd på cirka 17 km. Precisionen är så stor, att den skjuter hål i håll på ett sjömål trots sjöhävning. Sjömålsroboten har en räckvidd på över 200 km. Pjäsen finns på däck och döljs av luckor, sedan eldröret fällts in. Övrig utrustning döljs helt och hållet inne i fartyget för att åstadkomma de släta, icke reflekterande ytorna.

Fartyget har avancerad utrustning för spaning både över och under havsytan. Förutom signalspanings- och radarutrustning har man ett mycket sofistikerat system för ubåtsjakt. Den skrovinfästa hydrofonen kan kompletteras med en lång slang (TAS towed array sonar), som läggs ut akteröver. Under gång kan man söka av och registrera verksamheter i närområdet med mycket stor noggrannhet. Visby kan också sänka ned en stor VDS (vertical depth sonar) från aktern och på ganska stora djup samla information. Trots att utrustningen hänger ned från fartyget, kan man göra långsam framfart. En imponerande teknik!

Urban avslutade sitt mycket intressanta anförande med en historia ur livet.

Örlogsflottan har sedan urminnes tider besökt Stockholms Ström för att visa upp sig för folket. Vid ett sådant tillfälle berättade en vaktpost på kajen, att en pappa med sin pojke stannade och tittade på Visby. Pojken som visste, hur en båt ska se ut, pekade mot fartyget och frågade – Är det där en båt? Varpå pappan svarade – Nej, de håller väl på med någon filminspelning.

Göran Hedberg

IN MEMORIAN

Nils Dahlborg

Vår ständige medlem och välgörare, kanslidirektören Nils Dahlborg, har stilla insomnat efter många års sjukdom.

Nils blev 98 år gammal. Han blev medlem i Stockholmsföreningen 1974.

Nils kom från en släkt med marina traditioner, då såväl hans far som hans farfar varit flaggunderofficerare i Flottan. 1958 började Nils sin tjänstgöring i Flaggen som värnpliktig stabsassistent. Han utnämndes 1964 till löjtnants vederlike vid sin tjänstgöring under amiralen Dag Arvas.

Under de sista 20 aktiva åren var han kanslidirektör för Universitetslärarförbundet.

Nils hade ett stort intresse för vår tidskrift och för Stora Tratten som han besökte ett flertal gånger. Nils och Ulla deltog också vid våra kamratträffar i Sjöofficersmässen på Långa Raden. Där utgjorde de ett mycket uppskattat och dansant par. Tyvärr drabbades Nils vid sekelskiftet av en stroke med komplikationer och har sedan dess inte kunnat besöka vår ö eller våra kamratträffar. Detta hindrade dock inte, att han donerat avsevärda summor, främst till Stora Tratten, men också till tidskriften. Sammantaget har Nils och hans hustru Ulla donerat mer än 200 000 kronor under årens lopp. Nils skänkte även en välhållen roddbåt med utombordsmotor till Tratten.

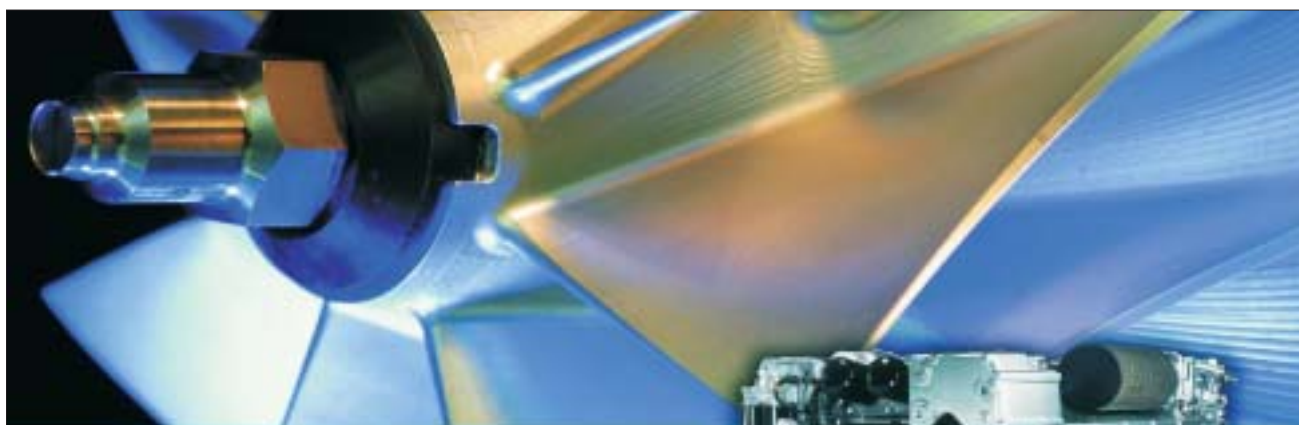
Nils och Ulla är därmed de största bidragsgivarna i vår historia!

Nils blev förärad flera utmärkelser. Han var den förste att tilldelas Ankarmedalj i silver (Nr 1) 1999. Hedersankare nr 86 tilldelades han år 2010.

Vi kommer att bevara Nils i vårt minne och sörjer hans bortgång med hans hustru Ulla.

Nils kommer att begravas på Galärvarvskyrkogården invid familjegraven.

Örjan Sterner

Ett tryggt val!

MTU's motorer är konstruerade för maximal driftsäkerhet och totalekonomi. Detta har gjort MTU till en av världens ledande leverantörer av motorer för kommersiellt bruk. Med ett komplett sortiment från 125 kW till 9.000 kW och ett rikstäckande servicenät erbjuder vi såväl prestanda som trygghet.

SWEDMOTOR

Tel: 08-500 121 40

www.swedmotor.se, info@swedmotor.se

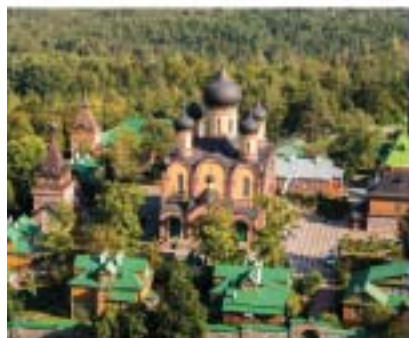

SLAGET VID NARVA

UPPLEV DET HISTORISKA SLAGET PÅ PLATS

Upplev det historiska slaget när Karl XII lyckades bryta igenom de ryska linjerna och vinna en legendarisk seger över tsar Peter den store. Det är inte bara ett skådespel, utan du får möjlighet att delta själv genom att prova dåtidens mat och se lokala hantverk. Under resan besöker vi även Estlands enda verksamma rysk-ortodoxa nunnekloster – Kuremäe, byggt 1892.

Vi bor på ett fint spa-hotell precis vid den 7 km långa sandstranden där du kan värma dig i någon av hotellets 12 olika bastur, pooler eller kanske unna dig en härlig spa-behandling.

GRUPPRESA TILL NARVA | 14–18 november 2019

PRISEX 4946:- per person

Allt detta ingår: båtresa t/r, sjöfrukost t/r, middag ombord t/r, bussresa med svensktalande guide alla dagar i Estland, 2 nätter på spa-hotell i Narva-Jõesuu, middagar och luncher i land, inträde till museer.

För bokning kontakta: 08-666 33 33

VI UTÖKAR VÅRT UTBUD MED HALYARD MARINA AVGASSYSTEM

Halyard är en av ledande tillverkare av kompletta marina våta och torra avgassystem.

✓ Ljuddämpare av olika modeller	✓ Skrovgenomföringar
✓ Kundanpassade ljuddämpare	✓ Kompensatorer
✓ Rosfria sprayheads	✓ Tillbehör, klammer, larm mm.
✓ Separatorer för generatorer	✓ Ljudisoleringsmaterial, rör och slangar

Halyard

TRANSAUTO.SE

Förädlingsvägen 6, 151 28 Södertälje
+46 8 554 240 00

TRANS-AUTO AB

Drivlina system for mobile and marine applications

MANY COMPANIES TALK ABOUT MULTI-DIMENSIONAL DEFENCE. **FEW CAN DELIVER IT.**

GRIPEN

Gripen is a new generation of multi-role fighter aircraft featuring state-of-the-art technology.

RBS15 surface-to-surface missile system for anti-ship engagements and land attack missions.

Advanced surveillance and command systems, such as Sea Giraffe radars and 9LV Combat management system.

SURFACE SHIPS

Stealth corvettes and other vessels, dedicated for their missions. 300 years of shipbuilding in the making.

Unmanned underwater systems for MCM, anti-submarine warfare, anti-surface warfare and counter terrorism.

THE A26

The disruptor in submarine design and operations. Over 100 years of world-leading submarine development.

With centuries of innovative shipbuilding experience, 80 years of evolutionary steps in the air, few companies can match our defence solutions. We work relentlessly to create fighters, stealth vessels, future proven submarines, weapons, radar and communications systems one step ahead of the competition, that's what we at Saab call our *thinking edge*.

www.saab.com

SAAB

Marinstridsdagarna 2019

Imer än ett decennium har Marinstridsdagarna, MSDG, arrangerats i Karlskrona och i år hölls evenemanget för elfte året i följd. Det är Marinchefen, som sätter agendan för Marinstridsdagarna, vars yttersta syfte är att låta deltagarna mötas, dela erfarenheter och utvecklas inom den marina arenan.

Marinchef Jens Nykvist öppnade MSDG tillsammans med marinförvaltare Anders Wiberg och Anders Olovsson, tidigare marintaktisk chef, men i och med bildandet av Marinstaben, numera ställföreträdande Marinchef. Gemensamt sammanfattade de året, som gått och gav sin vision av marinen på kort och lång sikt.

Det är ingen hemlighet, att amiral Nykvist vill ha en förstärkning till och ökning av materiel till marinen, till exempel en dubbling av antalet ytstridsfartyg, ytterligare en amfibiebataljon samt ett nytt stödfartygskoncept med många, något mindre och smidigare fartyg med multikompetens.

För att inte tappa förmåga längre fram, måste beslut om tillskott fattas tämligen genast. Dock syns inga direkta signaler om medel till marinen, något som Marinchefen förstås ser allvarligt på.

Under den inledande förmiddagen fanns även kommandören för finska marinen, flottiljamaral Juri Harju med på scen. Han tillträdde så sent som den första januari i år och detta var hans första besök hos sin svenska motsvarighet.

Tema: Hot

Det tema som de inbjudna föredragshållarna rörde sig kring under den gemensamma dagen i konserthuset var hot av olika slag. Exempelvis talade försteinspektör Mattias Heneborn från Kustbevakningen om olyckor till sjöss, något som ju utgör ett hot för såväl civil som militär trafik i våra vatten. Likaså redogjorde brandchef Johan Szymanski från Mora kommuns brandförsvär tillsammans med löjtnant Antonio Toscano från 4.sjöstridsflottiljen om sommarens svåra brand kring Älvdalens skjutfält och den mycket okonventionella metoden att försöka släcka elden med hjälp av bomber.

Professor Magnus Petersson från det norska institutet för försvarsstudier (IFS) redogjorde för den militärpolitiska situationen i Östersjön med ökad närvaro av fartyg från såväl Ryssland och Kina som NATO.

Med hjälp av sms-funktionen kunde publiken ställa frågor till talarna via moderatorerna löjtnant Sofia Löveborn och kapten Ingebritt Sjövik, något som många passade på att göra.

Många möten

Syftet med MSDG är förstås, att Marinchefen ska få ge sin syn på verksamheten, men precis lika viktig är möj-

ligheten för medarbetare inom ett och samma stridsområde att komma samman för att ventileras och utveckla sin funktion. Under två heldagar lyftes aktuella frågeställningar inom allt från logistik och gemensam ledning till telekrig och undervattensstrid.

Som avslutning på Marinstridsdagarna hade också personal vid Haninge garnison möjlighet att ta del av Marinchefen och hans kollegors anföranden, då detta representerades i exercishallen på Berga.

Michaela Linge

Foto Michaela Linge

Garnisonens fanor. Marinens Musikkår i bakgrunden

*Marinchefen
Jens Nykvist talar*

Marinchefen passade på att dela ut utmärkelser

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Härnösand

Här uppe i mellersta delen av Sverige hade snödjupet ännu inte kommit upp till förra årets nivåer, när ett trettiotal av FM Härnösand medlemmar samlades till årets första ärtmiddag den 7 februari. Kvällen började med att kommunikatör Maria Åman från Hernö Gin berättade lite om företagets bakgrund och Jon Hällgrens vision om att tillverka ett bra gin med ekologiska ingredienser och om hur företaget startades 2011 i Dala, en liten by utanför Härnösand. Hernö Gin har till dags dato fått ett otal utmärkelser, bland annat "World's best gin" 2017

och 2018. Informationsdelen avslutades med att vår klubbmästare bjöd på ett smakprov av deras "London Dry Gin". Efter många frågor tog vi plats vid borden, där det serverades sill med tillbehör och ärtsoppa. Allt detta avåts tillsammans med sång och roliga anekdoter. Vår ordförande Åke Semb passade även på att informera lite om årets begivenheter. Kvällen avslutades under gemtliga former med kaffe och lotteri.

Tommy Lindqvist

Ginprovning

Region Mitt

Stockholm

Ryska marinen idag, en säkerhetspolitisk tillgång för Kreml

Detta var rubriken på det föredrag, Christian Allerman höll den 13 november 2018 i ett sprängfullt konferensrum i Drottning Victorias Örlogshem. Den stora publiken lockades inte bara av ämnet i sig, utan också av det faktum att Christian är en fantastisk föreläsare med enastående kännedom om Ryssland och det ryska tänkandet, bl.a. efter att i två olika perioder ha tjänstgjort som försvarsattaché i Moskva och under dessa stationeringar också haft möjlighet att resa runt i hela detta enorma land.

Vi svenskar har ofta ensidig bild av Ryssland som ett stort och fientligt hot borta i öster. Christian vände på steken och visade, hur Ryssland själv ser på saken. Ryssland har historiskt bara blivit angripet och invaderat från öster av mongolerna. Alla invasionsstyrkor därefter har kommit från väster. Det har varit svenska, franska och tyska arméer, som tågat mot Moskva och förött landet. Detta är ryssarna mycket väl medvetna om och de kan sin historia. Landets vagga stod i Novgorod. Därefter var det russer - folk från Roslagen - och Kievriket, som lade grund för det rike, som uppstod med Moskva som politiskt centrum. När Sovjetunionen föll och de baltiska länderna blev fria, fanns ett löfte om att inte utvidga Nato

dit. Detta löfte sveks dock och Ryssland upplever det som ett svek och ett stort hot att ha Nato med direkt gräns mot det ryska hjärtlandet och att de därmed förlorat sitt operativa djup för att skydda Moskva. Att sedan också Ukraina rörde sig i riktning mot Nato var ett rött skynke för Ryssland. Detta fick bara inte ske och det är det som är bakgrund till det fortfarande pågående kriget i Donbassområdet i östra Ukraina. Christian understryker, att det är viktigt att även ha det ryska perspektivet i bakhuvudet, när man ser på landets förhållande till Sverige och Västeuropa.

Ryssland upplever idag Natos övningar och operationer i Polen, Baltikum och i Östersjön som direkta hot mot sin säkerhet. De ser sig som ett fredligt land, som bara vill ha sin berättigade plats i de stora ländernas krets, men att Väst motarbetar deras strävanden efter en polycentrisk värld, där framför allt USA, Ryssland och Kina skulle vara jämbördiga parter. Detta är också något, som statskontrollerade media ständigt trummar i befolkningen i något, som kan jämföras med en jättelik påverkansoperation. Christian fortsatte med att beskriva tillståndet i de olika marinerna, Norra Marinen, Stilla Havsmarinen, Svarta Havsmarinen, Östersjömarinen och den Kaspiska flottillen. Sammanfattningsvis kan sägas,

att det byggs fartyg som aldrig förr vid varven i såväl Östersjön som Stilla Havet. Flottan tillförs stora atomdrivna oceangående ubåtar. Båtarna i Borejprojektet är t.ex. 170 meter långa, deplaceras 24 000 ton i u-läge, kan göra 25 knop i u-läge och har 130 mans besättning. De är bl.a. bestyckade med 16 Bulava-robotar. Gemensamt för alla mariner är, att de tillförs modern materiel och man satsar mycket på utbildning av alla personalkategorier. Christian berättade också om tillkortakommanden genom t.ex. hangarfartyget *Admiral Kuznetsov*, som har stora problem med framdrivningsmaskineriet och därför aldrig opererar utan att ha en bogserbåt inom räckvidd. Till råga på eländet har den från Götaverken inköpta, 38 år gamla, flytdockan för några dagar sedan sjunkit. Dockans pumpar stannade vid ett strömbavbrott och när dockans egna reservkraftverk inte startade p.g.a. dåligt underhåll, vattenfylldes den. Det var Rysslands största docka och nu saknas möjlighet att docka in hangarfartyget och andra stora fartyg. *Admiral Kuznetsov* är ett bygge från Sovjettiden, men ska livstidsförslängas. Vad avser Östersjön berättade Christian om mycket kompetenta robotbåtar, som stationerats där. Dessa kan bestyckas med konventionella robotar och kryssningsrobotar. I Östersjön opererar ryssarna med

två konventionella ubåtar och dessutom kommer ibland ubåtar från den norra marinen ”på besök” för att förstärka den befintliga kapaciteten. Därutöver finns en jagare, fregatter, korvetter och minröjningsfartyg i vårt närområde.

En för oss åhörare okänd undervattens-aktör är Huvudstyrelsen för djuphavs-forskning, som opererar ett antal mycket sofistikerade ubåtar försedda med gripklor. Dessa kan dyka till mycket stora djup och t.ex. klippa av kablar för data- och telekom-munikation.

Putins nya supervapen heter Poseidon, en atomdriven 20 meter lång obemannad ”torped” med kärnstridsspets, som uppges kunna hålla 35 knop eller mer under vattnet, och förflytta sig 6 000 nautiska mil. Poseidon är dock inte något nytt påfund, utan har varit under utveckling under 20 år, innan systemet nu påstås vara operativt.

Christians bedömning är, att mycket av ryssarnas politik ligger i att få omvärlden att lyssna på dem och att ta dem på allvar. Ett invasionsförsök mot Sveriges kust ser han som osannolikt. Däremot har Gotland

ett stort strategiskt intresse för både Nato och Ryssland. Det ryska luftväret lämnar en oförsvardad korridor, som Nato kan använda för att flyga in trupper till Baltikum. Ryskt luftvärn på Gotland skulle stänga denna korridor och förhindra Nato att flyga an mot Baltikum och Ryssland.

Christian fick varma applåder för sin framställning och fick också av vår ordförande, Örjan Sterner, en liten gåva att värma sig med i höstrusket.

Krister Hansén

Region Syd

Karlshamn

Lucia

Den 10 december hade vi, som traditionen bjuder, besök av Lucia med följe.

Kvällen samlade ett 30 tal deltagare, som efter skönsång av både flickor och pojkar åt ett makalöst julbord, som startade med sill och lax m.m. Efter detta dukades upp kallskuret och varmrätt. Efter en liten paus för att smälta maten kom risgrynsgröten på bordet och kvällen avslutades med kaffe och kaka.

Allt detta goda lagades av fantastiska medlemmar i Ankaret och Flottans Män under ledning av vår eminente kock Rolf Pärnhem.

Lucia med följe framträder

Karlskrona

Medlemsmöte den 15 november 2018

Ett 30-tal medlemmar hade mött upp och hälsades välkomna till Fylgia. Vid det inledande medlemsmötet informerade ordföranden om aktiviteterna i december. Flaggvakt 1:a advent i Amiralitetskyrkan, vårt årliga julsamkväm den 8 december och den 13 december, då ordföranden delar ut stipendium vid Specialistofficersexamen i Amiralitetskyrkan.

Därefter hälsade ordföranden KA 2-oktetten välkommen. Denna eminenta oktet gav, som vanligt, en njutbar musikalisk underhållning med sin breda repertoar. Olle

U 137

Den 14 januari hade vi besök av Rolf Linden, som höll ett föredrag om, när vi fick ett ”oväntat” besök på militärt skyddsområde i Blekinges skärgård. Kvällen började som vanligt, med att vi smörjde kräset med ärtsoppa och tillbehör följt av pannkakor med vispgrädd och sylt.

När vi var mätta och belåtna började Rolf med en sammanfattning av det militära läget från andra världskriget fram till den 27 oktober 1981. Denna kväll gick den Sovjetiska ubåten *U 137* på grund vid Torumskär i Gåsefjärden, cirka 1 mil sydost om Karlskrona. Ubåten försökte under natten att ta sig av grundet och maskinerna kördes på högvarv, men ingenting hjälpte. Öbor runt omkring hörde motorbuller, men kunde inte se något i mörkret, varför man antog, att det rörde sig om en marinövning i närheten.

På morgonen den 28 oktober upptäckte loka-

la fiskare, att det stod en ubåt på grund och man kontaktade örlogsbasen, som först inte trodde på uppgiften, men lovade att undersöka saken. Två timmar senare hade marinen folk på plats. Vid 11-tiden klättrade kommendörkapten Karl Andersson över till ubåten. Man påstod, att de kom från Baltisk och att de fått fel på navigations-systemet.

Under kvällen den 29 befann sig ett dusintal sovjetiska örlogsfartyg strax utanför svenskt territorialvatten. Läget var mycket spänt och stor aktivitet rådde både på och under vattnet samt på land.

Ubåten stod kvar på grundet och fredagen den 30 oktober började ett diplomatiskt spel på högsta nivå.

På fredag morgon den 6 november hade ubåten dragits av grund och överlämnats till den sovjetiska flottan cirka 5 kilometer ut på internationellt vatten.

”Det fanns med stor sannolikhet kärnvapen ombord”, var Torbjörn Fäldins kommentar.

Bengt Mars

Melin var underhållande presentatör och anekdotberättare. Efter avslutat uppträde avtackades KA 2-oktetten med stora applåder och ordföranden framförde vårt tack. Den trevliga kvällen avslutades med ärtsoppa och glass som dessert samt kaffe.

Flaggvakt 1:a advent

Den 2 december deltog FM Karlskrona med flaggvakt i Amiralitetskyrkan. Bo-Inge Andersson och Lars Saager var flaggvakter.

Julsamkväm den 8 december 2018

Då hölls vårt traditionella Julsamkväm i

Fylgia. Drygt 50 deltagare välkomnades med glögg och trevligt mingel. Ordföranden Göran Löfgren välkomnade alla till vackert dukade bord i matsalen.

Klubbmästaren Ingvar Stenmark, med assistans av Elving Gustafsson, hade dukat fram ett välförsett julbord. Kalla rätter med olika sillsorter och rökt ål, småvarma rätter, ris a la Malta, ostbricka, frukt och godisbord samt kaffe. Barmästarna Per Nejdefelt och Lennart Håkansson hade en bråd kväll med att hinna skänka ut de lämpliga drycker, anrättningarna krävde, allt i högsta kvalitet och smak. Alla lät sig väl smaka och det

var en hög gemytlig stämning vid alla bord, där alla läckerheterna prisades. Värmen, stämningen, sorlet och de trevliga samtalen och berättelserna, som följde under måltiden förde tankarna till Frans G Bengtssons beskrivning av Röde Orms julfirande hos Harald Blåtand i Jellinge med undantaget av, att inga envig följde.

Göran Kullving ansvarade för julmusik, allsång och snapsvisor enligt ritualen. Som vanligt gjorde han detta med den äran som den körsångare han är.

Ordföranden dekorerade klubbmästaren Ingvar Stenmark med Flottans Män Ankarmedalj i silver för hans stora engagemang och arbete inom Flottans Män.

Ordföranden överlämnade också julblommor till Ingvar Stenmark och Elving Gustafsson med tack för anordnandet av det eminenta julbordet med alla dess delikata rätter.

En mycket trevlig kväll avslutades med att ordföranden tackade alla för deras medverkan och önskade En God Jul och Ett Gott Nytt År 2019.

Specialistofficersexamen 13 december 2018

Vid Specialistofficersexamen i Amiralitetskyrkan den 13 december representerade ordföranden Göran Löfgren F M Karlskrona och överlämnade bokpremie.

Medlemsmöte den 24 januari 2019

Vi årets första möte kunde ordföranden välkomna ett 35-tal kamrater. Det påminnes bl.a. om vårt årsmöte den 14 mars. Den 15-16 mars är det Regionmöte i Fylgia med FM Karlskrona som värd.

Ordföranden informerade om, att år 2022 firas att Sveriges Flotta är 500 år. Det kommer att ges ut en bok "Vår Marin 500 år", vilken vi redan nu kan förhandstecknas oss för. Boken är på 570 sidor med en inlagga på 16 sidor, vilket kommer att innehålla berättelser från olika Flottans Män Föreningar. Många tecknade sig för boken under kvällen.

1. advent i Amiralitetskyrkan

Efter medlemsmötet intog vi årtsoppa med tillbehör. Efter måltiden visades tre olika filmer ur samlingen "Flottan under 1900-talet" utgiven av SMB. Filmerna var: HMS Göta Lejon, Bland sjölejon och delfiner och Sveriges Flotta under 70 år, från 1906 - 1976. Det blev en nostalgisk resa för många av de närvarande många minnen väcktes till liv.

Stellan Andersson

Malmö

Sedan förra numret har vi haft två möten i vår hyrda lokal vid Kulladalstorget i södra Malmö. Vi har ju sedan många år tillbaka ingen egen, fin lokal eller stuga, som många andra lokalföreningar har. Detta är vi förstas avundsjuka för, men vår hyrda lokal fungerar för våra möten, men vi kan ju tyvärr inte ha framme eller hänga upp alla de minnessaker, som vi har spridda i flera förråd. I lokalen, som har en bra anläggning för att visa bilder och film vid föredrag, finns även en liten byssa, där Göran Hagman bosar och ser till, att vi inte går hungriga från mötena.

Vårt novembermöte hölls den 26 november. Kvällens föredrag var "Ulven - mot kaststrofen". Föredraget om denna tragiska händelse, som utspelade sig för 75 år sedan, började vår ordförande i Malmö, Hans Carlsson, redan vid sjösättningen och lite om ubåtstypen. Sedan kom vi raskt fram till den ödesdigra dagen, då hon gick på en mina och sjönk. Trevliga, och även mindre trevliga bilder visades. Lite tung stämning blev

det i detta trevliga gäng, men som vanligt så är det alltid trevligt att träffas!

Årets sista möte, en liten julfest, hade vi den 17 december. Denna kväll gjorde vi inget annat än att smörja våra kråsar. De styrande hade beställt ett komplett julbord från en restaurang och där fattades ingenting. Vi var 20 hungriga som snabbt bildade kö framför de uppdukade läckerheterna. För de, som inte kom körandes fanns det både öl och snaps, men även öl, som var lämplig för de bilburna.

När vi långt om länge hade avslutat kalaset och mätta och belåtna skulle skingras berättade vår omtyckte ordförande Hans, att han även tänkt på oss, som kör bil. Vi fick ta med oss vars två öl och vars två minnissnapsflaskor hem! Hans vet, hur man får en glad besättning! Han svabbade även självmant golvet efter oss. Heder åt en sådan ordförande!

Stefan Leo

Västervik

Julen har i stort sett varit snöfri här i Västervik. Det var först i slutet på januari, som snön kom. Till att börja med blöt och tung, men i skrivande stund så är det ett snötäckt landskap i våra trakter och fart i skidspåren.

Vi hade vår traditionsenliga julfest lördagen den 1 december. Då hade vår ordförande Åke, hans fru Birgitta med hjälp av Bosse och Björn ordnat till ett förmålligt julbord. Jörgen gjorde i ordning glada julvisor både till snapsen och julen, vilka sjöngs unisont till Eijes dragspel. Det blev en riktigt trevlig eftermiddag i vår Marinstuga.

Vår första sammankomst på det nya året handlade om sälar i svensk krigstjänst. Det var undertecknad, som berättade om det hemliga försvarsprojektet på Gålö under andra världskriget. Projektets kodnamn var "Palmen" efter namnet på den båt, som användes för transport av sälarna. Som underlag hade jag boken av Johan Ahlbom samt några filmer som U-Hasse i Malmö hjälpte mig med. Västervik kom ju också att vara med på ett hörn i projektet. Det var så här. En stor konvoj gick söderut övervakad av tre örlogsfartyg och ett sjöflygplan. Ute vid Storkläppens fyr såg piloten ett cigarrliknande stort föremål och dök ner mot detta och fällde en sjunkbomb. Örlogsfartygen anslöt och åtskilliga sjunkbomber släpptes. Så kom det bubblor, olja och trasiga kläder till ytan. Eftersom man ville ha bekräftat, att det var en fientlig ubåt, så kallade man på Palmen med tre sälar ombord. Sälarna "omställdes" till sökning efter tyst ubåt på cirka 40 meters djup och släpptes omgående, när de kommit fram. Men vädret hindrade nog-

grann sökning. Följebåten *Palmen* hade svårt med blåst och svår sjö, så sökningen fick avbrytas utan resultat. Så kanske ligger det en sänkt ubåt ute i Rådjupet.

En av sälarna flögs till Göteborg i samband med Ulven-olyckan. Han transporterades ut till den förmodade förlisningsplatsen och sökte av den sektorn. Men hittade inte någon ubåt. Tyvärr letade sälen på fel plats. Ulven hittades ju senare på en plats flera kilometer från den plats, som sälen avsågt. Det visade sig att sälarnas sökområde var mycket begränsat och markeringsutrustningen var bristfällig. Detta liksom en misslyckad uppvisning för Marinledningen gjorde, att sälprojektet avslutades 1943 i Marinens regi. Projektet fortsatte dock till krigets slut genom initiativtagaren Valdemar Fellenius, som fick disponera anläggningen på Gålö. Några av sälarna kom till Skansen i Stockholm och de andra frisläpptes. Se för övrigt kapitlet om Nya böcker!

Vår februarisammankomst kommer att ägnas åt släktforskning för sjömän.

Christer Warfvinge

Julfest i Marinstugan

Växjö

Den traditionella herrsillen vid tisdagsträffen den 6 november lockade ett stort antal medlemmar. Det blev en trevlig kväll med många minnen. Jan Johansson, Torgny Larsson, Lars-Inge Wideklint och Jan Hjortsberg tilldelades lilla FM-nålen.

Den 13 november åkte några av våra medlemmar till FM Karlshamn. Där fick vi lyssna på ett mycket intressant föredrag, som hölls av befälhavaren på Belos, om bärgningen av DC 3:an.

Vid filmaftonen 21 november visades den klassiska filmen *Örnnästet*, som är en thriller från 1968 efter Alistair McLeans originalmanus. Den handlar om en kommandostyrka på sju engelska soldater, som skickas till Tyskland för att frita en amerikansk general, som hålls fången i Hitlers ointagliga Örnnäste. Det visar sig dock, att det egentliga uppdraget är att avslöja en förbärare inom brittiska MI6.

Lille-Jul den 8 december lockade ett stort antal medlemmar. Klubbmästeriet hade dukat upp till ett mindre, men ack så gott, julbord. När alla var mätta och glada, såldes det lotter. Dessa gick åt som smör i solsken. Vinsterna var som vanligt av det ätbara slaget. Vid dragningen av medlemslotteriet

stod Torgny Larsson som vinnare. Grattis Torgny!

Årsmötet den 26 januari samlade en liten tapper skara. Parentation hölls för vår under året avlidne medlem Nils Bjällsjö. Det blev inga större förändringar efter valen. Styrelsen är densamma som tidigare. Ny revisor blev Lennart Salomonsson, då tidigare revisor avböjt omval. Vår mångårige

klubbmästare Bertil Thuresson avtackades och klubbmästeriet består nu av Leif Carlsson och Sten Svensson. Det nya årets första dragning i medlemslotteriet resulterade i Sven-Olof Remén som vinnare. Grattis Sven-Olof!

Annelie Sandgren

Region Väst

Halmstad

Under innevarande år kommer vår förening att fira sitt 80-årsjubileum. Under de gångna åren har det hänt en hel del, både positivt och negativt. Vi föredrar att minnas det positiva. Föreningen "föddes" den 6 mars -39.

Platsen var Hotell Gillet i Halmstad. Initiativtagare var en redaktör Stenhoff från Borås. Interimsstyrelse bildades och vid nästa möte, i mitten av månaden, valdes en styrelse. Redan 19 maj var det dags för första

festligheten och det har blivit några under åren. En positiv sak att minnas är, att föreningen vid sina många årsmöten inte haft några problem att hitta villiga styrelsemedlemmar. Så också vid vårt senaste årsmöte i

Presidium och åhörare på halmstadsföreningens 80:e årsmöte.
Foto Leif Leihed

början av februari i år. Ny i styrelsen är Urban Roth och Rolf Remkeus lämnar efter sex år som kassör/ledamot

Årets sista officiella tillställning i vår stuga var den traditionella adventslunchen. Vår kaplan, Dan Hagung inledde med en liten betraktelse. Därefter serverades en god lunch, som efterföljdes av trevlig och lätt-sam samvaro, precis som det skall vara.

Tisdagen 11 december var det åter dags för överlämnande av bokgåva till "Bästa kamrat" på Specialistofficersprogrammet 17-18 Sjö vid FMTS. Mottagare var kadett Jesper Bjelkemyr. Hela ceremonin genomfördes denna gång på FMTS. Tidigare hade delar av ceremonin genomförts i Sankt Ni-

colai kyrka. Under tecknad har varit närvarande vid 11 examens-tillfällen och kan konstatera, att antal utexaminerade elever har stadigt minskat, speciellt gäller detta kvinnliga kadetter, fyra i föregående kurs och två i årets.

I mitten av januari avhölls årets första kvartalsmöte, 9,5 % av våra medlemmar del-

tog. Där fanns, som vanligt, plats för fler, t.o.m. många fler!

Vid årets första kamratafton berättade vår ordförande om och visade bilder från en resa på Hurtigruten hösten 2018. Resan gjordes med *MS Trollfjord*. Fartygsskrovet sjösattes 2001 vid Bruce's varv i Landskrona och bogserades till Fosens Mekaniska i Norge för utrustning. Fartygets längd är 135 meter. Vi fick se många vackra naturbilder och även en bild, där "Sjöberg" varit framme. Den 20:e september drog ett oväder in från Atlanten, ett kapell på en livbåt lossnade och slog sönder två stora rutor i baren på däck 6. Man var tvungen att gå i lä bakom några öar för att provisoriskt laga ru-

torna. Natten blev ganska skakig, där man stundtals var i tyngdlöst tillstånd ovanför britsen. Guidade besök gjordes i land. Vi fick också veta, att det förekom marmor-brytning i Nordnorge. Förutom detta fick vi en levande beskrivning av häxprocessen, som på 1600 talet pågick i norra Norge. 77 kvinnor och barn samt 14 män brändes på bål i byn Vardö. För att utröna huruvida, om de var häxor, kastades de misstänkta i havet. Flöt de, var de häxor och brändes, de som inte flöt, ja vad hände med dem?

I mars återkommer Lasse Blomdahl från stadens idrottsmuseum och talar om "Fotbollen i Halmstad under 1800-talet". I skrivande stund är det inte klart vad som skall "avhandlas" i april.

Under året kommer styrelsen att testa en del nya aktiviteter. Ni har fått, eller kommer att få, det vanliga programbladet. En bra, eller t.o.m. lysande idé, är att regelbundet kolla föreningens program i nämnda blad eller på hemsidan. Vi kan också meddela, att vår förening har, efter många om och men, äntligen fått ett värdförband i Försvarmakten. Det förband, som fick den äran, är Försvarmaktens Tekniska Skola, FMTS.

Styrelsen har satt som mål, att när året är slut skall vårt medlemsantal vara minst 200. I skrivande stund är vi 182, men har redan fått två nya medlemmar i år.

Hjälp styrelsen att uppnå målet!
Väl mött i Marinstugan

Kjell A Jönsson

Jönköping

Några veckor före jul åkte - för sjätte året i rad - ett 20-tal medlemmar i hyrd buss till Fästningskyrkan i Karlsborg för att traditionsenligt lyssna på Marinens Musikkår från Karlskrona, som bjöd på vacker julmusik, under dirigenten Petter Sundqvists ledning. Här bjöds på fin blåsmusik, allt från

Brahms till Robert Wells, i den fullsatta kyrkan, med bl.a. åhörare från Livregementets Husarer, d.v.s. Kavalleriregementet i Karlsborg, K3.

Under tidigare års konsertbesök i Karlsborg med Marinens Musikkår hade jönköpingsmännen alltid en trevlig träff med

Det kulturella studiebesöket i Karlsborg och Marinens Musikkår inleds med att deltagarna från Jönköpingsföreningen åt utmärkt thailändsk mat på Restaurang Djungel Thai i Karlsborg några timmar före konsertbesöket i Fästningskyrkan.

Thomas Lundvall, som bodde i Forsvik och Karlsborg. Thomas, som var medlem i Jönköpingsföreningen, avled i oktober 75 år gammal. Han gjorde under sin tid som kommandör i Karlskrona en utmärkt insats för att Marinens Musikkår i Karlskrona skulle kunna

fortleva. Tomas fick postumt sig tilldelad marschen " **Kommendör Lundvall (Marsch Cronique)**" av kompositören **Håkan Johnson**. Minnet av Thomas Lundvall hedrades med en tyst minut av medlemmarna och några minnesord av ordföranden Måns Suneson vid årets första öppna styrelsemöte i januari.

Det öppna styrelsemötet, det första för kalenderåret 2019, samlade 25 deltagare, d.v.s. mer än hälften av medlemmarna ställde upp på mötet, som hölls i Hotell Savoy's restaurang Sofiehof och i hotellets konferensavdelning. Nya medlemmar hälsades särskilt välkomna. Till hotellchefen Gunilla Petterson överlämnades **Flottans Män Jönköping Standar**, som tack för att Föreningen kostnadsfritt har tillgång till utmärkta konferenslokaler i det centralt belägna hotellet. Hotellchefen mottog med tack-samhet det vackra standaret.

Leif Aljered

Varberg

Höstens sista skeppskväll fullföljde temat att ha kvalificerade och intressanta lokala föredragshållare. Vi gästades av premierlöjtnant Anders Bergström, verksam i den danska flottan men boende strax utanför Varberg. Vi kunde konstatera, att danska flottans situation påminner mycket om den svenska, men det, som framför allt fascinerade oss, var, hur Danmark tar sitt ansvar för Grönland. Denna enorma ö, många gånger större än moderlandet, har bara cirka 50 000 invånare spridda över stora områden. Genom den globala uppvärmningen har farleder blivit isfria tidigare varje år och dessutom blir nya vatten farbara och sjömätningen av dessa är således sparsamma. Danska flottan har alltid patrullerat dessa vatten och kan nu konstatera en kraftigt ökad trafik av, förutom traditionella intressenter i dessa farvatten, ett antal stora kryssningsfartyg. Detta ser inte danskarna med blida ögon. Grönland saknar helt infrastruktur att ta hand om olycksosoffer, som skulle kunna bli följden, om ett kryssningsfartyg skulle råka i allvarliga svårigheter.

Dessutom var det intressant att hör om det lågintensiva krig, som pågår om Hans ö i sundet mellan Grönland och Kanada. Länderna har länge tvistat om denna lilla helt kala ö och bägge hävdar sin äganderätt. När respektive länder besöker ön, sätter de upp en ny flagga och på senare tid brukar danskarna dessutom lämna några öl och en flaska Gammeldansk som en hälsning, varpå kanadensarna svarar med att efterlämna Canadian Whiskey. Detta "whiskeykrig" har pågått ett antal år med glimten i ögat. Nu pratas det om att ha en gemensam förvaltning.

I början av december inträffade en stor händelse för Flottans Män i lilla Varberg. Vi fick ett flottbesök. Dykarbetsfartyget Ägir, stationerad på en välkänd bas i Bohuslän, och ett av flottans få fartyg stationerade på västkusten, gästade oss. Vi var ett drygt ti-

Fika i mässen på Ägir. Från vänster Karl-Erik Johansson, FC Robert Granath, Pär Karlsson, Manne Östberg och Göran Andersson

otal "gamla sailors", som blev inbjudna av fartygschefen Robert Granath och hans besättning. Efter rundvandring, fika i mässen och trevlig och innehållsrik information kunde vi konstatera, att det är underbart, att flottan har sådan hängiven och engagerad personal trots ibland otillräckliga resurser och krävande arbetsförhållanden. När vi gick hem efteråt i den stjärnkla nollgradiga vinterkvällen, hade vi en oerhört god känsla i både kropp och själ.

Vi har fått kontakt med vårt värdförband, Försvarsmaktens Tekniska Centrum i Halmstad. Vi har tillsammans med FM Halmstad haft ett första mycket givande möte. När vi träffas nästa gång, troligtvis i mars, ska vi utarbeta vår överenskommelse.

Årets julfest blev populär. Det blev snabbt "lapp på lyckan" och vårt traditionella julfirande lämnade inget övrigt att önska. Om det var den gravade laxen eller Lenarts hemmagjorda köttbullar, som var

höjdpunkten på julbordet, diskuteras det om fortfarande. Efter glögg, julmat med utökta tillbehör och därtill traditionsenliga visor, julsånger av Varberg Navy Singers, Eva-Lenas deklamering av Viktor Rydbergs Tomten, kom så äntligen den efterlängta i egen hög person, d.v.s. Tomten och delade ut klappar till alla snälla små Flottans Män och deras medföljande. Vad mer kan man önska av en riktig god julfest? Än en gång har vår klubbmästare Bengt och hans medhjälpare gjort en fantastiskt bra tillställning.

År 2019 kommer att bli ett jubileumsår. Den 5 oktober kommer vi att fira Flottans Mäns i Varberg 70-årsjubileum med en rejäl fest. Förberedelserna är redan igång och planerna långt framskridna. Vi återkommer mer om detta senare.

Vid pennan
Karl Henrik Weddig

Ängelholm

Året 2018 är redan historia och nu gäller det att förvalta 2019 på bästa sätt. Men först några rader om det gångna årets avslut i vår förening. Vi avslutade året med en sedvanlig julmacka i vår Kajuta. Fredagen den 30 november hade vi inbjudit flottiljämral Ewa Skoog-Haslum att berätta om sin verksamhet i Marinen. Rubriken på kvällens föredrag var "Med Marinens framtida huvudkurs med de rätta besticken." Föredraget hölls i samarbete med F10 kamratförening och i deras lokal vid Flygmuseet på gamla F10:s område. Med facit i hand var det lite

fel i tiden, dels en fredag och så nära julhelgen. En annan orsak till att det blev så här, är att föredragshållaren hade flera uppdrag i sin hembygd denna veckohelg. Tyvärr blev det klenst med besökande, men vi, som var där, fick en mycket fin och intressant kväll att minnas. Stort tack till vår flottiljämral Ewa Skoog-Haslum. Hon gav oss en fin och spännande fredagskväll och önskades välkommen åter.

Tänk vad tiden går fort. Nu är vi redan inne i årets andra månad och när dessa rader når våra läsare, är det redan mars. Kanske vi

redan har hunnit avklara vårt årsmöte, som är fredagen den 8 Mars i vår Kajuta. I mars månad har vi söndagsöppen Kajuta den 10 och den 24 mellan 0900 och 1130. Observera, att på söndagen den 24 är det även föreningsmöte kl 1000. Glöm inte detta! I april är Kajutan söndagsöppen den 7 och den 28, där den 28 även är vår årliga fixardag. Med start redan kl 0800 är medlemmar och även anhöriga välkomna att hjälpa till med att städa både ute och inomhus. Vi bjuder på varm korv, till alla som kommer och hjälper till.

Första Maj kommer Hemvärnets Musikkår som vanligt till oss redan i tidig morgonstund, strax efter 0800. Då serveras sillfrukost. Anmäl gärna i förväg. I maj månad är Kajutan söndags öppen den 5 och den 19. I juni är Kajutan endast söndagsöppen den 2. Detta beror på andra arrangemang på riksni-vå.

En lång tradition är våra gratis våffeldagar i juli månad. Redan tisdagen den 2 juli sker starten i år och då är Kajutan öppen mellan klockan 1100 och 1500. Söndagen den 7 juli klockan 1100 är det korum med kyrkoherde Åke Svensson med musiker Gusten. De gratis våffeldagarna fortsätter den 9,16, 23 och 30 juli mellan 1100 och 15.00. Även kaffe ingår.

Under våren har vi planerat att besöka Kullens Fyr och även Beredskapsmuseet, men dag och tid får vi återkomma till. Sista söndagen i varje månad ska vi vid träffar försöka ordna ett miniföredrag. Kom gärna med förslag!

För mer information se hemsidan: www.flottansman.se/angelholm

Gunnar Gunnarson.

Ordförande Lars Linde tackar flottiljamilal Ewa Skoog-Haslum för ett intressant föredrag.
Foto Gunnar Gunnarson

Den ljusnande FRAMTID.....

Nu har Stockholms Hamnar påbörjat arbetena med den nya järnvägsanslutningen till Stockholm Norvik Hamn. Projektet omfattar, förutom en ny järnvägsförbindelse delvis genom tunnel, två nya gång- och cykelbroar, en ny vägbro över järnvägen och arbeten med anslutande vägar.

Den vänstra bilden visar dagens smått kaotiska byggen medan den högra visar den framtid vi går till mötes.

Födelsedagar

Vi hyllar

100 år född

1919-05-17 Ivan Tolgén BANDHAGEN

95 år född

1924-04-05 Gösta Elvinder VISBY

1924-04-08 Anders Billström LEKSAND

1924-04-15 Ingvar Bredberg BAGARMOSSEN

1924-06-15 Tore Tejler TVÅÅKER

90 år född

1929-04-01 Ulf Folke Adlén STOCKHOLM

1929-05-01 Kjell Karlsson TRELLEBORG

1929-06-08 Göran Florén KARLSHAMN

1929-06-20 Erling Ohlsson LYSEKIL

85 år född

1934-04-05 Carl Erik Rydberg HALMSTAD

1934-04-07 Björn Lindell RAMNÄS

1934-04-11 Jarl von Ekensteen BROMMA

1934-04-24 Henry Roos TRELLEBORG

1934-04-26 Berno Helge Sverkersson STOCKHOLM

1934-04-29 Gunnar Heikenberg HALMSTAD

1934-05-04 Bengt Larsson YTTERBY

1934-05-07 Daniel Karlsson MÖLNDAL

1934-05-16 Birger Holgersson NORRKÖPING

1934-05-18 Olof Andersson VÄSTERVIK

1934-05-20 Sven Persson VÄRMDÖ

1934-05-23 Frank Modin TÄBY

1934-05-24 Bo Tak V FRÖLUNDA

1934-06-10 Sven Lind KARLSHAMN

1934-06-13 Kalle Ljungberg KARLSSKOGA

1934-06-13 Per Hansson HALMSTAD

1934-06-20 Åke Torenstam KALMAR

1934-06-23 Gunnar Johansson KARLSHAMN

80 år född

1939-04-02 Ingemar Åström NORRKÖPING

1939-04-06 Sten Persson VÄSTERVIK

1939-04-08 Jean Tengvall ÄNGELHOLM

1939-04-12 Eiler Danielsson VARBERG

1939-04-16 Björn Askensjö GRÄDDÖ

1939-04-18 Jan Wanhov V FRÖLUNDA

1939-04-20 Stig Johansson TYRESÖ

1939-04-22 Hartmut Däumichen VÄSTERÅS

1939-04-23 Nils Erik Anderson GÄLÖ

1939-04-24 Lars Lindstedt HANDEN

1939-04-26 Göran Hagman LUND

1939-04-26 Rune Wallin RÖDEBY

1939-04-28 Nils-Olof Nilsson BLIDÖ

1939-04-30 Dennis Olausson LYSEKIL

1939-05-01 Bertil Malmfors LINDOME

1939-05-01 Håkan Emanuelsson HALMSTAD

1939-05-04 Stig Karlén JÖNKÖPING

1939-05-05 Erik Kylengren STOCKHOLM

1939-05-06 Veikko Bern TRELLEBORG

1939-05-24 Björn Wallgren HÄRNÖSAND

1939-05-24 Stig Helgesson VÄSTERVIK

1939-06-02 Sven Åke Persson VÄSTERHANINGE

1939-06-06 Åke Kimell VISBY

1939-06-11 Bernt Viksten GRISSLEHAMN

1939-06-12 Tomy Karlsson SÖLVESBORG

1939-06-19 Filip Wedin ÅSEDA

1939-06-29 Karl-Gustav O. Ekström KARLSKRONA

75 år född

1944-04-05 Per-Owe Andersson VÄSTERÅS

1944-04-07 Rolf Ahlström STOCKHOLM

1944-04-12 Björn Asplund SÖDERTÄLJE

1944-04-12 Enzion Pettersson GLUMSLÖV

1944-04-17 Kenneth Magnusson NORRKÖPING

1944-04-19 Bo Ivarsson LAMMHULT

1944-04-19 Christer Wijnblad STOCKHOLM

1944-04-20 Leif Stenqvist ÖSMO

1944-04-22 Roland Jansson GÖTEBORG

1944-04-23 Per-Erik Thorbjörnsson HALMSTAD

1944-04-24 Jan-Erik Jansson GRÄDDÖ

1944-04-26 Bertil Hansson TORSLANDA

1944-04-27 Bo Mewen HUNNEBOSTRAND

1944-04-28 Nilas Nilsson VIKBOLANDET

1944-04-30 Bernt Berntsson KARLSKRONA

1944-04-30 Leif Andersson V FRÖLUNDA

1944-05-02 Leif Jonsson UPPLANDS VÄSBY

1944-05-04 Bertil Prodenius KNÄRED

1944-05-04 Birger F. Sörensson DROTTHINGSKÄR

1944-05-07 Charles Eriksson ÖDESHÖG

1944-05-07 Stig Arne Broqvist FILIPSTAD

1944-05-07 Åke Svensson HALMSTAD

1944-05-08 Christer Carlen HALMSTAD

1944-05-10 Bengt Näsman SUNDSVALL

1944-05-12 Anders Carell HALMSTAD

1944-05-12 Hans Carlsson MALMÖ

1944-05-14 Bernt Klevinge BRANDBERGEN

1944-05-14 Bertil Svahn BUA

1944-05-16 Jan Hallström JÖNKÖPING

1944-05-17 Lars Melander TRELLEBORG

1944-05-18 Åke Ohnback GULLABO

1944-05-19 Sven Norberg KATTHAMMARSVIK

1944-05-21 Lars W Grönberg VISBY

1944-05-26 Carl-Eric Ericsson STOCKHOLM

1944-05-26 Nils-Erik Israel ONSALA

1944-05-28 Bengt -Åke Johansson NYNÄSHAMN

1944-05-30 Gert Olsson KARLSKRONA

1944-05-30 Mats Eriksson KARLSTAD

1944-06-01 Lars Källemark LYCKEBY

1944-06-05 Per Kjellberg SALTSJÖ-BOO

1944-06-06 Håkan Beckius OXELÖSUND

1944-06-06 Håkan Jonsson VÄSTERVIK

1944-06-08 Ragnar, Bertil Gustavsson HANDEN

1944-06-09 Björn Hagbäcker VÄSTERVIK

1944-06-09 Claes Nerhagen VEJBYSTRAND

1944-06-10 Anders Sigrén TYRESÖ

1944-06-12 Lars Wallen STOCKHOLM

1944-06-12 Yngve Nilsson GRÄDDÖ

1944-06-13 Birgitta Nordenbris STOCKHOLM

1944-06-13 Johan Fredriksson TREKANTEN

1944-06-14 Lars Blomqvist BRO

1944-06-14 Lars-Ove Reis MOLKOM

1944-06-16 Rune Bengtsson STOCKHOLM
1944-06-19 Leif Olsson SALTSJÖ-BOO
1944-06-24 Hasse Rådlund GÖTEBORG

70 år född

1949-04-01 Anders Persson ÅHUS
1949-04-01 Kenneth Hansen LYSEKIL
1949-04-02 Gunnar Engstrand HÄRNÖSAND
1949-04-02 Hans Landberg NORRTÄLJE
1949-04-02 Jens Antonsson LYSEKIL
1949-04-02 Martin Eklund SÖRÅKER
1949-04-08 Liss-Anders Andersson MALMÖ
1949-04-15 Claes Grönberg VENDELSÖ
1949-04-17 Jan Eriksson NORRKÖPING
1949-04-20 Anders Wingren HALDEN
1949-04-21 Krister Joelsson KARLSKRONA
1949-04-23 Håkan Nilsson TOFTA
1949-04-24 Lars Svensson LYSEKIL
1949-04-29 Kenth Östlund SKATTUNGSBYN
1949-05-05 Ingvar Käll HALMSTAD
1949-05-08 Kjell-Åke Nilsson GÖTEBORG
1949-05-10 Marita Wöldern VISBY
1949-05-16 Sven Sundqvist ALNÖ
1949-05-17 Björn Guding VÄSTERVIK
1949-05-17 Ulf Jansson PARTILLE
1949-05-28 Teddy Jansson SALTSJÖ-BOO
1949-06-03 Sture Eugen Thorngren ÅKERSBERGA
1949-06-21 Christer Wallin VISBY
1949-06-23 Bosse Oskarsson VARBERG

65 år född

1954-04-08 Ulf Ögren HÄRNÖSAND
1954-04-10 Olaf Andersén STOCKHOLM
1954-04-11 Jan-Olof Larsson SKARA
1954-04-11 Reet Frid TÄBY
1954-04-20 Jan-Erik Winbom KARLSRONA
1954-05-01 Sverker Edström VÄSTERVIK
1954-05-04 Jan Krister Ritzén SUNDBYBERG

1954-05-18 Michael Rapp HALMSTAD
1954-05-24 Johan Eriksson FÄRJESTADEN
1954-05-31 Christoffer Toll LIDINGÖ
1954-06-06 Roger Lennehed BRO
1954-06-14 Morgan Ask LYSEKIL
1954-06-22 Anders Kindmo TRELLEBORG
1954-06-24 Christer Kärrman KARLSHAMN

60 år född

1959-04-02 Annelie Sandgren ALVESTA
1959-04-05 Anders Wirén OSKARSHAMN
1959-04-06 Annette Carlsson SÖDERTÄLJE
1959-04-12 Jeff Olausson LYSEKIL
1959-04-14 Sven-Åke Lindberg TYRESÖ
1959-04-21 Maths Witt TRELLEBORG
1959-04-26 Mikael Gunnarsson VÄSTERVIK
1959-05-02 Magnus Alexandersson LYSEKIL
1959-05-20 Eva-Maria Hay VARBERG
1959-06-25 Tomas Sjödelius NYKÖPING

50 år född

1969-04-09 Peter Slawinski STOCKHOLM
1969-04-11 Anders Lewhagen SVEDALA
1969-05-04 Jesper Edlind VÄSTRA FRÖLUNDA
1969-05-14 Stefan Moberg SALTSJÖ-BOO
1969-06-29 Stefan Bengtsson BORÅS

40 år född

1979-04-12 Fredrik Lindahl SOLLENTUNA

30 år född

1989-04-07 Malin Carlsson ESKILSTUNA

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Norrtälje

Bo Melin
Bo Nirvin
Christer Svanström
Kjell Södergren

Stockholm

Robin Ahlefeldt
Håkan Bergkvist
Lasse Ivankovits
Richard Johansson
Patrik Salenborg
Mats Sandgren

Olof Stark

Jörgen Striem
Mats Wallsbeck
Mikael Wendel

Sundsvall

Sigvard Karlsson
Sture Kriström

Trelleborg

Stig Driva

Varberg

Anders Bergström

Västervik

Mikael Gunnarsson
Jan Hamberg
Magnus Holmbom

Västerås

Björn Lundkvist

Växjö

Lars Nilsson

Ängelholm

Rune Kniberg

Avlidna kamrater

Leif Aulin TRELLEBORG

Född den 13 februari 1938 Avliden den 30 december 2018

Hans Berglund NÄSSJÖ

Född den 18 februari 1925 Avliden den 31 december 2018

Nils Dahlborg STOCKHOLM

Född den 21 augusti 1920 Avliden den 30 januari 2019

Carl Fredrik Ebeling GÖTEBORG

Född den 13 april 1944 Avliden den 10 januari 2019

Bernt Eliasson SUNDSVALL

Född den 4 februari 1934 Avliden den 6 januari 2019

Rolf Grunditz V FRÖLUNDA

Född den 31 mars 1931 Avliden den 8 januari 2019

Anita Hylander NORRTÄLJE

Född den 10 december 1944 Avliden den 27 december 2018

Lars-Erik Johansson LYSEKIL

Född den 3 juli 1943 Avliden den 8 oktober 2018

Per-Axel Johansson KLINTEHAMN

Född den 22 juli 1929 Avliden den 7 januari 2019

Bengt Klaar BANDHAGEN

Född den 6 oktober 1932 Avliden den 2 januari 2019

Knut Nilsson TRELLEBORG

Född den 11 februari 1928 Avliden den 13 januari 2019

Lennart Nordgren KARLSTAD

Född den 21 oktober 1922 Avliden den 27 december 2018

Boris Roslund HELSINGBORG

Född den 24 december 1935

Åke Skogdala DEGEBERGA

Född den 13 juli 1928 Avliden den 12 januari 2019

Robert Åkerdahl BILLDAL

Född den 1 september 1939 Avliden den 2 juni 2016

**Hedra våra avlidna kamraters
minne med en gåva till Flot-
tans Män. Pg 5 88 19-4.**

**Efter Din betalning sänder
FM kansli blanketten till de
sörjande.**

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Tillförordnad förb.ordf	Göran Löfgren	0704-958 014	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Vice förb.ordf	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristhans@msn.com
Sekreterare	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbansvarig	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristhans@msn.com
Kansli	Flottans Män	076-7786870	Teatergatan 3 Öppet tisdagar 9-16	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: Cawe Johansson

Härnösand	Åke Semb	070-603 93 59	Grönkullavägen 4F	871 60	HÄRNÖSAND	ake.semb@comhem.se
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSSEN	astors.farg@spray.se

Region Mitt

Representant i förbundsstyrelsen: Krister Hansén

Gotland	Lars Ellebring	070-835 78 73	Furugatan 54	621 44	VISBY	lars.ellebring@live.se
Föreningslokal:	Marinstugan		Gotlandsresor/Scandic Visby, Färjeleden 3, 621 58 Visby			
Haninge	Lars Engvall	070-661 58 74	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	haninge@flottansman.se
Norrköping	Robert Hillgren	070-836 59 92	Utsätter 9	610 28	VIKBOLANDET	robert.hillgren41@gmail.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	070-836 59 92	Lansengatan 38	602 09	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrköping	Kenneth Lundgren	076-166 95 66	Floragatan 9	761 31	NORRTÄLJE	kenneth.lundgren44@gmail.com
Föreningslokal:	FOS-huset		Regementsgatan 22		NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	kjelljohansen756@gmail.com
Stockholm	Örjan Sterner	070-627 53 97	Oden vägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kansli	Flottans Män	072-363 855 4	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Thomas Westerberg	073-746 36 69	Ekenbergsgatan 30	152 43	SÖDERTÄLJE	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Tommy Blomqvist	070-768 61 10	Stadshagsvägen 50	724 65	VÄSTERÅS	bm.k.b@tele2.se
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	vasteras@flottansman.se

Region Syd

Representant i förbundsstyrelsen: Göran Löfgren

Kalmarisund	Stefan Horndahl	070-554 41 80	Värdshusvägen 14	394 77	KALMAR	stefan.horndahl@hotmail.com
Karlshamn	Sewe Lindberg	070-625 60 92	Ronnebyvägen 260	374 30	KARLSHAMN	sewe@sewe.se
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Göran Löfgren	0704-958 014	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	navyman@tele2.se
Malmö	Hans Carlsson	070-376 73 89	Vendelsfrids gatan 6 A 6 tr	217 64	MALMÖ	malmö@flottansman.se
Trelleborg	Thomas Ohlsson	0702-56 98 31	Flundrevägen 3	231 92	TRELLEBORG	thomasgohlsson@gmail.com
Västervik	Åke Revelj	079-341 14 26	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Sten Svensson	0470-811 74	G:a Teleborgsvägen 12	352 55	VÄXJÖ	leifcarlsson41@hotmail.com

Region Väst

Representant i förbundsstyrelsen: Lars-Erik Uhlegård

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0723-97 21 86	Broslättsgatan 25	431 31	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	flottansmangoteborg@telia.com
Halmstad	Ulf Ängemo	070-350 09 14	Södra vägen 37	302 90	HALMSTAD	ulf.angemo@hotmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Måns Suneson	0706-372 106	Bergstigen 3	564 32	BANKERYD	mans.suneson@telia.com
Karlstad-Värmland	Ulf Sjödén	076-266 05 16	Lerboda Framnäs	665 93	KIL	ulf.h.sjoden@tele2.se
Lysekil	Ove Eliasson	052-366 00 14	Lyse Gård 100	453 92	LYSEKIL	ove.eliasson@gmail.com
Varberg	Karl Henrik Weddig	070-686 70 71	Knut Porses väg 12	432 44	VARBERG	khweddig@gmail.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Lars Linde	072-200 17 01	Lupingatan 9	262 62	ÄNGELHOLM	
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	angelholm@flottansman.se

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

2022 fyller vår flotta 500 år

Vår Marin 500 år

År 2022 fyller Marinen 500 år. På uppdrag av Försvarsmakten ger Attunda Skeppsförlag ut ett praktverk om Marinens historia. I boken medverkar flera av Sveriges främsta sakkunniga och ett kapitel ägnas Flottans Män.

Boken skildrar i ord och bild Marinens historia, från Gustav Vasas första örlogsfartyg till dagens ubåtar och korvetter. Berättelserna från livet ombord och i örlogsbas kommer säkert att få många läsare som tjänstgjort inom skeppsbord att känna igen sig. Den som inte själv seglat får en god uppfattning om hur livet i Marinen kunde te sig under fred, neutralitetsvakt och krigsliknande förhållanden. Boken speglar även Marinens glädje av att ha bidragit till att hålla sjövägarna öppna och hävda Sveriges suveränitet. Boken utkommer hösten 2021.

www.attundaskeppsforlag.se

